Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

T. C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

SEGE 2022

İLÇELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI ARAŞTIRMASI

KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

T. C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü

İLÇELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI ARAŞTIRMASI SEGE-2022

Salih ACAR
Tansel KARAGÖZ
Mustafa Caner MEYDAN

Deniz ŞAHİN CİNOĞLU
Gamze KAYĞISIZ
Mustafa IŞIK

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Yayını Sayı: 35
Araştırma Raporu Sayı: 8
Şubat 2022, Ankara
ISBN: 978-605-7679-34-5

Bu yayın 500 adet basılmıştır.

İLÇELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI ARAŞTIRMASI SEGE-2022

ÇALIŞMA RAPORU
Salih ACAR, Deniz ŞAHİN CİNOĞLU, Tansel KARAGÖZ, Gamze KAYĞISIZ, Mustafa Caner MEYDAN, Mustafa IŞIK

KİTAP TASARIM
Necmi KILIÇ

Ankara, 2022

Bütün hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir parçası Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünün yazılı izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ve benzeri yollarla çoğaltılamaz, aktarılamaz, yayımlanamaz. Bu çalışma Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görüşlerini yansıtmaz.

TAKDİM

Bakanlık olarak ulusal kalkınma politikalarımızla uyumlu bir şekilde tüm bölgelerimizin gelişimini destekliyor, topyekûn kalkınma hedefiyle yerel potansiyelleri harekete geçirerek refahın yurt sathına dengeli yayılması için çalışıyoruz.

Yerelde artarak devam eden projelerimizle ilçe, il ve bölgelerimizin rekabet edebilirliklerini yükseltmeye, gelişmişlik seviyeleri arasındaki farkları azaltmaya gayret ediyoruz. Beşerî sermaye, kurumsallaşma, yönetim danışmanlığı, dijitalleşme, yüksek katma değerli üretim, girişimcilik, risk sermayesi ve kitle fonlama mekanizmaları gibi geniş yelpazedeki müdahale araçlarımızla bölgelerimizin farklılaşan ihtiyaçlarına cevap veriyoruz.

Yerelden ulusala, ulusaldan küresele kalkınma düsturuyla yaptığımız bu çalışmalar neticesinde başarılı sonuçlar aldığımızı söyleyebiliriz. Büyüme, istihdam ve ihracat rakamlarına bakıldığında gelişmiş veya görece daha az gelişmiş bütün bölgelerimizin ülkemizin kalkınma sürecine giderek daha yüksek oranda katkı sağladığını görüyoruz. Elde ettiğimiz bu başarılı sonuçlarda bölgelerimizin ihtiyaçlarını doğru tespit edip en uygun tedbirleri alabilmemizin büyük bir katkısı var.

Merkezi düzeyde Bakanlık olarak, yerelde de kalkınma ajansları ve bölge kalkınma idarelerimizle kanıta dayalı politika geliştirme sürecini en etkin şekilde yürütüyor, bölgelerimizin potansiyellerinin tespiti için geniş kapsamlı araştırma ve analizler gerçekleştiriyoruz. Aynı zamanda uyguladığımız politikaların sonuçlarını ve etkilerini de yakından takip ediyoruz.

Bu çerçevede yaklaşık 60 yıldır sürdürülen önemli çalışmalardan birisi de Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) Araştırmalarıdır. Bu çalışmalar ile ilçe, il ve bölgelerimizin gelişmişlik düzeylerini, sosyo-ekonomik gelişmişliğin farklı boyutlarını ihtiva eden değişkenlerle ölçüyor ve değişimleri izliyoruz. SEGE çalışması, bölgesel gelişme alanı başta olmak üzere pek çok politika ve uygulamada referans olarak kullanılmaktadır.

İlçe düzeyinde en son 2017 yılında yapılan SEGE çalışmasını, ülkemizin genişleyen veri altyapısını da dikkate alarak daha nitelikli ve kapsamlı bir veri seti ile güncelledik. İlçe SEGE-2022 olarak adlandırdığımız bu çalışmanın, kalkınma politikalarımızın mekânsal boyutunu daha da güçlendireceğine yürekten inanıyorum.

Araştırma kapsamında Bakanlığımıza veri temininde destek olan tüm kurum ve kuruluşlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum. Bu titiz ve kapsamlı çalışmanın hazırlanması ve yayımlanmasında emeği geçen Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğündeki çalışma arkadaşlarımı kutluyorum.

Mustafa VARANK
Sanayi ve Teknoloji Bakanı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

TEŞEKKÜR

Çalışmanın sahiplenilmesi ve çalışma ekibine sağladıkları yönlendirici katkılar için Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Çetin Ali DÖNMEZ'e,

Çalışmanın sahiplenilmesi, kavramsal çerçevesinin oluşturulması, veri temini ve raporun nihai halini almasında görüş ve yönlendirmeleriyle kıymetli katkılar sunan Kalkınma Ajansları Genel Müdürü Barış YENİÇERİ'ye,

Bakanlıktan geçici olarak ayrılana kadar çalışma ekibinde yer alan ve çalışmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulması ve veri temininde destekler sağlayan mesai arkadaşımız İsmail TARAN'a,

Daha önceki SEGE çalışmalarının müellifleri arasında yer alan ve bu çalışmada da özellikle çalışmanın metodolojisinin şekillenmesinde sağladığı katkı ve destekler sebebiyle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Daire Başkanı Dr. Leyla BİLEN KAZANCIK'a,

Raporun nihai halini almasında görüş ve değerlendirmeleriyle katkılar sunan Sanayi ve Teknoloji Bakanı Müşaviri Adnan SAYGILI'ya,

Taslak raporu detaylı bir şekilde okuyarak çalışmanın insicamının artmasına kıymetli katkılar sunan Sanayi ve Teknoloji Uzmanları Selcan ZORLU, Özlem BARAN KAYA ve Hüseyin ULUBEYLİ'ye

büyük bir içtenlikle teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Çalışma Ekibi

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

İÇİNDEKİLER

TAKDİM....iii
TEŞEKKÜR....v
İÇİNDEKİLER....vi
TABLOLAR....vii
HARİTALAR....viii
KISALTMALAR....ix
GİRİŞ....1
1. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI ve YÖNTEMİ....4
1.1. Araştırmanın Kapsamı....4
1.2. Araştırmanın Yöntemi....4
1.2.1. Temel Bileşenler Analizi....5
1.2.2. Güçlü Temel Bileşenler Analizi....9
2. İLÇE SEGE-2022 ÇALIŞMASINDA KULLANILAN DEĞİŞKENLER....11
2.1. Demografi Değişkenleri....16
2.2. İstihdam ve Sosyal Güvenlik Değişkenleri....17
2.3. Eğitim Değişkenleri....19
2.4. Sağlık Değişkenleri....21
2.5. Finans Değişkenleri....22
2.6. Rekabetçilik Değişkenleri....23
2.7. Yenilikçilik Değişkenleri....25
2.8. Yaşam Kalitesi Değişkenleri....27
3. İLÇELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI....29
3.1. Analiz Sonuçları....29
3.2. Birinci Kademe Gelişmiş İlçeler....39
3.3. İkinci Kademe Gelişmiş İlçeler....44
3.4. Üçüncü Kademe Gelişmiş İlçeler....48
3.5. Dördüncü Kademe Gelişmiş İlçeler....52
3.6. Beşinci Kademe Gelişmiş İlçeler....56
3.7. Altıncı Kademe Gelişmiş İlçeler....60
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME....64
KAYNAKÇA....68
EKLER....70

TABLOLAR

Tablo 1. İlçe SEGE-2022 Çalışmasında Kullanılan Değişkenler....14
Tablo 2. Demografi Değişkenleri....16
Tablo 3. İstihdam ve Sosyal Güvenlik Değişkenleri....18
Tablo 4. Eğitim Değişkenleri....20
Tablo 5. Sağlık Değişkenleri....21
Tablo 6. Finans Değişkenleri....22
Tablo 7. Rekabetçilik Değişkenleri....23
Tablo 8. Yenilikçilik Değişkenleri....25
Tablo 9. Yaşam Kalitesi Değişkenleri....27
Tablo 10. Temel Bileşenlerin Özdeğerleri ve Varyans Açıklama Oranları....30
Tablo 11. Değişkenlerin Birinci Temel Bileşendeki Ağırlıkları....31
Tablo 12. Gelişmişlik Kademeleri İtibarıyla İlçelerin Dağılımı....33
Tablo 13. İlçelerin İl ve Kademe Dağılımı....37

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

HARİTALAR

Harita 1. İlçe SEGE-2022 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Kademeleri Haritası 34
Harita 2. Birinci Kademe Gelişmiş İlçeler 42
Harita 3. İkinci Kademe Gelişmiş İlçeler 46
Harita 4. Üçüncü Kademe Gelişmiş İlçeler 50
Harita 5. Dördüncü Kademe Gelişmiş İlçeler 54
Harita 6. Beşinci Kademe Gelişmiş İlçeler 58
Harita 7. Altıncı Kademe Gelişmiş İlçeler 62

KISALTMALAR

ADSL	: Asimetrik Sayısal Abone Hattı (Asymmetric Digital Subscriber Line)
Ar-Ge	: Araştırma ve Geliştirme
ASHB	: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
AVM	: Alışveriş Merkezi
AYD	: Alışveriş Merkezleri ve Yatırımcıları Derneği
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BKM	: Bankalararası Kart Merkezi
GBS	: Girişimci Bilgi Sistemi
GTBA	: Güçlü Temel Bileşenler Analizi
HGM	: Harita Genel Müdürlüğü
HMB	: Hazine ve Maliye Bakanlığı
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
LGS	: Liselere Geçiş Sistemi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
NVİGM	: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
POS	: Elektronik Satış Terminali (Point of Sale)
SB	: Sağlık Bakanlığı
SEGE	: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
STB	: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
TBA	: Temel Bileşenler Analizi
TEDAŞ	: Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TGB	: Teknoloji Geliştirme Bölgesi
TİTCK	: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
TKGM	: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKPATENT	: Türk Patent ve Marka Kurumu
TYT	: Temel Yeterlilik Testi
YER-SİS	: Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

GİRİŞ

Ülkemizin ekonomik ve sosyal olarak gelişimi, ülkemizdeki bütün bireylerin temel hizmetlere erişimi ve yaşam kalitesinin artırılması ile üretilen refahın toplumun tüm kesimlerine ulaşmasını hedefleyen bölgesel gelişme politikaları hem ulusal hem de bölgesel düzeyde ülkemizin temel politika önceliklerinden birisi olmayı sürdürmektedir.

2019-2023 dönemini kapsayan On Birinci Kalkınma Planı, bölgesel gelişmenin temel amacını "bölgeleri, yeniliğe ve iş birliğine dayalı şekilde imkân ve kabiliyetlerini yönetişim temelinde geliştirerek dönüştürmek ve böylece ülkemizin dengeli kalkınmasına azami katkıyı sağlamak, bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak" olarak açıklamıştır. 2014-2023 dönemini kapsayan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde ise "daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye" vizyonu benimsenmiştir.

Bölgesel gelişme alanında son yıllarda stratejik, operasyonel ve kurumsal anlamda büyük bir ivme yakalanmıştır. Ulusal ve bölgesel düzeyde oluşturulan politika dokümanları, artan kamu yatırımları ve bölgesel gelişmeye yönelik destekler, bu alanda genişleyen uluslararası iş birlikleri ve temin edilen uluslararası kaynaklar ile kurumsallaşma seviyesi giderek yükselen ve faaliyet etkinlikleri önemli düzeyde artan kalkınma ajansları ve bölge kalkınma idareleri ile bütün bölgelerin potansiyellerinin ortaya çıkarılması yolunda önemli ilerlemeler sağlanmıştır. Bu durum, başta bölgesel bazda gelir düzeylerindeki değişimler olmak üzere bölgesel gelişme alanında yapılan analiz sonuçlarından da açıkça görülebilmektedir.

Bölgesel gelişme alanında, diğer politika alanlarında olduğu gibi hem geliştirilen politikalara altlık olması hem de yürütülen faaliyetlerin etkilerinin izlenmesi amacıyla pek çok analitik çalışma yapılmaktadır. Bu kapsamda, bölgesel gelişme politikalarının tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerine destek olması amacıyla hazırlanan SEGE de önde gelen çalışmalar arasında yer almaktadır.

1960'lı yıllardan bu yana yapılan SEGE çalışmaları ülkemizdeki ilçe, il ve bölgelerin gelişmişlik düzeylerini ve eğilimlerini tespit etmekte olup birçok kurum ve kuruluş tarafından mevzuat düzenlemelerinde ve politika uygulamalarında referans olarak kullanılmaktadır. Bugüne dek il düzeyinde dokuz, ilçe düzeyinde ise altı SEGE çalışması yürütülmüştür.

İlçe bazında en son 2019 yılında yayımlanan İlçe SEGE-2017 çalışmasında sosyal ve ekonomik gelişmişliğin farklı boyutlarını temsil eden 32 değişken kullanılarak güçlü temel bileşenler analizi (GTBA) ile ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeks değerleri, sıralamaları ve kademeleri elde edil-

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

miştir. 2014 yılı verileri kullanılarak hazırlanmış İlçe SEGE-2017 çalışmasından bu yana ilçelerin gelişmişlik seviyelerindeki değişimleri tespit etme ve sosyo-ekonomik gelişmişliği temsil eden boyutlardaki gelişmeleri dikkate alma ihtiyacı, söz konusu çalışmanın güncellenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır.

İlçe düzeyinde SEGE skorlarının elde edilmesinde, güvenilir ve yeknesak veri temini çalışmanın önemli aşamalarından ve kısıtlarından biridir. İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi değerlerinin güncellendiği ve İlçe SEGE-2022 olarak adlandırılan bu çalışmada, bir önceki çalışmaya göre kamu kurumları ve özel kesimin katkıları ile daha geniş ve nitelikli bir veri seti ile çalışma imkânı bulunmuştur. Bununla birlikte, gelir ve iş gücü istatistikleri başta olmak üzere il düzeyinde mevcut olan ve bu tür çalışmalar için önemli görülen pek çok veri ilçe düzeyinde temin edilemediğinden bu çalışmada kullanılamamıştır. Bu verilerin yerine bunları temsil etme kabiliyeti olduğu değerlendirilen ikame veriler kullanılmıştır.

İlçe SEGE-2022'de, önceki çalışmalarda olduğu gibi sosyo-ekonomik gelişmişliği temsil eden tüm boyutlar değerlendirilmiştir. Çalışmanın hazırlık sürecinde; kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları ile ilçe düzeyinde veri mevcudiyetinin tespiti ve verilerin temin edilmesi adına 50'ye yakın değerlendirme toplantısı yapılmıştır. Temin edilen veriler düzenlenerek ön analize tabi tutulmuş, varsa veri eksikleri ve yanlışları ilgili kurumlarla müteaddit defalar görüşülerek düzeltilmiştir. Analiz öncesi son aşamada bütün verilerin kalite kontrolleri yapılarak veriler standartlaştırılmış ve nihai hale dönüştürülmüştür.

Bu çalışmada, daha önceki çalışmada kullanılan bazı değişkenlere çeşitli gerekçelerle yer verilmemiştir. Bu gerekçeler; okuryazar kadın oranı gibi bazı değişkenlerin ilçeler arası ayırt edicilik özelliğini kaybetmesi, önceki dönemde ilgili kurumlarca üretilen bazı verilerin halihazırda üretilmemesi ve yeni üretilmeye başlayan bazı veriler sebebiyle önceki verilerin açıklama gücünün daha düşük kalmasıdır. Bununla birlikte; ilçelerde ilkokul ve üzeri kadın mezun nüfus oranı, ticari satış değeri, kartlı ödeme tutarı, elektronik satış terminali (POS) sayısı ve gayrimenkul birim satış fiyatı gibi güncel değişkenler analize dâhil edilmiştir.

Analizde en güncel veriler tercih edilmekle birlikte, kullanılacak verilerin hangi yıla ait olması gerektiğinin tespitinde Covid-19 pandemisi etkisi göz önünde bulundurulmuş ve pandemi öncesi dönemle pandemi yılının verileri karşılaştırılarak verilerdeki dalgalanmalar dikkate alınmıştır.

Verilerin istatistiki anlamlılık düzeyleri ve birbirleriyle ilişkileri analiz edilerek 56 değişkenli nihai veri seti elde edilmiştir. Böylece, sosyo-ekonomik gelişmişliği yansıtan, sürekliliği olan, dönemler arası karşılaştırmaya imkân veren ve gelişmişlik boyutları arasında dengeli dağılan bir veri seti oluşturulmuştur. Bu setin hem ilçelerin ülke içerisindeki ağırlığını hem de bireysel refahı yansıtması yönüyle makro ve mikro ölçekleri dengeli bir şekilde içermesine dikkat edilmiştir.

Çalışmanın hazırlık sürecinde çok değişkenli analiz yöntemleri alanında literatürdeki gelişmeler incelenmiş ve en son SEGE çalışmasında olduğu gibi bu çalışmada da GTBA yöntemi tercih edilmiştir.

Bu çerçevede hazırlanmış olan İlçe SEGE-2022 çalışması üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, çalışmanın kapsamı ve GTBA yöntemi hakkında bilgi verilmektedir. İkinci bölümde, 8 farklı alt boyutta kullanılan 56 değişken, veri kaynakları ve bu değişkenlerin sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından anlamı üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise analiz sonuçları ile gelişmişlik kademeleri verilmiş, kademelerde öne çıkan veya gelişme kaydedilmesi gereken hususlar konusunda değerlendirmelerde bulunulmuştur. İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeks değerleri ve sıralamaları çalışma ekinde kademe ve il ayrımında sunulmuştur.

Bölgesel gelişme alanında referans çalışmalardan biri olacağı değerlendirilen İlçe SEGE-2022 çalışması bilimsel temellere dayalı ve objektif kriterler çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu çalışmanın kamu, üniversite, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine önemli katkılar sunması beklenmektedir. İlçe SEGE çalışmalarının literatürdeki ilerlemeler ve gelişen veri mevcudiyeti dikkate alınarak düzenli periyotlarla güncellenmesi planlanmaktadır.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

1. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI ve YÖNTEMİ

1.1. Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırma, ülkemizde ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesini ilçe bazında zenginleşen veri altyapısını dikkate alarak ölçmeyi amaçlamaktadır. Böylece 2019 yılında yayımlanmış olan İlçe SEGE-2017 çalışması daha geniş bir değişken seti ile yenilenmiştir.

İlçe SEGE-2017 çalışmasından sonra kurulan Aksaray-Sultanhanı, Artvin-Kemalpaşa ve Hakkâri-Derecik ilçeleri de İlçe SEGE-2022 çalışmasına dahil edilmiştir. Bu şekilde ülkemizdeki 973 ilçenin tamamı için sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi skorları üretilmiş, ilçelerin gelişmişlik skorlarına göre sıralaması ve kademeleri belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında sosyo-ekonomik gelişmişliği ölçen değişkenler demografi, istihdam ve sosyal güvenlik, eğitim, sağlık, finans, rekabetçilik, yenilikçilik ve yaşam kalitesi olmak üzere 8 boyutta gruplandırılmıştır. İlçe SEGE-2017 çalışmasında yer almayan yenilikçilik boyutu yenilik alanında kurumlarımızın ilçe düzeyinde veri altyapılarının gelişmesinin sonucu olarak bu çalışmada ayrı bir boyut olarak analize dahil edilebilmiştir. Çalışmada söz konusu 8 boyutta toplam 56 değişken kullanılmıştır.

Değişkenlerin seçiminde kişi başı refah değerleriyle ilçelerin Türkiye içerisindeki paylarına ilişkin değerler arasında denge gözetilmiştir. Bununla birlikte boyutlar arası değişken sayısı ile gelişmişliğin sosyal ve ekonomik yönlerini temsil eden değişken sayısındaki dengeye de dikkat edilmiştir.

1.2. Araştırmanın Yöntemi

İlçe, il ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesine yönelik ilk çalışmalarda endeksleme ve taksonomi gibi yöntemler kullanılmıştır. Bu yöntemlerde gelişmişliği ölçtüğü düşünülen değişkenlerin ağırlığı ya subjektif olarak araştırmacı tarafından belirlenmekte ya da eşit alınmaktadır. Bu durum çalışmaların objektiflik ve güvenilirlik açılarından sorgulanmalarına yol açabilmektedir. Bunun yanı sıra son yıllarda, sıralama ve gruplamaya yönelik çalışmalarda çok kriterli karar verme yöntemleri yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu yöntemler de değişkenlerin ağırlıkları üzerinde araştırmacının subjektif etkilerine açıktır.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Sıralama ve sınıflamaya yönelik çalışmalarda güvenilirlik açısından değişkenlerin ağırlıklarının objektif olarak belirlenmesi önemlidir. Bu amaç doğrultusunda Temel Bileşenler Analizi (TBA) pek çok araştırmacı tarafından tercih edilmekte ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yöntem çok sayıda ve farklı boyuttaki bilgi setinin kapsadığı ortak ve temel anlamı veya bilgi özünü ortaya çıkarabilmektedir. Bunu yaparken değişkenlerin ağırlıkları yöntem tarafından hesaplanmakta, dolayısıyla ağırlıklara araştırmacı tarafından müdahale edilememektedir.

1.2.1. Temel Bileşenler Analizi

İlçelerin gelişmişlik sıralaması çalışması için çok boyutlu bir yaklaşımla ve bu boyutlarla ilişkili çok sayıda değişkenle çalışmak gerekmektedir. Bu tür çalışmalarda değişkenlerin bir arada ele alındığı çok değişkenli istatistiksel analizler kullanılmakta olup ihtiyaca göre bu analizler farklı özellikleriyle ön plana çıkmaktadır.

Farklı boyutlardaki birçok değişkenden belirli amaçlar doğrultusunda çıkarım yapmak üzere çeşitli çok değişkenli istatistiksel yöntemler geliştirilmiştir. Bu yöntemlerin başında Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) gelmektedir. Karl Pearson (1901) tarafından ilk kez önerilen ve Hotelling tarafından (1933) önemli ölçüde geliştirilen TBA, davranış bilimlerinden ekonomiye kadar pek çok alanda kullanılmaktadır.

Genel olarak değişkenler arasındaki bağımlılık yapısının yok edilmesi ve/veya boyut indirgeme yani değişkenlerin daha az sayıda ve belirli temel bileşenlerde toplanması amacıyla kullanılan TBA başlı başına bir analiz olduğu gibi başka analizler için veri hazırlama tekniği olarak da kullanılmaktadır (Tatlıdil, 1996).

TBA, dik (ortogonal) dönüşüm kullanarak aralarında ilişki bulunma olasılığı yüksek gözlemler kümesine ait verileri, aralarında ilişki bulunmayan bir dizi hipotetik doğrusal bileşene dönüştürerek asıl verilerin boyutlarının indirgenmesini sağlamaktadır. Genel olarak ham veri matrisi veya standartlaştırılmış veri matrisi kullanılarak ilgili değişkenler, daha az boyutla temsil edildikleri bir koordinat düzlemine taşınarak sonuçlar elde edilebilmektedir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

1.2.1.1. Temel Bileşenlerin Elde Edilmesi

TBA'da, n birim (gözlem) ve p değişkenden oluşan X veri matrisi çok sayıda noktadan oluşan bir topluluk olarak ifade edilebilir. Uygulamada X veri matrisine ait değişkenlerin ölçekleri genelde birbirine yakın olamamaktadır. Bu nedenle, TBA çalışmalarında X_{pxn} boyutlu ham veri matrisi yerine ham veri matrisinin standartlaştırılmış değerlerinden oluşan Z_{pxn} matrisi kullanılmaktadır. Z_{pxn} standartlaştırılmış değerler matrisi ve T_{pxn} bir dönüşüm matrisi olmak üzere pxn boyutlu Y_{pxn} temel bileşenler matrisi;

$$Y_{pxn} = T'_{pxp} Z_{pxn} \qquad (1)$$

denklemiyle elde edilmektedir. Böylece birbirleriyle ilişkili değerlerinden yararlanılarak ilişkisiz değerlerine ulaşılmaktadır. Y matrisinin her bir vektörü bir temel bileşene karşılık gelmektedir.

Temel bileşenlerin elde edilmesinde Z matrisine ait varyans-kovaryans ya da korelasyon matrisinin özdeğerleri ve özvektörlerinden yararlanılmaktadır (Alpar, 1997; Ludwig ve Reynolds, 1988). Elde edilen Y matrisinin ortalama vektörü ve varyans-kovaryans matrisi,

$$E(Y)=E(T'Z)=T'E(Z)=0 \qquad (2)$$

$$Var(Y) =T'E(ZZ')T=T'RT \qquad (3)$$

biçimindedir. R matrisi pxp boyutlu olup Z_{pxn}'nin korelasyon matrisidir. Z standartlaştırılmış veri matrisi olduğundan bu matrisin varyans-kovaryans matrisi ile korelasyon matrisi aynıdır (R=S).

Dönüştürülmüş Y matrisinin vektörlerinin (değişken) birbirlerine dik olabilmeleri için Var(Y) matrisinin köşegen matris olması gerekir.

Bu matrisin köşegenleştirilmesinde kullanılan T dönüşüm matrisinin seçilebilmesi için y vektörleri üzerine bazı kısıtlayıcıların konması gerekir. Bu kısıtlayıcılar şöyledir:

Toplam varyansa en fazla katkı sağlayan birinci temel bileşen

$$y_1 = t'_1 z$$
$$y_1 = t_{11}z_1 + t_{21}z_2 + t_{31}z_3 + \cdots + t_{p1}z_p \qquad (4)$$

biçiminde elde edilir.

y_1'in varyansı

$$Var(y_1) = \max \frac{1}{n-1}\sum_{i=1}^{n}(y_{1i})^2 \rightarrow Var(y_1)= t'_1 \frac{1}{n-1} ZZ' t_1 = t'_1 R t_1 \qquad (5)$$

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

eşitliğinden birinci temel bileşenin varyansını maksimum yapacak şekilde t_1 dönüşüm vektörü belirlenir. Bunun için y_1 vektörünün bulunmasında kullanılan t_1 vektörünün elemanlarının kareleri toplamı 1 olmalıdır $(t'_1 t_1=1)$.

Ayrıca $t_1 R t_1$'in en büyük yapılabilmesi için

$$\varphi_1= t'_1 R t_1 - \lambda_1 (t'_1 t_1 - 1) \qquad (6)$$

fonksiyonun t_1'e göre türevi alınıp sıfıra eşitlenir. Buna göre;

$$\frac{\partial \varphi_1}{\partial t_1} = 2Rt_1 - 2\lambda_1 t_1 = 0 \quad \rightarrow \quad (R - \lambda_1 I)\, t_1 = 0 \qquad (7)$$

elde edilir. Burada λ_1 değeri R matrisinin özdeğeri (eigenvalue), t_1 vektörü de R matrisinin özvektörü (eigenvector) olarak adlandırılır.

R matrisinin özdeğerlerine ilişkin olarak;

$$|R - \lambda I| = 0 \qquad (8)$$

biçimindeki determinant açılımından elde edilen p'inci dereceden polinom denklemden p tane λ değeri bulunur. R matrisi pozitif tanımlı ve simetrik olduğu için elde edilecek değerlerin tümü gerçek değerler olacaktır. Elde edilen p tane özdeğer kullanılarak her birine karşılık gelen p tane özvektör elde edilmektedir. İlk özdeğer (λ_1) ve ilk özvektör (t_1) olmak üzere

$$Var(y_1) = Var\,(\sqrt{\lambda_1 t_1}) = E(\sqrt{\lambda_1 t_1})\,(\sqrt{\lambda_1 t_1})' = \lambda_1 t_1 t'_1 = \lambda_1 \qquad (9)$$

bulunur. Yani y_1 değişkeninin varyansı λ_1'dir. TBA'da y_1'in varyansının en büyük olması istendiğinden λ_1, λ_j değerleri arasında en büyük değerli olarak seçilir. t_1 ile standartlaştırılmış (orijinal) veri matrisi Z'nin çarpımından elde edilen $y_1 = t'_1 Z$ dönüştürülmüş vektöre de birinci temel bileşen ya da birinci skor (sonuç) vektörü adı verilir.

İkinci temel bileşen y_2 bulunurken, y_1 vektörünün bulunmasında kullanılan iki kısıtlayıcıya ilaveten üçüncü bir kısıtlayıcı da göz önüne alınır. Bu kısıtlayıcılar,

- y_2 vektörünün varyansının y_1'den sonra en büyük varyans olması,
- t_2 vektörünün birim normal bir vektör olması $(t'_2 t_2=1)$,
- y_1 ve y_2 vektörlerinin birbirlerine dik olması $(t'_2 t_1=0)$

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

biçimindedir. Diğer temel bileşenler de benzer şekilde hesaplanmaktadır (Tatlıdil, 1996; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019a).

1.2.1.2. Temel Bileşenlerin Özellikleri

TBA değişkenler arasındaki bağımlılık yapısını yok etmesi ve/veya boyut indirgeme özelliği nedeniyle araştırmacılara pek çok avantaj sağlamaktadır. Yöntemin başlıca özellikleri aşağıda belirtilmektedir (Tatlıdil, 1996; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019a).

- Ham veri matrisi X ve bunun standartlaştırılmış biçimi olan Z matrisinde değişkenler arasında bağımlılık söz konusu iken, y_i vektörleri birbirinden bağımsızdır. Geometrik olarak z_k değerleri eğik eksenler üzerinde bulunmakta iken y_i değerleri dik eksenlere göre elde edilmiştir.
- Noktaların z_k eksenlerine göre varyans büyüklüklerine ilişkin herhangi bir sıralama bulunmazken y_i eksenlerinin varyansları büyükten küçüğe doğru sıralıdır.
- Ham veya standartlaştırılmış veri matrisinde değişkenler arasındaki bağımlılıktan dolayı kovaryans terimi bulunurken; temel bileşenlerde eksenler birbirine dik olduğundan kovaryans terimi yoktur ve noktaların dağılımı yalnız varyansla açıklanmaktadır.
- Bu özelliklere ek olarak, eğer toplam varyansın büyük bir kısmını ilk "m" tane temel bileşen açıklıyorsa geriye kalan "p – m" tane temel bileşen ihmal edilebilir. Bu durumda bir miktar varyans (bilgi) kaybıyla üzerinde çalışılan uzayın boyutu p'den m'ye (m < p) azaltılmış olur.
- Ham veri matrisinin toplam varyansı ile elde edilen temel bileşenlerin toplam varyansı eşittir. Dolayısıyla, z_k değişkenlerinin varyansının tümü y_i değişkenleri tarafından açıklanmaktadır. Bu nedenle, p tane y_i temel bileşeninin kullanılması durumunda boyut indirgeme kazancı sağlanmasa bile, hiçbir varyans kaybı olmaksızın "p" tane bağımsız yeni değişken elde edilmiş olur.

1.2.1.3. Temel Bileşenler Analizinin İlk Koşulu

Ham veri matrisinin değişkenleri arasında tam ya da tama yakın bir bağımsızlık olması durumunda değişkenlerin bağımlılık yapısını yok edip boyut indirgemeye çalışmanın araştırmacıya sağlayacağı herhangi bir fayda bulunmamaktadır. Nitekim,

$R = \frac{1}{n-1}\sum_{i=1}^{n} Z_k Z_k' = ZZ' = I$ özelliği nedeniyle z_k'ların y_i'lere dönüştürülmesinden de yine birim matrise ulaşılacaktır.

Gerçek hayatta deney ya da gözlemlerden elde edilen verilerle hiçbir zaman R = I sonucuna ulaşılamaz. Bu nedenle ilişki matrisinin birim matris olma durumunun test edilmesi gerekir. İlişki matrisinin birim matris olduğu kabul edildiğinde TBA'yı uygulamak anlamlı olmayacaktır.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Bu durumda "korelasyon matrisi birim matrise eşittir" yokluk hipotezinin "korelasyon matrisi birim matrise eşit değildir" alternatif hipotezine karşı reddedilip reddedilemediği test edilmelidir.

$$H_0: R=I$$

$$H_1: R\neq I$$

H_0 hipotezinin reddedilmesi, değişkenler arasında ilişkinin olduğu ve değişkenlerin TBA'nın kullanılmasına uygun olduğu anlamına gelmektedir (Tatlıdil, 1996; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019a).

1.2.1.4. Güçlü Temel Bileşenler Analizi

TBA'nın kullanılabilmesi için eldeki verilerin simetriklik ve normal dağılıma sahip olma koşullarını sağlaması gerekmektedir. Bu koşulların (varsayım) sağlanmaması durumunda; örneğin verinin sağa ya da sola çarpık olması, veride aykırı ya da sapan değerler/uç değerler olması durumlarında doğru sonuçlar vermeyen klasik TBA yerine son yıllarda GTBA teknikleri kullanılmaya başlanmıştır (Maronna ve diğerleri, 2006).

Tahmin değerleri istatistiksel varsayımların sağlanmamasından pek fazla etkilenmiyorsa bu tür istatistiklere güçlü (robust) istatistik, kullanılan yöntemlere güçlü tahmin yöntemleri ve bu tür varsayımlardan etkilenmeksizin tahmin yapılmasına güçlü tahmin adı verilmektedir.

GTBA'da iki farklı yol izlenmektedir. Bu yollardan birincisinde ağırlık parametreleri kullanılmaktadır. Değişkenlerin ortalamalarına yakın gözlem değerlerine fazla, ortalamalardan uzak gözlem değerlerine ise az ağırlık değeri verilerek varyans-kovaryans matrisi hesaplanmaktadır. İkincisinde ise veri matrisindeki orijinal değerler yerine çeşitli biçimlerde standartlaştırılmış ya da normalleştirilmiş değerler kullanılmaktadır. Bu iki yaklaşımla da aykırı değerlerin etkisinin azaltılması, daha doğru ve gerçekçi tahmin değerlerinin elde edilmesi amaçlanmaktadır.

GTBA'da kullanılan pek çok veri hazırlama yöntemi bulunmaktadır. Aykırı değerlerin etkilerini belli ölçüde azaltmak amacıyla kullanılan bu dönüşümlerden en önemlileri; medyan merkezileştirme, SN-standartlaştırma, medyan normalleştirme, SN-normalleştirme ve endeksleme olarak sıralanabilir.

Orijinal verilerin normalleştirilmiş değerleri;

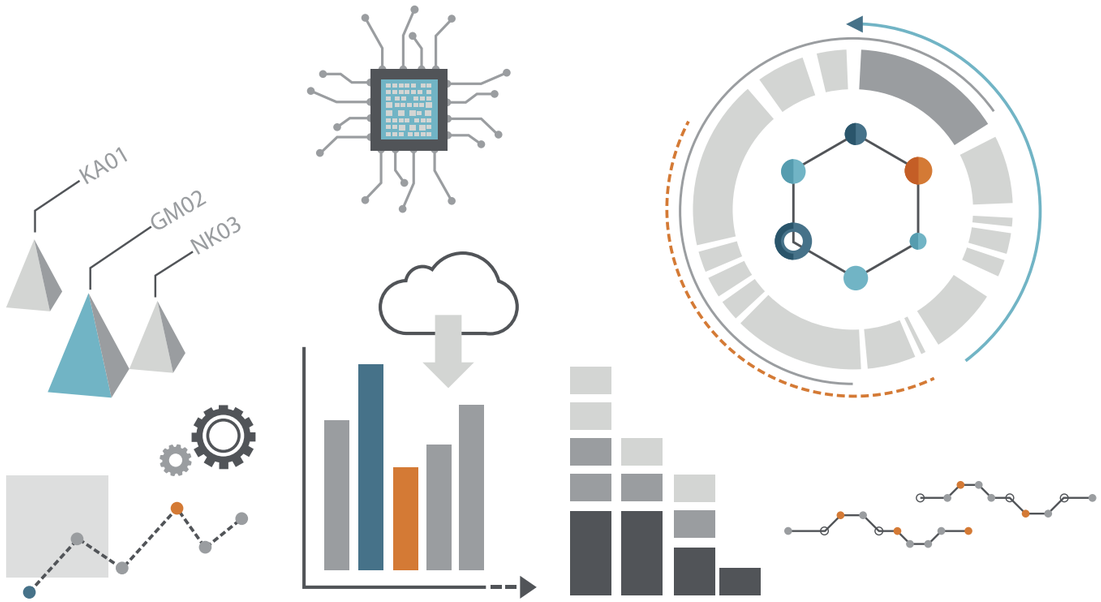
$$x_{ij}^{*} = \frac{(x_{ij}-x_{jmin})}{(x_{jmax}-x_{jmin})} = (x_{ij}-x_{jmin})/x_{jrange} \qquad (10)$$

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

ile hesaplanabilmektedir. Çalışma kapsamında bu formülle orijinal verilerin normalleştirilmiş değerleri elde edilmiştir.

Klasik TBA'da olduğu gibi GTBA'da da değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin ortaya konulmasında korelasyon matrisinden mi yoksa varyans-kovaryans matrisinden mi hareket edileceği sorusu ile karşılaşılmaktadır. Korelasyon matrisi, farklı ölçekler olması durumunda değişkenler arasında ortak payda oluşturup yorumu kolaylaştırırken değişkenlerin özel durumlarından kaynaklanan ayrıntı bilgiyi saklamaktadır. Varyans-kovaryans matrisi, veriler arasındaki ilişkiyi detaylı gösterirken; varyans değerlerinin 0 ila +∞, kovaryans değerlerinin ise −∞ ila +∞ arasındaki tüm değerleri alabilmesi nedeniyle yorumlamada güçlük çekilebilmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2013). Bu çalışmada farklı ölçeklerdeki pek çok değişkenden karşılaştırılabilir ortak yorumlar elde edilebilmesi amacıyla korelasyon matrisi kullanılarak endeks değerleri elde edilmiştir.

İlçe SEGE-2022 çalışmasında giriş bölümünde bahsedildiği üzere GTBA yöntemi kullanılmıştır. GTBA yöntemiyle değişkenlerin sağa ya da sola çarpık olması, aykırı ya da uç değerler olması durumlarında daha güvenilir sonuçlar elde edilebilmektedir. Söz konusu yöntemle değişkenlerin normal dağılıma sahip olmaması, aykırı ve uç değerlerin bulunması durumu nispeten bertaraf edilmiştir. Bu sayede bazı ilçelerdeki özel durumlardan kaynaklı görece yüksek veya düşük sonuçların ortaya çıkma riski azaltılmıştır.

2. İLÇE SEGE-2022 ÇALIŞMASINDA KULLANILAN DEĞİŞKENLER

Gelişmişlik olgusu; ekonomik yapı, sosyal ve kültürel yaşam, çevresel koşullar ve rekabet gücü gibi pek çok kavramı içerdiğinden, gelişmişliği ölçmeye yönelik çalışmalarda da bu kavramları pek çok yönüyle ve dengeli şekilde ölçebilecek değişkenlerin hesaba katılması gerekmektedir. Bu değişkenlerin bir kısmı bireysel refah ve gelişimi ölçen değişkenler olurken, bir kısmı da karşılaştırılacak yerleşim birimlerinin ülke genelindeki payına ilişkin değişkenler olmalıdır. Örneğin kişi başına gelir bireysel refahı ölçerken, nüfus büyüklüğü ya da nüfusun Türkiye içindeki payı o bölgenin büyüklüğünü, çekim gücünü, potansiyelini ölçmektedir.

İlçe SEGE-2022 çalışmasında da değişkenlerin bir kısmı ilçelerin kümülatif şekilde kapasitesini ve Türkiye genelindeki durumunu yansıtan sayı ya da oransal değerler, bir kısmı da ilçedeki bireylerin refah durumlarını yansıtan oran, kişi başı, hane başı ya da işletme başı değerlerdir.

Ülke, bölge ve il düzeyindeki çalışmalarda belirlenen değişken setine ait verilerin elde edilmesi nispeten kolay olurken, ilçe ve mahalle gibi daha alt ölçekli çalışmalarda verilerin elde edilmesinde zorluklar yaşanabilmektedir. Nitekim Türkiye'deki kurum ve kuruluşlar il ve bölge ölçeğinde örgütlendiği için istatistiki veriler genellikle il ölçeğinde kaydedilmiş olup ilçe bazlı veriler düzenli şekilde üretilmemektedir. Anketle derlenen verilerde ise ilçe bazlı veri üretiminin maliyeti yüksek olmaktadır. Bunun sonucunda bazı önemli verilerin ilçe ölçeğinde elde edilmesi güçleşmektedir. Örneğin ekonomik gelişmişliği temsil eden en önemli değişkenlerden biri olan gayri safi yurt içi hasıla verileri ilçe bazında üretilememektedir. Bu durum araştırmanın sonuçlarını etkileyen ve belli ölçüde sınırlayan etkenlerden biridir. Ancak dolaylı göstergelerle, gelişmişliği çeşitli boyutlarla ölçen diğer değişkenler kullanılarak bu eksiklikler telafi edilmeye çalışılmaktadır.

Bu çalışmada; sosyo-ekonomik gelişmişliği temsil eden, girdi ve çıktı değişkenlerinden oluşan ve veri kalitesi yeterli olarak değerlendirilen 56 değişken kullanılmıştır. Çalışmaya toplam 130 değişkenle başlanmış olup bu değişkenlerden veri kalitesi yetersiz olanlar, diğer değişkenlerle yüksek korelasyona sahip olanlar ve ön analiz sonuçlarına göre açıklama gücü düşük olanlar çıkarılarak 56 değişkenden oluşan nihai veri setine ulaşılmıştır. Çalışmada kullanılan değişkenler için mümkün olduğu ölçüde en güncel veriler kullanılmıştır. Veri temini çalışmaları 2021 yılında sürdürüldüğünden, kullanılan verilerin çoğunluğu 2020 yılına ait olup 2020 yılı verisi bulunmayan değişkenler için 2019 yılı verileri kullanılmıştır. Ayrıca, ülkemizi de etkisi altına alan Covid-19 salgını sebebiyle geçici yanlılığa sebep olacak veriler için 2020 yılı verisi bulunsa dahi ya bir yıl öncesine ait olan veri kullanılmış ya da birkaç yıllık veri ortalaması tercih edilmiştir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

İlçe SEGE-2022 çalışmasında kullanılan değişkenlerin çok önemli bir kısmı İlçe SEGE-2017 çalışmasından farklılaşmaktadır. Bununla birlikte kullanılan değişken sayısı önemli ölçüde artmıştır. 2017 çalışmasında 7 boyutta toplam 32 değişken kullanılmışken bu çalışmada 8 boyutta toplam 56 değişken kullanılmıştır. İlçe SEGE-2017 çalışmasında 17 ayrı veri sağlayıcısından veri temin edilmişken, İlçe SEGE-2022 çalışmasında 26 ayrı veri sağlayıcısından veri elde edilmiştir.

İlçe SEGE-2017 çalışmasında kullanılan 32 değişkenden 19'u[1] İlçe SEGE-2022 çalışmasında da aynen kullanılmıştır. Birebir aynı olmasa da sosyo-ekonomik gelişmişliği ölçme içeriği ve amacı benzer olan 5 değişken de iki çalışmada kullanılan ortak değişkenlerden sayılabilir. Bunlar; *İmalat Sanayii İstihdamının Türkiye İçindeki Payı* yerine *İmalat Sanayii İş Yeri Türkiye Payı, Hizmetler Sektörü İstihdamının Türkiye İçindeki Payı* yerine *Hizmetler Sektörü İş Yeri Türkiye Payı, Okuryazar Kadın Oranı* yerine *İlkokul ve Üzeri Mezun Kadın Oranı, Sinema Salonu Mevcudiyeti* yerine *Kişi Başına Sinema Koltuğu Sayısı* ve *Kişi Başı ADSL Abone Sayısı* yerine *Hane Başına ADSL Abonesi Sayısı* değişkenleridir. İlçe SEGE-2017 çalışmasında kullanılan 3 değişken ise *(Kişi Başı Banka Mevduatı Tutarı, Kişi Başı Banka Kredisi Tutarı* ve *Kişi Başı Aile Hekimliği Müracaat Sayısı)* artık ilçe bazında üretilmediğinden ve/veya temin edilemediğinden 2022 çalışmasında kullanılamamıştır. *Ortalama Hane Büyüklüğü, İlköğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı, Okul Öncesi Okullaşma Oranı, Ortaöğretim Okullaşma Oranı, Kişi Başı Belediye Geliri* değişkenleri ise bu çalışmada denenmiş, ancak diğer değişkenlerle yüksek korelasyon veya açıklama gücü düşüklüğü sebebiyle analize dahil edilmemiştir.

Yeni çalışmaya sosyo-ekonomik gelişmişliği temsil eden ilave değişkenler dâhil edilmiştir. Bu çalışmada kullanılan 56 değişkenden 32 tanesi 2017 çalışmasında yer almayan yeni değişkenlerdir. Bu artışa; 2017 çalışmasında veri temin edilemeyen bazı kurumların söz konusu dönemden sonra SEGE çalışması için veya veri altyapılarındaki iyileşmelerden dolayı ilçe düzeyinde düzenli veri üretmeye başlaması, Bakanlığımız veri altyapısındaki sistemlerden (YER-SİS, GBS) yararlanılması ve özellikle 2012 yılında yayımlanan 6360 sayılı Kanun sonrası yeni ilçe yapılanmasında karşılaşılan veri temini zorluğunun bertaraf edilmeye başlanmasının imkân verdiği değerlendirilmektedir.

Çalışmada kullanılan verilerin bir kısmı Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden yıllık bazda elde edilebilmektedir. Bununla birlikte bazı değişkenlere ait veriler (nüfus, hane sayısı vb.) için de TÜİK istatistiklerinden faydalanılmıştır. Ayrıca; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (STB), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB), Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB), Sağlık Bakanlığı (SB), Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK), Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM), Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİGM), Harita Genel Müdürlüğü (HGM), Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (TKGM) ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) gibi kamu kurumlarının yanı sıra Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (TEDAŞ), Bankalararası Kart Merkezi (BKM), Alışveriş Merkezleri ve Yatırımcıları Derneği (AYD), Superonline, Vodafone, Türksat, Türknet, Türk Telekom ve Başarsoft Bilgi Teknolojileri gibi özel sektör temsilcileri ve diğer kuruluşlar da çalışma için veri sağlayan kurumlar olmuştur.

Özet olarak İlçe SEGE-2022 çalışması demografi, istihdam ve sosyal güvenlik, eğitim, sağlık, finans, rekabetçilik, yenilikçilik ve yaşam kalitesi boyutlarında toplam 56 değişken kullanılarak gerçekleştirilmiş ve ilçelerin gelişmişlik skorları, sıraları ve kademeleri belirlenmiştir. Tablo 1'de 56 değişken alt boyutlar itibarıyla listelenmiştir.

1 Nüfusun Türkiye İçindeki Payı, Genel Doğurganlık Hızı, Net Göç Hızı, Çalışma Çağındaki Nüfusun İlçe Nüfusuna Oranı, Aktif Çalışan Kadın Sigortalı Oranı, Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfusun İlçe Nüfusuna Oranı, Yüksekokul veya Fakülte Mezunu Nüfusun 22 Yaş ve Üzeri Nüfusa Oranı, Yüz Bin Kişiye Düşen Hastane Yatak Sayısı, Yüz Bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı, Yüz Bin Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı, Kişi Başı Tarımsal Üretim Değeri, Turizm Yatırım-İşletme ve Belediye Belgeli Yatak Sayısının Türkiye İçindeki Payı, Teşvik Belgeli Yatırım Tutarının Türkiye İçindeki Payı, OSB'lerde Üretim Yapılan Parsellerin Türkiye İçindeki Payı, Sanayi Elektrik Tüketiminin Türkiye İçindeki Payı, On Bin Kişiye Düşen Banka Şube Sayısı, Kişi Başı Belediye Gideri, Kişi Başı Mesken Elektrik Tüketimi, Kişi Başı Sosyal Yardım Miktarı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Tablo 1. İlçe SEGE-2022 Çalışmasında Kullanılan Değişkenler

		Veri Kaynağı*	Yılı	Birimi
	Demografi Değişkenleri			
1	Nüfusun Türkiye Payı	TÜİK	2020	Binde
2	Nüfus Yoğunluğu	TÜİK, HGM	2020	Kişi/km^2
3	Net Göç Hızı	TÜİK	2016-2020	Binde
4	Şehirleşme Oranı	Çalışma Ekibi	2019	Yüzde
5	Toplam Doğurganlık Hızı	TÜİK	2019	Çocuk Sayısı
6	Ortalama İlk Evlenme Yaşı-Kadın	TÜİK	2018-2020	Yaş
7	Kaba Boşanma Hızı	TÜİK	2018-2020	Binde
	İstihdam ve Sosyal Güvenlik Değişkenleri			
1	Çalışma Çağındaki Nüfusun (15-64) Payı	TÜİK	2020	Yüzde
2	Aktif Çalışanların Çalışma Çağı Nüfusuna Oranı	SGK	2020	Yüzde
3	Aktif Kadın Çalışanların Çalışma Çağı Kadın Nüfusuna Oranı	SGK	2020	Yüzde
4	Ortalama Günlük Kazanç	SGK	2020	TL
5	Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfus Oranı	SGK	2020	Yüzde
6	İmalat Sanayii İş Yeri Türkiye Payı	SGK	2020	Binde
7	Hizmetler Sektörü İş Yeri Türkiye Payı	SGK	2020	Binde
8	Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı	ASHB	2019-2020	TL
	Eğitim Değişkenleri			
1	Özel Okulların Toplam Okula Oranı-İlköğretim	MEB	2019-2020	Yüzde
2	Ortalama LGS Puanı	MEB	2018-2019	Puan
3	Ortalama TYT Puanı	ÖSYM	2019-2021	Puan
4	Üniversite Öğrencisi Sayısının Toplam Nüfusa Oranı	YÖK	2019-2020	Yüzde
5	İlkokul ve Üzeri Mezun Oranı-Kadın	TÜİK	2019	Yüzde
6	Üniversite Mezunu Oranı	TÜİK	2019	Yüzde
	Sağlık Değişkenleri			
1	Bebek Ölüm Hızı	TÜİK	2017-2019	Binde
2	Kişi Başına Hekim Sayısı	SB	2019	Kişi
3	Kişi Başına Diş Hekimi Sayısı	SB	2019	Kişi
4	Kişi Başına Toplam Sağlık Personeli Sayısı	SB	2019	Kişi
5	Kişi Başına Hastane Yatağı Sayısı	SB	2019	Adet
6	Kişi Başına Eczane Sayısı	TİTCK	2020	Adet
	Finans Değişkenleri			
1	Kişi Başına Banka Şubesi Sayısı	BDDK	2020	Adet
2	Kişi Başına POS Cihazı Sayısı	BDDK	2020	Adet
3	Kişi Başına Kartlı Ödeme Tutarı	BKM	2020	TL
4	Kişi Başına Belediye Gideri	HMB	2019-2020	TL
5	İşletmelerin Net Ticari Satış Tutarının Türkiye Payı	STB	2019	Yüzde
	Rekabetçilik Değişkenleri			
1	Faal İşletme Sayısının Türkiye Payı	STB	2019	Yüzde
2	Sanayi Elektrik Tüketiminin Türkiye Payı	TEDAŞ	2019	Yüzde
3	Kurulan İşletme Sayısının Türkiye Payı	TOBB	2020	Yüzde
4	Gayrimenkul Birim Satış Fiyatı	TKGM	2019-2020	TL
5	OSB'lerde Üretim Yapılan Parsel Sayısının Türkiye Payı	STB	2020	Yüzde
6	Yatırım Teşvik Belgeli Yatırım Tutarının Türkiye Payı	STB	2019-2020	Yüzde
7	Turizm Tesisleri Yatak Kapasitesinin Türkiye Payı	KTB	2020	Yüzde
8	Kişi Başına Tarımsal Üretim Değeri	TÜİK	2020	TL
	Yenilikçilik Değişkenleri			
1	Yüksek ve Orta-Yüksek Teknolojili İmalat Sanayii Sektörlerinde İş Yeri Sayısının Türkiye Payı	SGK	2020	Yüzde
2	Bilgi Yoğun Hizmetler Sektöründe İş Yeri Sayısının Türkiye Payı	SGK	2020	Yüzde
3	Yüksek Lisans ve Doktora Mezunu Oranı	TÜİK	2019	Yüzde
4	İşletme Başına Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Sayısı	STB	2021	Adet
5	TGB'lerdeki Firma Sayısının Türkiye Payı	STB	2020	Yüzde
6	Kişi Başına Faydalı Model Başvurusu Sayısı	TÜRKPATENT	2019-2020	Adet
7	Kişi Başına Marka Başvurusu Sayısı	TÜRKPATENT	2019-2020	Adet
8	Kişi Başına Patent Başvurusu Sayısı	TÜRKPATENT	2019-2020	Adet
	Yaşam Kalitesi Değişkenleri			
1	Atık Hizmeti Verilen Nüfus Oranı	TÜİK	2018	Yüzde
2	Kişi Başına Kiralanabilir AVM Alanı	AYD	2020	m^2
3	Hane Başına ADSL Abonesi Sayısı	Superonline-Türksat-Türknet-Türk Telekom-Vodafone	2020	Adet
4	Kişi Başına Sinema Koltuğu Sayısı	KTB	2020	Adet
5	Akaryakıt İstasyonu Sayısının Türkiye Payı	Başarsoft Bilgi Teknolojileri	2021	Yüzde
6	Kadın Sürücü Belgesi Sahipliği Oranı	NVİGM	2020	Yüzde
7	Pasaport Sahipliği Oranı	NVİGM	2020	Yüzde
8	Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi	TEDAŞ	2019	kWh
	Değişken Sayısı: 56			

* Kişi başı ve hane başı şeklinde hesaplanan değişkenler için kullanılan nüfus ve hane sayısı verileri TÜİK'ten temin edilmiştir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

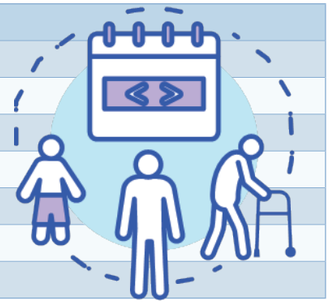
Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

2.1. Demografi Değişkenleri

Demografi değişkenleri, nüfusun yapısını ve özelliklerini gösterdiğinden herhangi bir yerleşim birimindeki sosyal, kültürel ve ekonomik hayata ilişkin bilgileri dolaylı olarak barındırmaktadır. Üretimin önemli girdilerinden olan iş gücüne ilişkin potansiyeli, yaşam alanındaki ekonomik ve sosyal imkânlara erişimi ve yerleşim birimlerinin çekim niteliği bunlardan birkaçıdır. Bu sebeplerle demografi değişkenleri ilçelerin gelişmişlik düzeyini belirleyen ve yansıtan önemli değişkenlerdendir. Bu çerçevede yedi demografi değişkeni dikkate alınmış olup bu değişkenler Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Demografi Değişkenleri

Sıra	Değişken Adı
1	Nüfusun Türkiye Payı
2	Nüfus Yoğunluğu
3	Net Göç Hızı
4	Şehirleşme Oranı
5	Toplam Doğurganlık Hızı
6	Ortalama İlk Evlenme Yaşı-Kadın
7	Kaba Boşanma Hızı

Nüfusun Türkiye Payı: 2020 yılı TÜİK verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken binde olarak ifade edilmektedir. Nüfusun Türkiye payının yüksek olması ilçenin iş gücü ve piyasa büyüklüğü gibi sebeplerle ekonomik potansiyelinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu sebeple bu değişkenin analiz sonucunu olumlu yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Nüfus Yoğunluğu: TÜİK ve HGM'den temin edilen 2020 yılı verileriyle hesaplanan bu değişken kişi/km^2 olarak ifade edilmektedir. Nüfus yoğunluğunun yüksek olması o yerleşim biriminin cazibe merkezi olduğunu ve ekonomik potansiyelini göstermektedir. Dolayısıyla bu değişkenin analiz sonucuna etkisinin pozitif olması beklenmektedir.

Net Göç Hızı: 2016-2020 yılları TÜİK verileriyle üretilen net göç hızı binde olarak ifade edilmektedir. Bu sayının yüksekliği ilçenin istihdam başta olmak üzere eğitim ve sosyal yaşam gibi imkânlarının avantajlı olmasından dolayı ilçenin çevresi için cazibe merkezi olduğunu göstermektedir. Yani gelişmiş olan ilçeler, ekonomik ve sosyal hayatta sağladıkları imkân ve kolaylıklar sebebiyle daha çok göç almaktadır. Bu sebeple bu değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişlikle doğru orantılı olduğu değerlendirilmektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Şehirleşme Oranı: Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması (YER-SİS) kapsamında 2019 yılı verileri kullanılarak çalışma ekibi tarafından üretilen bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. Bu oran köy ve mahallelerin ilçe merkezine uzaklıkları, nüfusları ve yapılaşmış alan miktarları dikkate alınarak hesaplanmıştır. Yüksek şehirleşme oranı kırsal kesime nazaran daha iyi sosyo-ekonomik imkânları işaret ettiğinden bu değişkenin analiz sonucunu pozitif yönde etkilemesi beklenmektedir.

Toplam Doğurganlık Hızı: 2019 yılı TÜİK verilerinin kullanıldığı bu değişken bir kadının 15-49 yaş aralığında doğurabileceği ortalama çocuk sayısını ifade etmektedir. Doğurganlık hızı değerinin yüksek olması, istihdama katılan kadın iş gücü sayısını azalttığı ve orta vadede kadınları, uzun vadede ise çocukları dâhil ederek bağımlı nüfusu arttırdığı için ilçenin sosyokültürel ve ekonomik potansiyelini azaltmaktadır. Bu sebeplerle bu değişkenin analiz sonucunu negatif etkileyeceği öngörülmektedir.

Ortalama İlk Evlenme Yaşı-Kadın: Bu değişken 2018-2020 yılları TÜİK verilerinden elde edilmiştir. İş hayatında eğitim seviyesi yükseldikçe iş gücü daha nitelikli olmaktadır. Erken yaşta evlenme özellikle üniversite ve üzeri eğitim alma durumunu zorlaştırmaktadır. Kadınların ilk evlenme yaşının düşük olduğu bölgelerde eğitim seviyesinin dolayısıyla beşerî sermayenin düşük olduğu, buna bağlı olarak kadınların ya daha az nitelikli işlerde istihdam edildiği ya da iş gücü piyasasının dışında kaldığı görülmektedir. Bu sebeplerle bu değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Kaba Boşanma Hızı: 2018-2020 yılları TÜİK verilerinden temin edilen bu değişken binde olarak ifade edilmektedir. Literatürde boşanma hızı özellikle sosyal sermaye analizlerinde sıkça kullanılmaktadır. Boşanma oranının yüksekliği doğrudan sosyo-ekonomik gelişmeyi güçlendirici bir unsur olarak görülmemekle birlikte, sosyo-ekonomik gelişmişliğin yüksek olduğu toplumlarda boşanma oranının yüksek olduğu görülmektedir (Acar, 2018). Boşanma hızının yüksek olması sosyal sermayenin dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişmişliğin yüksek olduğuna işaret ettiği için bu değişkenin analiz sonucunu pozitif yönde etkilemesi beklenmektedir.

2.2. İstihdam ve Sosyal Güvenlik Değişkenleri

İstihdam ve sosyal güvenlik değişkenleri ilçelerin iş gücü potansiyeli ve iktisadi yapısının özellikleri ile sağlık hizmetlerine erişim ve sosyal refahı göstermesi yönleriyle önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada da istihdam ve sosyal güvenliğe ilişkin değişkenler kullanılmaktadır. İlçe SEGE-2022 çalışmasına sekiz istihdam değişkeni dâhil edilmiş olup bu değişkenler Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3. İstihdam ve Sosyal Güvenlik Değişkenleri

Sıra	Değişken Adı
1	Çalışma Çağındaki Nüfusun (15-64) Payı
2	Aktif Çalışanların Çalışma Çağı Nüfusuna Oranı
3	Aktif Kadın Çalışanların Çalışma Çağı Kadın Nüfusuna Oranı
4	Ortalama Günlük Kazanç
5	Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfus Oranı
6	İmalat Sanayii İş Yeri Türkiye Payı
7	Hizmetler Sektörü İş Yeri Türkiye Payı
8	Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı

Çalışma Çağındaki Nüfusun (15-64) Payı: 2020 yılı TÜİK verilerinin kullanıldığı bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. Çalışma çağındaki nüfusun (15-64 yaş arası) toplam nüfus içerisindeki oranının yüksek olması ilçenin iş gücü potansiyelinin yani üretime katılabilecek kesimin oranının yüksek, bağımlı nüfusun düşük olduğu anlamına geldiğinden bu değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Aktif Çalışanların Çalışma Çağı Nüfusuna Oranı: 2020 yılı SGK verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken yüzde olarak ifade edilmekte ve ilçede aktif çalışan kişi sayısının 15-64 yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermektedir. Çalışma çağındaki nüfus potansiyel iş gücünü gösterse de bu nüfusun ne kadarının aktif iş gücü piyasasında yani üretimde bulunduğu da önemlidir. Bu da ekonomik faaliyetlere katılımın yüksek olduğunu gösterdiğinden bu değişkenin analiz sonucunu pozitif etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Aktif Kadın Çalışanların Çalışma Çağı Kadın Nüfusuna Oranı: SGK'nın 2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken ilçedeki aktif sigortalı kadın sayısının 15-64 yaş aralığındaki toplam kadın nüfusuna oranını ifade etmektedir. Bir üstteki değişkenle aynı sebeplerle sağladığı ekonomik gelişmişliğe katkısının yanında kadın erkek arasındaki fırsat eşitliğini de yansıttığından sosyal gelişmişliği de açıklamaktadır. Bu sebeplerle bu değişkenin analiz sonucunu pozitif etkilemesi beklenmektedir.

Ortalama Günlük Kazanç: 2020 yılı SGK verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken TL olarak ifade edilmektedir. Ortalama günlük kazanç değerinin yüksek olması, üretimin katma değerinin ve iş gücü niteliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, iktisadi faaliyetlerin gelişmişliğini dolayısıyla gelir ve refah düzeyinin yüksekliğini de gösterdiğinden bu değişkenin analiz sonucunu pozitif etkilemesi beklenmektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfus Oranı: Benzer şekilde 2020 yılı SGK verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. İlçe içerisinde sosyal güvenlik primi devlet tarafından ödenen nüfusun yüksek olması; ilçedeki çalışmayan nüfusun boyutunu, ilçedeki yoksulluğu ve yoksul nüfusun sağlık hizmetlerine erişim talebini işaret etmektedir. Yoksulluk hem ekonomik hem de sosyal bir problem olduğundan bu değişkenin analiz sonucunu negatif etkileyeceği öngörülmektedir.

İmalat Sanayii İş Yeri Türkiye Payı: Önceki değişkenler gibi 2020 yılı SGK verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken binde olarak ifade edilmektedir. Bu değişkenle ilçedeki imalat sanayii iş yerlerinin ülke içindeki payı, dolayısıyla da imalat sanayiinin ağırlığı dikkate alınmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlikle birlikte toplam iş yerleri içinde katma değeri düşük olan tarım sektörünün payı göreceli olarak düşerken sanayi ve hizmetler sektörünün payı artmaktadır. Dolayısıyla bu değişkenin analiz sonucuna etkisinin pozitif olması beklenmektedir.

Hizmetler Sektörü İş Yeri Türkiye Payı: 2020 yılı SGK verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken binde olarak ifade edilmektedir. Bu değişkenle ilçedeki hizmetler sektörü iş yerlerinin ülke içindeki payı, dolayısıyla da hizmetler sektörünün ağırlığı dikkate alınmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlikle birlikte toplam iş yerleri içinde katma değeri düşük olan tarım sektörünün payı göreceli olarak düşerken sanayi ve hizmetler sektörünün payı artmaktadır. Dolayısıyla İmalat Sanayii İş Yeri Türkiye Payı değişkeni gibi bu değişkenin de analiz sonucuna etkisinin pozitif olması beklenmektedir.

Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı: 2019-2020 yılları ASHB verileriyle hesaplanan bu değişken TL olarak ifade edilmektedir. Bu değişken değerinin yüksek olması ilçedeki refah seviyesinin düşüklüğünü ve yoksulluğu göstermektedir. Bu sebeple bu değişken değerinin yüksekliği Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfus Oranı değişkeninde olduğu gibi sosyal ve ekonomik eksikliklerin mevcudiyetini göstermektedir. Dolayısıyla bu değişkenin analiz sonucuna etkisinin negatif olması beklenmektedir.

2.3. Eğitim Değişkenleri

Sosyo-ekonomik gelişmişlik, eğitimli ve nitelikli insan kaynaklarına sahip olmakla yüksek seviyede ilişkilidir. Bu çerçevede eğitim; ekonominin gelişimi açısından zorunluluk iken, sosyal açıdan ise birey için daha nitelikli bir iş, kültürel zenginlik ve sosyalleşme düzeyi anlamına gelmektedir. İlçe SEGE-2022 çalışmasında altı eğitim değişkeni kullanılmış olup bu değişkenler Tablo 4'te verilmektedir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Tablo 4. Eğitim Değişkenleri

Sıra	Değişken Adı
1	Özel Okulların Toplam Okula Oranı-İlköğretim
2	Ortalama LGS Puanı
3	Ortalama TYT Puanı
4	Üniversite Öğrencisi Sayısının Toplam Nüfusa Oranı
5	İlkokul ve Üzeri Mezun Oranı-Kadın
6	Üniversite Mezunu Oranı

Özel Okulların Toplam Okula Oranı-İlköğretim: 2019-2020 yılları MEB verileri temel alınarak hesaplanan bu değişken yüzde olarak analize dahil edilmiştir. Değişken değerinin yüksek olması, ilçede eğitim altyapısı ve alternatiflerinin yüksek olduğunu ve artan ekonomik imkanlar ile kişilerin özel okullara olan talebini göstermekte olup değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Ortalama LGS Puanı: Ortalama Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Puanı değişkeni 2018-2019 yılları MEB verileri kullanılarak üretilmiştir. İlçedeki eğitim başarısının yüksek ve altyapısının görece yeterli olduğunu gösteren bu değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Ortalama TYT Puanı: Ortalama Temel Yeterlilik Testi (TYT) Puanı değişkeni 2019-2021 yılları ÖSYM verileri kullanılarak üretilmiştir. Ortalama LGS Puanı değişkeni gibi ortaöğretim seviyesindeki başarı düzeyini ve altyapı imkânlarını temsil ettiğinden sosyo-ekonomik gelişmişlikle doğru orantılı olduğu değerlendirilmektedir.

Üniversite Öğrencisi Sayısının Toplam Nüfusa Oranı: 2019-2020 yılları YÖK verileri temel alınarak hesaplanan bu değişken yüzde olarak analize dahil edilmiştir. Bu değişken hem ilçedeki eğitim seviyesini hem de genç nüfus hareketliliğinin ilçeye sağladığı ekonomik ve sosyal katkıları göstermektedir. Bu yönleriyle değişkenin analiz sonucunu olumlu etkileyeceği tahmin edilmektedir.

İlkokul ve Üzeri Mezun Oranı-Kadın: 2019 yılı TÜİK verileriyle üretilen ve ilçedeki kadınların eğitim seviyesini ortaya koymanın yanı sıra kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve istihdama katılımını etkileyen bu değişkenin analiz sonucuna katkısının pozitif olması beklenmektedir.

Üniversite Mezunu Oranı: 2019 yılı TÜİK verilerinin kullanıldığı bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. Değişken, ilçelerin eğitim seviyesini ortaya koymanın yanı sıra özellikle katma değeri yüksek faaliyetler için gerekli nitelikli iş gücü potansiyelini göstermektedir. Dolayısıyla bu değişkenin analiz sonucunu pozitif yönde etkileyeceği öngörülmektedir.

2.4. Sağlık Değişkenleri

Sağlık değişkenleri, bireylerin sağlık hizmetlerine erişim seviyesini ve sağlık hizmetlerinin sonuçlarını ölçmesi ve dolayısıyla ilgili ilçede yerleşme, yaşama ve iş yapma isteğini doğrudan etkilemesi bakımından önemlidir. Bu çalışmada kullanılan sağlık değişkenleri, ilçelerin sağlık hizmetleri kapasitesini ve sağlık hizmetlerinin sonuçlarını ölçmektedir. İlçe SEGE-2022 çalışmasında altı sağlık değişkeni kullanılmış olup bu değişkenler Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5. Sağlık Değişkenleri

Sıra	Değişken Adı
1	Bebek Ölüm Hızı
2	Kişi Başına Hekim Sayısı
3	Kişi Başına Diş Hekimi Sayısı
4	Kişi Başına Toplam Sağlık Personeli Sayısı
5	Kişi Başına Hastane Yatağı Sayısı
6	Kişi Başına Eczane Sayısı

Bebek Ölüm Hızı: 2017-2019 yılları TÜİK verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken bin canlı doğum başına düşen bebek ölüm sayısını ifade etmektedir. Bu değişkenin değerinin yüksek olması ilçedeki sağlık hizmetlerine erişim ve sosyo-ekonomik gelişmişliğin görece düşük olduğunu göstermekte olup değişkenin analiz sonucuna negatif etki etmesi beklenmektedir.

Kişi Başına Hekim Sayısı: 2019 yılı SB verileri temel alınarak hesaplanan bu değişken on bin kişi başına hekim olarak analize dahil edilmiştir. İlçelerin sağlık hizmeti sunum potansiyelini ortaya koyması ve bireylerin tedavi imkânlarını göstermesi nedeniyle bu değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Kişi Başına Diş Hekimi Sayısı: 2019 yılı SB verileri temel alınarak hesaplanan bu değişken on bin kişi başına diş hekimi olarak analize dahil edilmiştir. İlçelerin diş tedavisi ve hizmetleri konusunda hizmet sunum potansiyelini ve tedavi imkanlarını göstermesi bakımından bu değişkenin analiz sonucunu olumlu yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Kişi Başına Toplam Sağlık Personeli Sayısı: 2019 yılı SB verileri temel alınarak hesaplanan bu değişken on bin kişi başına sağlık personeli olarak analize dahil edilmiştir. Hekim ve diş hekimi sayısı değişkenleri gibi ilçelerin sağlık hizmeti sunum potansiyelini ve bireylerin tedavi imkanlarını ifade ediyor olması nedeniyle bu değişkenin de analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Kişi Başına Hastane Yatağı Sayısı: Benzer şekilde 2019 yılı SB verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken on bin kişi başına yatak olarak analize dahil edilmiştir. İlçenin yataklı sağlık hizmeti sunma seviyesini ortaya koyan bu değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Kişi Başına Eczane Sayısı: 2020 yılı TİTCK verileri temel alınarak hesaplanan bu değişken on bin kişi başına eczane olarak analize dahil edilmiştir. İlçelerde bireylerin sağlık hizmetlerinin önemli bir halkası olan eczanelere erişimi ifade ettiği için bu değişkenin analiz sonucunu pozitif etkileyeceği tahmin edilmektedir.

2.5. Finans Değişkenleri

İlçe SEGE-2022 çalışmasında finans değişkenleri başlığı altında beş değişken kullanılmıştır. Bu değişkenler; ilçedeki yerleşiklerin finansal hizmetlere erişimini, finansal kapasitelerini ve yerel yönetimlerin mali kaynaklarla ilişkili olarak hizmet sunma potansiyelini göstermesi bakımından önemlidir. Bu kapsamda İlçe SEGE-2022 çalışmasında yer alan beş finans değişkeni Tablo 6'da belirtilmektedir.

Tablo 6. Finans Değişkenleri

Sıra	Değişken Adı
1	Kişi Başına Banka Şubesi Sayısı
2	Kişi Başına POS Cihazı Sayısı
3	Kişi Başına Kartlı Ödeme Tutarı
4	Kişi Başına Belediye Gideri
5	İşletmelerin Net Ticari Satış Tutarının Türkiye Payı

Kişi Başına Banka Şubesi Sayısı: BDDK'dan temin edilen 2020 yılına ait veri ile üretilen bu değişken yüz bin kişi başına banka şubesi olarak analize dahil edilmiştir. İlçedeki finansal sisteme erişebilirliği yansıtmasının yanı sıra ekonomik hareketliliği de gösterdiğinden değişkenin analiz sonucuna etkisinin pozitif olması beklenmektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Kişi Başına POS Cihazı Sayısı: BDDK'dan temin edilen 2020 yılına ait verilerle hesaplanan bu değişken yüz bin kişi başına POS cihazı olarak ifade edilmektedir. Reel ekonomideki hareketliliği yansıtmanın yanı sıra ilçenin teknolojik gelişmelere uyumunu da gösterdiğinden değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişlikle doğru orantılı olması öngörülmektedir.

Kişi Başına Kartlı Ödeme Tutarı: 2020 yılı BKM verileriyle hesaplanan bu değişken yüz bin kişi başına TL olarak ifade edilmektedir. İlçedeki ekonomik hareketlilik ve ilçede yaşayanların teknolojik adaptasyonunu gösterdiğinden, bu değişkenin de analiz sonucuna etkisinin pozitif yönde olacağı tahmin edilmektedir.

Kişi Başına Belediye Gideri: HMB'nin 2019 ve 2020 yılı verileriyle üretilen bu değişken yüz bin kişi başına TL olarak ifade edilmektedir. İlçedeki yerel yönetimin mali kaynaklarının büyüklüğünü göstermesinin yanı sıra belediyelerin sunduğu hizmet seviyesini de yansıttığından bu değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

İşletmelerin Net Ticari Satış Tutarının Türkiye Payı: STB Girişimci Bilgi Sistemi (GBS) 2019 yılı kayıtları kullanılarak üretilen bu değişken yüzde olarak analize dahil edilmiştir. İşletmelerin ekonomik faaliyetlerinin büyüklüğünü yansıttığından dolayı bu değişkenin analiz sonucunu olumlu yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

2.6. Rekabetçilik Değişkenleri

Rekabetçilik değişkenleri ilçelerin özellikle girişimcilik, sanayi, turizm ve tarım konularında ekonomik potansiyeline ve dinamizmine ilişkin özelliklerini yansıtmaktadır. Bu çerçevede sekiz rekabetçilik değişkeni kullanılmış olup bu değişkenler Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7. Rekabetçilik Değişkenleri

Sıra	Değişken Adı
1	Faal İşletme Sayısının Türkiye Payı
2	Sanayi Elektrik Tüketiminin Türkiye Payı
3	Kurulan İşletme Sayısının Türkiye Payı
4	Gayrimenkul Birim Satış Fiyatı
5	OSB'lerde Üretim Yapılan Parsel Sayısının Türkiye Payı
6	Yatırım Teşvik Belgeli Yatırım Tutarının Türkiye Payı
7	Turizm Tesisleri Yatak Kapasitesinin Türkiye Payı
8	Kişi Başına Tarımsal Üretim Değeri

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Faal İşletme Sayısının Türkiye Payı: STB GBS 2019 yılı kayıtlarından elde edilen bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. İlçedeki ekonomik kapasiteyi, piyasa büyüklüğünü ve yatırım ortamının canlılığını göstermesi yönleriyle değişkenin analiz sonucunu pozitif etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Sanayi Elektrik Tüketiminin Türkiye Payı: TEDAŞ'tan temin edilen 2019 yılına ait veriler ile hesaplanan bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. İlçelerde imalat sanayiinin ağırlığını ve gücünü göstermenin yanı sıra iş yerlerindeki kapasite kullanımını da dolaylı olarak ifade etmektedir. Bu yönleriyle değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişlikle doğru orantılı olması beklenmektedir.

Kurulan İşletme Sayısının Türkiye Payı: TOBB'dan temin edilen 2020 yılına ait verilerle oluşturulan bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. Kurulan işletme sayısının yüksekliği, ait olduğu ilçenin girişimciliğini ve dinamizmini yansıtacağından değişkenin analiz sonucunu pozitif etkilemesi beklenmektedir.

Gayrimenkul Birim Satış Fiyatı: TKGM'den sağlanan ve 2019-2020 yıllarına ait veriler ile elde edilen bu değişken TL olarak ifade edilmektedir. Sosyo-ekonomik gelişmişliğin yüksek olduğu bölgelerde gayrimenkul birim satış fiyatlarının yüksek olması beklendiğinden bu değişkenin analiz sonucunu pozitif yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

OSB'lerde Üretim Yapılan Parsel Sayısının Türkiye Payı: 2020 yılı STB verileriyle üretilen Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) Üretim Yapılan Parsel Sayısının Türkiye Payı değişkeni yüzde olarak ifade edilmektedir. Sanayi üretiminin ölçeği ve yoğunluğu ile üretimin planlı bölgelerde gerçekleştirilmesi gibi yönleriyle bu değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Yatırım Teşvik Belgeli Yatırım Tutarının Türkiye Payı: 2019-2020 yılları STB verileri ile üretilen bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. İlçedeki üretim ve istihdam fırsatlarını ve yatırımcıların ilçeye olan ilgisini göstermesinden dolayı değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Turizm Tesisleri Yatak Kapasitesinin Türkiye Payı: KTB'den temin edilen 2020 yılı verileri ile hesaplanan bu değişken yüzde olarak analize dahil edilmiştir. Turizm sektöründeki kapasiteyi göstermesi yönüyle bu değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişliği olumlu yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Kişi Başına Tarımsal Üretim Değeri: 2020 yılı TÜİK verileri ile üretilen bu değişken TL olarak ifade edilmektedir. İlçede tarım sektöründeki verimliliği ölçmesine rağmen tarım sektörünün katma değerinin diğer sektörlere göre düşük olmasından dolayı, değişkenin analiz sonucuna etkisinin negatif olması beklenmektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

2.7. Yenilikçilik Değişkenleri

Sosyo-ekonomik gelişmişlik; bir ilçenin yenilik kapasitesi ve performansı ile yakından ilişkilidir. Bu çerçevede, yenilikçilik boyutuyla yeni bilgi üretimi, var olan bilgilerin ticari değere dönüştürülmesi ve katma değeri yüksek üretimin sosyo-ekonomik gelişmişlik ile bağı kurulmaktadır. İlçe SEGE-2017 çalışmasında yer almayan bu boyut, ilçe düzeyinde veri kapasitesinin geliştirilmesinin bir sonucu olarak İlçe SEGE-2022 çalışmasına dâhil edilmiştir. Söz konusu boyutta yer alan sekiz değişken Tablo 8'de listelenmektedir.

Tablo 8. Yenilikçilik Değişkenleri

Sıra	Değişken Adı
1	Yüksek ve Orta-Yüksek Teknolojili İmalat Sanayii Sektörlerinde İş Yeri Sayısının Türkiye Payı
2	Bilgi Yoğun Hizmetler Sektöründe İş Yeri Sayısının Türkiye Payı
3	Yüksek Lisans ve Doktora Mezunu Oranı
4	İşletme Başına Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Sayısı
5	TGB'lerdeki Firma Sayısının Türkiye Payı
6	Kişi Başına Faydalı Model Başvurusu Sayısı
7	Kişi Başına Marka Başvurusu Sayısı
8	Kişi Başına Patent Başvurusu Sayısı

Yüksek ve Orta-Yüksek Teknolojili İmalat Sanayii Sektörlerinde İş Yeri Sayısının Türkiye Payı: SGK'nın 2020 yılı kayıtları kullanılarak hesaplanan bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. İlçedeki katma değeri yüksek üretim yapan imalat sanayiinin büyüklüğünü gösterdiğinden değişkenin analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Bilgi Yoğun Hizmetler Sektöründe İş Yeri Sayısının Türkiye Payı: Benzer şekilde SGK'nın 2020 yılı kayıtlarından faydalanılarak hesaplanan bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. İlçedeki hizmetler sektörünün niteliğini göstermesinin yanı sıra beşerî sermaye yapısı hakkında da bilgi verdiğinden değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişlikle doğru orantılı olması beklenmektedir.

Yüksek Lisans ve Doktora Mezunu Oranı: 2019 yılı TÜİK verilerinin kullanıldığı bu değişken 30 yaş ve üzeri nüfus içinde yüksek lisans ve/veya doktora mezunlarının oranını ifade etmekte olup yüzde olarak analize dahil edilmiştir. Söz konusu değişken ilçenin araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) ile yenilik faaliyetlerinde yer alabilecek potansiyel iş gücünü gösterdiğinden değişkenin analiz sonucunu pozitif yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

İşletme Başına Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Sayısı: 2021 yılı STB verileriyle hesaplanan bu değişken on bin işletme başına Ar-Ge ve tasarım merkezi olarak analize dâhil edilmiştir. İlçedeki işletmelerin araştırma ve geliştirme faaliyetlerine verdikleri önemi göstermesinin yanı sıra yenilikçilik kapasitesini de yansıtacağı değerlendirilen bu değişkenin analiz sonucunu pozitif yönde etkilemesi beklenmektedir.

TGB'lerdeki Firma Sayısının Türkiye Payı: STB'nin 2020 yılı Teknoloji Geliştirme Bölgesi (TGB) verileri kullanılarak üretilen bu değişken yüzde olarak ifade edilmektedir. Firmalara sunulan altyapının yanı sıra firmaların yenilik becerilerini ve teknolojik gelişmelere açıklığını yansıtmasından dolayı bu değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişlikle aynı yönde hareket etmesi beklenmektedir.

Kişi Başına Faydalı Model Başvurusu Sayısı: TÜRKPATENT tarafından üretilen 2019 ve 2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanan bu değişken yüz bin kişi başına başvuru olarak ifade edilmektedir. İlçelerin yenilik kapasitesini göstermesi yönüyle analiz sonucuna etkisinin pozitif yönde olacağı öngörülmektedir.

Kişi Başına Marka Başvurusu Sayısı: TÜRKPATENT'in 2019 ve 2020 yılı verileri kullanılarak üretilen bu değişken yüz bin kişi başına başvuru olarak ifade edilmektedir. İlçe ekonomisinin canlılığını, yenilik kapasitesini ve ilçede yaşayanların girişimcilik potansiyellerini gösterdiğinden analiz sonucunu olumlu etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Kişi Başına Patent Başvurusu Sayısı: Benzer şekilde TÜRKPATENT'in 2019 ve 2020 yılı verileriyle hesaplanan bu değişken yüz bin kişi başına başvuru olarak analize dahil edilmiştir. İlçelerin yenilikleri ekonomik değere dönüştürme potansiyelini göstermesi sebebiyle değişkenin analiz sonucuna etkisinin pozitif olması beklenmektedir.

2.8. Yaşam Kalitesi Değişkenleri

İlçe SEGE-2022 çalışmasında "Yaşam Kalitesi Değişkenleri" başlığı altında sekiz farklı değişken kullanılmıştır. Bireylerin yaşam kalitelerini yükselten sosyal ve kültürel olanaklara ve fiziki altyapı olanaklarına erişimleri ile refah durumlarını yansıtan bu değişkenler sosyo-ekonomik gelişmişlik için kritik öneme sahiptir. Kullanılan yaşam kalitesi değişkenleri Tablo 9'da sunulmaktadır.

Tablo 9. Yaşam Kalitesi Değişkenleri

Sıra	Değişken Adı
1	Atık Hizmeti Verilen Nüfus Oranı
2	Kişi Başına Kiralanabilir AVM Alanı
3	Hane Başına ADSL Abonesi Sayısı
4	Kişi Başına Sinema Koltuğu Sayısı
5	Akaryakıt İstasyonu Sayısının Türkiye Payı
6	Kadın Sürücü Belgesi Sahipliği Oranı
7	Pasaport Sahipliği Oranı
8	Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi

Atık Hizmeti Verilen Nüfus Oranı: TÜİK tarafından üretilen 2018 yılı verileriyle hesaplanan bu değişken atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfusa oranını göstermektedir. Çevre ve yaşam kalitesi açısından önemli olan bu değişkenin değerinin yüksek olması ilçenin bu alandaki fizikî altyapı olanaklarına erişimini göstermekle birlikte değişkenin analiz sonucunu pozitif etkilemesi beklenmektedir.

Kişi Başına Kiralanabilir AVM Oranı: Kiralanabilir alışveriş merkezi (AVM) alanına dair veri AYD'den temin edilmiştir. Kiralanabilir alanın ilçe nüfusuna oranlanması ile elde edilen bu değişkene ait veri 2020 yılına ilişkindir. İlçede ekonomik faaliyetlerin gelişmiş olduğunu ve kişilerin sosyal ve ticari alanlara erişimine dair olanakların fazlalığını gösteren bu değişkenin analiz sonucunu pozitif etkilemesi beklenmektedir.

Hane Başına ADSL Abonesi Sayısı: Superonline, Türksat, Türknet, Türk Telekom ve Vodafone internet servis sağlayıcılarından edinilen Asimetrik Sayısal Abone Hattı (ADSL) abone sayısının ilçedeki hane sayısına oranlanması ile hesaplanan bu değişkenin verisi 2020 yılına aittir. İlçedeki hanelerin internete erişim durumunu ve teknolojik altyapısını gösteren bu değişkenin de analiz sonucuna pozitif etki etmesi beklenmektedir.

Kişi Başına Sinema Koltuğu Sayısı: 2020 yılı KTB verileri ile hesaplanan bu değişken ilçede bulunan sinema koltuğu sayısının ilçe nüfusuna oranlanması suretiyle analize dahil edilmiştir. İlçedeki sosyokültürel faaliyetlere erişim imkanını gösteren bu değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişliği pozitif yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Akaryakıt İstasyonu Sayısının Türkiye Payı: Başarsoft Bilgi Teknolojilerinden elde edilen ve 2021 yılına ait olan verilerle hesaplanan bu değişken akaryakıt sağlayıcılarına erişimin yanında ilçedeki ekonomik canlılığı ve hareketliliği göstermesi bakımından önemli görülmektedir. Değişkenin analiz sonucuna etkisinin pozitif yönde olması beklenmektedir.

Kadın Sürücü Belgesi Sahipliği Oranı: NVİGM'nin 2020 yılı verileriyle hesaplanan bu değişken, ilçedeki sürücü belgesine sahip kadın sayısının ilçedeki on sekiz yaş ve üzeri kadın nüfusuna oranını göstermektedir. Kırılgan gruplar arasında yer alan kadınların, ekonomik ve sosyal hayata katılımını gösteren bu değişkenin analiz sonucunu pozitif etkilemesi beklenmektedir.

Pasaport Sahipliği Oranı: NVİGM'nin 2020 yılı verileriyle hesaplanan bu değişken ise ilçede pasaport sahibi olan nüfusun ilçenin toplam nüfusuna oranını ifade etmektedir. Ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan bireylerin uluslararası hareketliliğini gösteren bu değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişliği olumlu yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi: TEDAŞ'tan temin edilen ve 2019 yılına ait olan elektrik tüketim verileriyle hesaplanan bu değişken kWh olarak mesken elektrik tüketimini göstermektedir. Bireysel refahı temsil etmesi yönüyle bu değişkenin sosyo-ekonomik gelişmişliği pozitif yönde etkileyeceği öngörülmektedir.

3. İLÇELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI

Çalışma sonucu elde edilen, ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeks değerleri, sıralaması ve gelişmişlik kademeleriyle birlikte Ek-1'de verilmektedir. Söz konusu sıralama birinci temel bileşen değerlerine göre elde edilmiştir.

Sıralamada ilçelerin endeks değerlerinin doğal kırınımları dikkate alınarak ilçeler altı gelişmişlik kademesinde sınıflandırılmıştır. Buna göre; birinci kademede 67, ikinci kademede 173, üçüncü kademede 175, dördüncü kademede 215, beşinci kademede 222 ve altıncı kademede 121 ilçe bulunmaktadır.

3.1. Analiz Sonuçları

Analiz sonucu oluşan temel bileşenlerin özdeğerleri ve varyans açıklama oranları Tablo 10'da belirtilmektedir. Özdeğer ve varyans açıklama oranları toplam değişkenliği yani veri seti tarafından açıklanan bilgiyi ifade etmektedir. Bununla birlikte analiz sonucunda oluşmuş birbirinden bağımsız temel bileşenlere ait özdeğer ve varyans açıklama oranları azalan şekilde toplam değişkenliği açıklamaktadır.

Dolayısıyla mevcut yapıyı en iyi açıklayan birinci temel bileşen tek başına veri yapısındaki toplam değişkenliğin veya veri seti tarafından açıklanabilen bilginin yüzde 37,89'unu açıklamaktadır. Araştırmada kullanılan gözlem ve değişken sayısı göz önünde bulundurulduğunda bu açıklama oranının yüksek seviyede olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 10'da görülebileceği üzere, değişkenliğin yüzde 37,89'u tek bir faktörün etkisiyle ortaya çıkmaktadır. Literatürde, söz konusu temel faktöre "genel nedensel faktör" veya "bileşen" adları verilmektedir (Dinçer ve diğerleri, 2003). Diğer bir ifadeyle, değişkenlerin çoğunluğu nedensel faktör ile temsil edilebilmektedir. Ayrıca, değişkenlerin birinci temel bileşendeki ağırlıkları ve korelasyonlarına bakıldığında da birinci temel bileşenin genel nedensel faktör ya da bileşen olabileceği değerlendirilmiştir. Söz konusu nedensel faktör ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerini göstermektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Tablo 10. Temel Bileşenlerin Özdeğerleri ve Varyans Açıklama Oranları

Temel Bileşen	Özdeğer	Toplam Varyansı Açıklama Yüzdesi	Toplam Varyansı Birikimli Açıklama Yüzdesi
1	21,22	37,89	37,89
2	4,72	8,43	46,32
3	2,99	5,34	51,66
4	2,65	4,74	56,40
5	2,17	3,88	60,27
6	1,91	3,40	63,68
7	1,46	2,61	66,28
8	1,20	2,15	68,43
9	1,10	1,97	70,40
10	1,06	1,90	72,30
11	0,98	1,74	74,05
12	0,92	1,64	75,69
13	0,87	1,55	77,24
14	0,80	1,42	78,66
15	0,77	1,38	80,04
16	0,72	1,28	81,32
17	0,69	1,23	82,55
18	0,66	1,18	83,74
19	0,62	1,11	84,85
20	0,62	1,10	85,95
21	0,58	1,03	86,98
22	0,52	0,93	87,90
23	0,51	0,90	88,81
24	0,46	0,82	89,63
25	0,43	0,76	90,39
26	0,40	0,72	91,11
27	0,40	0,72	91,83
28	0,39	0,69	92,51
29	0,37	0,66	93,17
30	0,34	0,60	93,77
31	0,31	0,56	94,33
32	0,31	0,55	94,88
33	0,28	0,49	95,37
34	0,27	0,48	95,85
35	0,23	0,40	96,25
36	0,21	0,38	96,63
37	0,21	0,37	97,00
38	0,20	0,36	97,36
39	0,17	0,31	97,66
40	0,17	0,29	97,96
41	0,15	0,27	98,23
42	0,14	0,24	98,47
43	0,12	0,22	98,69
44	0,11	0,19	98,88
45	0,10	0,18	99,06
46	0,09	0,17	99,23
47	0,08	0,14	99,37
48	0,08	0,14	99,51
49	0,06	0,11	99,62
50	0,05	0,09	99,71
51	0,05	0,08	99,80
52	0,04	0,08	99,87
53	0,04	0,07	99,94
54	0,02	0,04	99,98
55	0,01	0,02	99,99
56	0,00	0,01	100,00

Değişkenlerin genel nedensel faktör olan birinci temel bileşendeki ağırlıkları büyükten küçüğe doğru sıralanarak Tablo 11'de verilmiştir. Analize dâhil edilen 56 değişken içerisinde 51 değişkenin ağırlığı pozitif değere, 5 değişkenin ağırlığı ise negatif değere sahiptir. Pozitif değere sahip değişkenler sosyo-ekonomik gelişmişlikle aynı yönlü ilişkiyi göstermekte, negatif değere sahip değişkenler ise ters yönlü ilişkiyi göstermektedir. Kullanılan bütün değişkenlerin sosyo-ekonomik gelişmişlikle ilişkisi beklendiği gibi gerçekleşmiştir. Yani çalışmanın 2. bölümünde değişkenlerle gelişmişlik arasında varsayılan ilişkinin yönü analiz sonucunda aynı yönde çıkmıştır.

Tablo 11 incelendiğinde; ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişliğinin belirlenmesinde en önemli ağırlığa sahip olan değişkenlerin *Hane Başına ADSL Abonesi Sayısı, Kadın Sürücü Belgesi Sahipliği Oranı* ve *Hizmetler Sektörü İş Yeri Türkiye Payı* olduğu görülmektedir. Gelişmişlik endeksinde en az etkiye sahip değişkenler ise; *OSB'lerde Üretim Yapılan Parsel Sayısının Türkiye Payı, Atık Hizmeti Verilen Nüfus Oranı* ve *Bebek Ölüm Hızı*'dır.

Tablo 11. Değişkenlerin Birinci Temel Bileşendeki Ağırlıkları

Değişken Adı	1.Temel Bileşen Ağırlığı
Hane Başına ADSL Abonesi Sayısı	0,902
Kadın Sürücü Belgesi Sahipliği Oranı	0,878
Hizmetler Sektörü İş Yeri Türkiye Payı	0,836
Üniversite Mezunu Oranı	0,832
Yüksek Lisans ve Doktora Mezunu Oranı	0,830
Faal İşletme Sayısının Türkiye Payı	0,827
İşletmelerin Net Ticari Satış Tutarının Türkiye Payı	0,826
Kişi Başına POS Cihazı Sayısı	0,813
Özel Okulların Toplam Okula Oranı-İlköğretim	0,806
Gayrimenkul Birim Satış Fiyatı	0,794
Kurulan İşletme Sayısının Türkiye Payı	0,786
Kişi Başına Marka Başvurusu Sayısı	0,781
Kişi Başına Diş Hekimi Sayısı	0,776
Bilgi Yoğun Hizmetler Sektöründe İş Yeri Sayısının Türkiye Payı	0,767
Şehirleşme Oranı	0,734
Nüfusun Türkiye Payı	0,710
Aktif Kadın Çalışanların Çalışma Çağı Kadın Nüfusuna Oranı	0,709
Çalışma Çağındaki Nüfusun (15-64) Payı	0,699
İlkokul ve Üzeri Mezun Oranı-Kadın	0,684
Kaba Boşanma Hızı	0,680
İmalat Sanayii İş Yeri Türkiye Payı	0,674
Ortalama TYT Puanı	0,666

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Değişken Adı	1.Temel Bileşen Ağırlığı
Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı*	0,663
Kişi Başına Kiralanabilir AVM Alanı	0,622
Kişi Başına Kartlı Ödeme Tutarı	0,609
Ortalama LGS Puanı	0,608
Yüksek ve Orta-Yüksek Teknolojili İmalat Sanayii Sektörlerinde İş Yeri Sayısının Türkiye Payı	0,604
Ortalama İlk Evlenme Yaşı-Kadın	0,598
Pasaport Sahipliği Oranı	0,586
Aktif Çalışanların Çalışma Çağı Nüfusuna Oranı	0,584
Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi	0,576
Kişi Başına Hastane Yatağı Sayısı	0,572
Kişi Başına Hekim Sayısı	0,572
Kişi Başına Eczane Sayısı	0,556
Kişi Başına Faydalı Model Başvurusu Sayısı	0,547
Akaryakıt İstasyonu Sayısının Türkiye Payı	0,528
Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfus Oranı*	0,526
Kişi Başına Patent Başvurusu Sayısı	0,512
Kişi Başına Toplam Sağlık Personeli Sayısı	0,499
Nüfus Yoğunluğu	0,491
Kişi Başına Sinema Koltuğu Sayısı	0,474
Kişi Başına Belediye Gideri	0,455
Üniversite Öğrencisi Sayısının Toplam Nüfusa Oranı	0,420
Yatırım Teşvik Belgeli Yatırım Tutarının Türkiye Payı	0,418
Sanayi Elektrik Tüketiminin Türkiye Payı	0,417
Toplam Doğurganlık Hızı*	0,406
TGB'lerdeki Firma Sayısının Türkiye Payı	0,394
Kişi Başına Banka Şubesi Sayısı	0,378
Kişi Başına Tarımsal Üretim Değeri*	0,362
Net Göç Hızı	0,361
Ortalama Günlük Kazanç	0,347
Turizm Tesisleri Yatak Kapasitesinin Türkiye Payı	0,290
İşletme Başına Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Sayısı	0,264
Bebek Ölüm Hızı*	0,223
Atık Hizmeti Verilen Nüfus Oranı	0,212
OSB'lerde Üretim Yapılan Parsel Sayısının Türkiye Payı	0,211

* 1. temel bileşen ağırlığı negatif olan bu değişkenlerin analizdeki mutlak etkilerini göstermek amacıyla bu değerler tabloda pozitif şekilde gösterilmiştir.

Birinci temel bileşen değerleri kullanılarak ilçelerin SEGE-2022 endeks değerleri elde edilmiştir. Elde edilen endeks değerlerindeki doğal kırınımlar esas alınarak Türkiye'de ilçeler altı gelişmişlik kademesinde sınıflandırılmıştır. 56 adet değişken ile yapılan GTBA neticesinde 6,959 (Şişli-İstanbul) ila -1,447 (Harran-Şanlıurfa) arasında değişen endeks değerleri elde edilmiştir. Tablo 12'de ve Harita 1'de ilçelerin gelişmişlik kademeleri itibarıyla dağılımı gösterilmektedir.

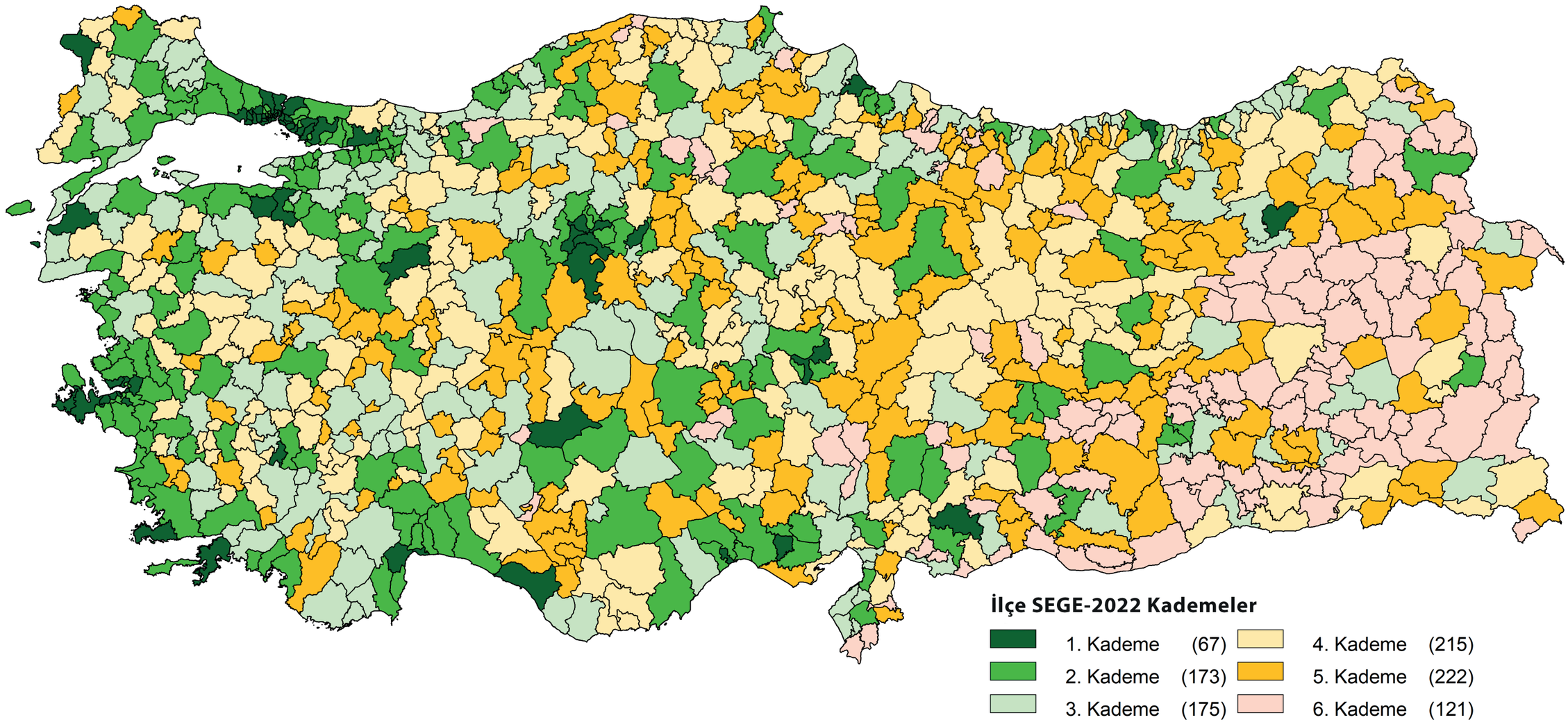
Tablo 12. Gelişmişlik Kademeleri İtibarıyla İlçelerin Dağılımı

Gelişmişlik Kademesi	Endeks Değeri (ED)	İlçe Sayıları
1	ED ≥ 1,632	67
2	1,632 > ED ≥ 0,396	173
3	0,396 > ED ≥ -0,173	175
4	-0,173 > ED ≥ -0,493	215
5	-0,493 > ED ≥ -0,824	222
6	-0,824 > ED	121

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Harita 1. İlçe SEGE-2022 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Kademeleri Haritası

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

En gelişmiş ilçeleri kapsayan birinci gelişmişlik kademesinde genel olarak Marmara, Ege, İç Anadolu ve Akdeniz Bölgesi'nden iller yer almaktadır. Bu bölgeler dışında; Karadeniz Bölgesi'nden Trabzon-Ortahisar ve Samsun-Atakum, Doğu Anadolu Bölgesi'nden Erzurum-Yakutiye ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden Gaziantep-Şehitkamil ilçeleri birinci gelişmişlik kademesinde yer alan ilçeler arasındadır.

Marmara Bölgesi ve Ege Bölgesi'nden herhangi bir ilçenin bulunmadığı altıncı gelişmişlik kademesinde çoğunlukla Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden ilçeler yer almaktadır. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci gelişmişlik kademesinde yer alan ilçeler ise ülke geneline dağılmış durumdadır. Altı gelişmişlik kademesinde bulunan ilçelerin il dağılımı Tablo 13'te gösterilmektedir.

Tekirdağ-Süleymanpaşa

Tablo 13. İlçelerin İl ve Kademe Dağılımı

İller	1. Kademe		2. Kademe		3. Kademe		4. Kademe		5. Kademe		6. Kademe		Toplam İlçe Sayısı
	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	
Adana	1	%7	3	%20	2	%13	3	%20	4	%27	2	%13	**15**
Adıyaman			1	%11	1	%11	1	%11	2	%22	4	%44	**9**
Afyonkarahisar			1	%6	4	%22	6	%33	7	%39			**18**
Ağrı							1	%13	1	%13	6	%75	**8**
Aksaray			1	%13			2	%25	5	%63			**8**
Amasya			2	%29	1	%14	2	%29	2	%29			**7**
Ankara	5	%20	8	%32	6	%24	3	%12	3	%12			**25**
Antalya	3	%16	7	%37	6	%32	2	%11	1	%5			**19**
Ardahan					1	%17	1	%17	2	%33	2	%33	**6**
Artvin			2	%22	2	%22	5	%56					**9**
Aydın			5	%29	2	%12	7	%41	3	%18			**17**
Balıkesir			7	%35	5	%25	6	%30	2	%10			**20**
Bartın			1	%25	1	%25			2	%50			**4**
Batman					1	%17			2	%33	3	%50	**6**
Bayburt					1	%33			2	%67			**3**
Bilecik			2	%25	2	%25	3	%38	1	%13			**8**
Bingöl					1	%13	1	%13	3	%38	3	%38	**8**
Bitlis					2	%29			1	%14	4	%57	**7**
Bolu			1	%11	2	%22	4	%44	2	%22			**9**
Burdur			2	%18	2	%18	4	%36	3	%27			**11**
Bursa	2	%12	7	%41	4	%24	3	%18	1	%6			**17**
Çanakkale	2	%17	3	%25	5	%42	2	%17					**12**
Çankırı			1	%8	2	%17	2	%17	5	%42	2	%17	**12**
Çorum			1	%7			4	%29	7	%50	2	%14	**14**
Denizli	1	%5	2	%11	6	%32	7	%37	3	%16			**19**
Diyarbakır			2	%12	2	%12			3	%18	10	%59	**17**
Düzce			1	%13	3	%38	3	%38			1	%13	**8**
Edirne	1	%11	1	%11	1	%11	5	%56	1	%11			**9**
Elazığ			1	%9			3	%27	6	%55	1	%9	**11**
Erzincan			1	%11			3	%33	5	%56			**9**
Erzurum	1	%5			3	%15	1	%5	8	%40	7	%35	**20**
Eskişehir	1	%7	1	%7	2	%14	6	%43	4	%29			**14**
Gaziantep	1	%11	1	%11	1	%11	3	%33	1	%11	2	%22	**9**
Giresun			1	%6	4	%25	4	%25	6	%38	1	%6	**16**
Gümüşhane			1	%17			2	%33	3	%50			**6**
Hakkâri					1	%20	2	%40	1	%20	1	%20	**5**
Hatay			2	%13	6	%40	2	%13	2	%13	3	%20	**15**
Iğdır					1	%25					3	%75	**4**
Isparta			1	%8	5	%38	4	%31	3	%23			**13**
İstanbul	29	%74	10	%26									**39**
İzmir	10	%33	14	%47	2	%7	3	%10	1	%3			**30**

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

İller	1. Kademe		2. Kademe		3. Kademe		4. Kademe		5. Kademe		6. Kademe		Toplam İlçe Sayısı
	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	İlçe Sayısı	Oran*	
Kahramanmaraş			2	%18	1	%9	3	%27	3	%27	2	%18	**11**
Karabük			2	%33			2	%33	2	%33			**6**
Karaman			1	%17	1	%17	1	%17	3	%50			**6**
Kars			1	%13					2	%25	5	%63	**8**
Kastamonu			1	%5	3	%15	9	%45	5	%25	2	%10	**20**
Kayseri	1	%6	3	%19	1	%6	5	%31	6	%38			**16**
Kırıkkale	1	%11	1	%11	1	%11	2	%22	4	%44			**9**
Kırklareli			2	%25	3	%38	2	%25	1	%13			**8**
Kırşehir			1	%14	1	%14	1	%14	4	%57			**7**
Kilis					1	%25					3	%75	**4**
Kocaeli	2	%17	8	%67	1	%8	1	%8					**12**
Konya	1	%3	3	%10	7	%23	2	%6	16	%52	2	%6	**31**
Kütahya			1	%8	3	%23	3	%23	6	%46			**13**
Malatya			2	%15			2	%15	5	%38	4	%31	**13**
Manisa			6	%35	2	%12	7	%41	2	%12			**17**
Mardin					1	%10	3	%30			6	%60	**10**
Mersin	1	%8	5	%38	2	%15	4	%31	1	%8			**13**
Muğla	2	%15	6	%46	3	%23	1	%8	1	%8			**13**
Muş							1	%17			5	%83	**6**
Nevşehir			2	%25	2	%25	2	%25	2	%25			**8**
Niğde			1	%17	1	%17	1	%17	1	%17	2	%33	**6**
Ordu			1	%5	3	%16	2	%11	7	%37	6	%32	**19**
Osmaniye			1	%14	2	%29	2	%29	1	%14	1	%14	**7**
Rize			1	%8	4	%33	6	%50	1	%8			**12**
Sakarya			5	%31	7	%44	4	%25					**16**
Samsun	1	%6	3	%18	4	%24	4	%24	5	%29			**17**
Siirt					1	%14			1	%14	5	%71	**7**
Sinop			1	%11	3	%33	1	%11	3	%33	1	%11	**9**
Sivas			1	%6			7	%41	9	%53			**17**
Şanlıurfa			1	%8	1	%8			5	%38	6	%46	**13**
Şırnak							2	%29	3	%43	2	%29	**7**
Tekirdağ			4	%36	6	%55	1	%9					**11**
Tokat			1	%8	3	%25	1	%8	5	%42	2	%17	**12**
Trabzon	1	%6	2	%11	7	%39	5	%28	3	%17			**18**
Tunceli			1	%13			5	%63	2	%25			**8**
Uşak			1	%17	1	%17	3	%50	1	%17			**6**
Van			1	%8			2	%15	2	%15	8	%62	**13**
Yalova			3	%50	3	%50							**6**
Yozgat			1	%7	2	%14	7	%50	2	%14	2	%14	**14**
Zonguldak			3	%38	4	%50	1	%13					**8**
TOPLAM	**67**	**%7**	**173**	**%18**	**175**	**%18**	**215**	**%22**	**222**	**%23**	**121**	**%12**	**973**

* Bir ilde herhangi bir kademede yer alan ilçe sayısının o ilin toplam ilçe sayısına oranını göstermektedir.

3.2. Birinci Kademe Gelişmiş İlçeler

Birinci kademe gelişmiş ilçeler, İlçe SEGE-2022 çalışmasında ilk 67 sırada yer alan ilçelerdir. Bu ilçelerin büyük çoğunluğu Türkiye'nin en gelişmiş illerinde yer almaktadır.

Birinci kademe gelişmiş ilçelerin coğrafi bölgeler bazında dağılımı incelendiğinde; Marmara Bölgesi'nden 36, Ege Bölgesi'nden 13, İç Anadolu Bölgesi'nden 9, Akdeniz Bölgesi'nden 5, Karadeniz Bölgesi'nden 2, Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden ise birer ilçenin olduğu görülmektedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden bu kademede Gaziantep-Şehitkamil ilçesi, Karadeniz Bölgesi'nden ise Samsun-Atakum ve Trabzon-Ortahisar ilçeleri bulunmaktadır. İlçe SEGE-2017 çalışmasında hiçbir ilçesinin birinci gelişmişlik kademesinde yer almadığı Doğu Anadolu Bölgesi'nden Erzurum-Yakutiye'nin bu çalışmada birinci gelişmişlik kademesinde yer alması dikkat çekmektedir.

Birinci kademe gelişmiş ilçelerin toplam nüfusu 2020 yılı itibarıyla 25,3 milyon seviyesinde olup ülke nüfusunun yüzde 30,2'sini oluşturmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlikleriyle doğru orantılı olarak bu ilçelerin çoğunluğunun net göç hızının pozitif olduğu yani diğer yerleşimlerden göç aldığı anlaşılmaktadır.

Ülkemizin sanayi ve hizmetler sektörlerinde öne çıkan ilçelerin büyük çoğunluğu birinci kademe gelişmiş ilçeler içerisinde yer almaktadır. İstanbul'un 39 ilçesinin 29'u ve İzmir'in 30 ilçesinin 10'u bu kademede yer alarak birinci gelişmişlik kademesinin yaklaşık %60'ını oluşturmaktadır. Bununla birlikte Ankara'nın beş ilçesi de bu kademede bulunmaktadır.

Bu kademedeki ilçelerin sanayi ve hizmetler sektörlerindeki ağırlığı imalat sanayii ve hizmetler sektörlerindeki iş yeri payı değişkenlerinden açıkça görülebilmektedir. Her iki sektörde de toplam iş yerlerinin yaklaşık yarısı bu kademedeki ilçelerde yer almaktadır. İş yerlerinin teknoloji ve bilgi yoğunluğu açısından paylarına bakıldığında bu ilçelerin bu alanda ülkemiz toplamının yarısından fazlasına sahip olduğu ifade edilebilir. Bu ilçelerdeki yüksek iş yeri sayısıyla birlikte işletmelerin net ticari satışlar toplamının da Türkiye toplamının yine yarısına tekabül ettiği görülmektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

İktisadi hayatın gelişmişliği bu ilçelerde finansal değişkenlerde yüksek değerleri beraberinde getirmektedir. Türkiye'deki banka şube sayısının yüzde 49'u bu ilçelerde yer alırken kartlı ödeme tutarının yüzde 56'sı bu ilçelerde gerçekleştirilmiştir. Yüksek gelir seviyesinin bir sonucu olarak birinci gelişmişlik kademesindeki ilçeler *Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı* ve *Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfus Oranı* değişkenlerinde en düşük değerlere sahiptir.

Ekonomik göstergelerdeki yüksek değerlerle birlikte bu ilçelerin temel altyapısının önemli oranda tamamlanmış olduğu, bu çerçevede eğitim, sağlık ve yaşam kalitesini temsil eden değişkenlerde diğer ilçelere göre yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Eğitim ve sağlık boyutları yönünden bütün değişkenlerde birinci gelişmişlik kademesi diğer kademelere kıyasla en yüksek değerlere sahiptir. Bunun yanı sıra eğitim ve sağlık boyutundaki değişkenlerin tümünde ilk sırada yer alan ilçeler birinci gelişmişlik kademesindedir.

Yaşam kalitesi boyutundaki değişkenlerde de birinci gelişmişlik kademesindeki ilçeler genellikle en iyi değerlere sahip ilçeler olarak dikkat çekmektedir. *Akaryakıt İstasyonu Sayısının Türkiye Payı* değişkeni hariç bu boyuttaki bütün değişkenlerde en yüksek değerlere sahip ilçeler birinci gelişmişlik kademesinde yer almaktadır. Yine bu değişken dışındaki bütün yaşam kalitesi değişkenlerinde ilk sırada yer alan ilçeler birinci gelişmişlik kademesinde yer almaktadır. Akaryakıt değişkenindeki en iyi değere sahip ilçe ikinci gelişmişlik kademesinde yer alan Aksaray-Merkez ilçesidir. *Atık Hizmeti Verilen Nüfus Oranı* değişkeninde ise bu kademedeki iki ilçe (Samsun-Atakum ve İzmir-Güzelbahçe) dışındaki bütün ilçeler %100 değere sahiptir.

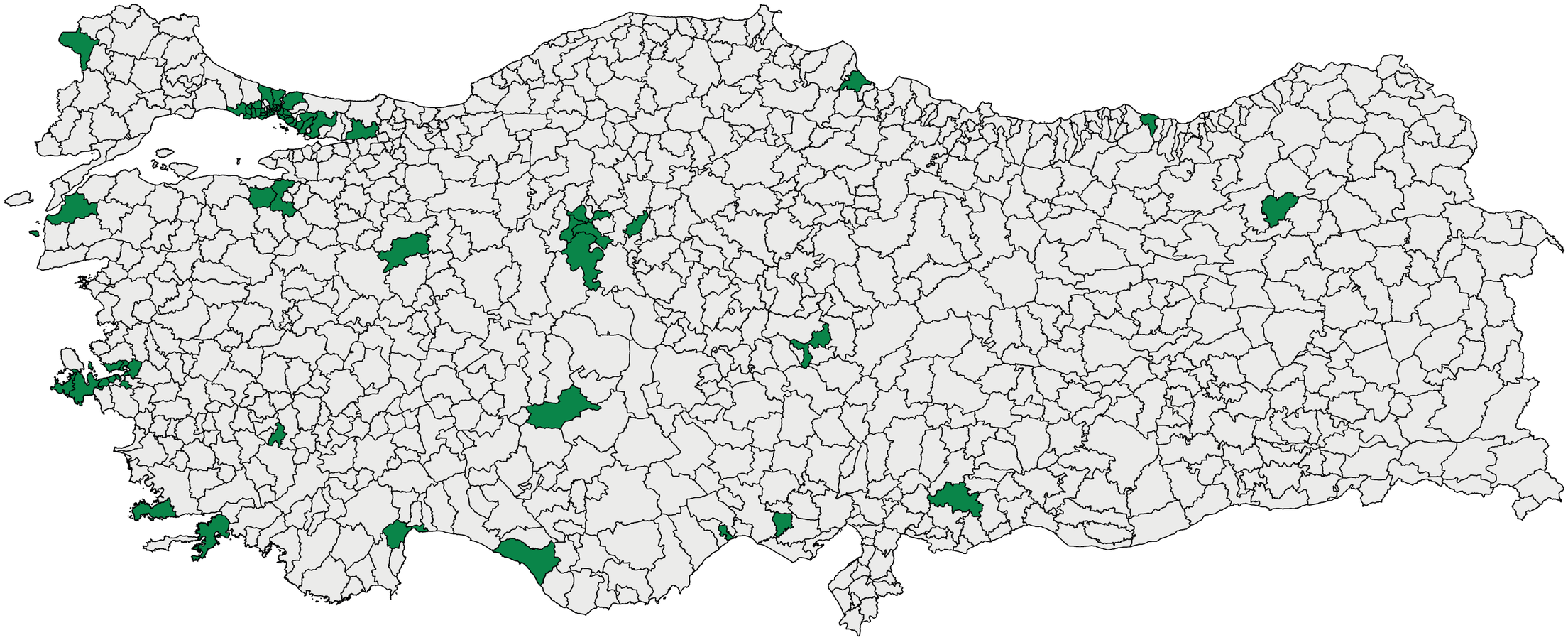

İzmir-Konak

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Harita 2. Birinci Kademe Gelişmiş İlçeler

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

3.3. İkinci Kademe Gelişmiş İlçeler

İlçe SEGE-2022 çalışmasında ikinci kademe toplam 173 ilçeden oluşmaktadır. Bu ilçelerin dağılımına bakıldığında ilçelerin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde sınırlı olmak üzere ülke geneline yayıldığı gözlenmektedir.

İkinci kademe gelişmiş ilçelerin coğrafi bölgeler bazında dağılımı incelendiğinde; Marmara Bölgesi'nden 52, Ege Bölgesi'nden 36, Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinden 25'er, Akdeniz Bölgesi'nden 23, Doğu Anadolu Bölgesi'nden 7 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 5 ilçenin olduğu görülmektedir.

Bu kademe, çoğunlukla büyükşehirlerin birinci kademede yer almayan ilçeleri, diğer illerin merkez ilçeleri ve turizm merkezi ilçelerden oluşmaktadır. Bu duruma gelişmiş ilçelere yakın olmanın sağladığı yayılma etkisi, merkez ilçelerde il genelindeki kamu hizmetlerinin temerküz etmesi ve turizmin sağladığı sosyo-ekonomik avantajların önemli ölçüde etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

İkinci kademe gelişmiş ilçelerin toplam nüfusu 2020 yılı itibarıyla 33,5 milyon kişi seviyesinde olup ülke nüfusunun yüzde 40'ını oluşturmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlikleriyle doğru orantılı olarak bu ilçelerin de birinci kademe gelişmiş ilçeler gibi net göç hızının genelde pozitif olduğu ve toplamda diğer yerleşimlerden göç aldığı görülmektedir.

Bu kademede yer alan ilçelerin de imalat sanayii ve hizmet sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu sektörlerdeki iş yeri sayıları, birinci kademedeki ilçelerle birlikte ülkemizin yaklaşık yüzde 75'ini oluşturmaktadır. İmalat sanayiinin büyüklüğüne bağlı olarak Türkiye'de sanayi elektrik tüketiminin yüzde 51'ini gerçekleştiren ikinci kademe ilçeler bu değişkende belirgin biçimde ön plana çıkmaktadır. Bu ilçelerin yatırım teşviklerinden de önemli ölçüde faydalandığı göze çarpmaktadır. Nitekim 2019 ve 2020 yıllarında teşvik belgeli yatırım tutarının yüzde 47'si bu kademedeki ilçelere aittir. Bu oran İlçe SEGE-2022 çalışmasında altı gelişmişlik kademesi içerisindeki en yüksek orandır.

İmalat sanayiine benzer şekilde hizmet sektörleri iş yeri sayısının yaklaşık yüzde 35'i ikinci kademede bulunan 173 ilçededir. Turizm merkezi ilçeler dolayısıyla Türkiye'deki turizm yatırım-işletme ve belediye belgeli yatak sayısının yüzde 47'si bu kademe içerisindeki ilçelerde bulunmaktadır.

Sosyo-ekonomik gelişmişliğin en önemli girdilerinden olan beşerî sermayeyi temsil eden bazı eğitim değişkenlerinde ikinci kademede yer alan ilçelerin ülke ortalamasının üzerinde değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bu ilçelerde özellikle *İlkokul ve Üzeri Mezun Kadın Oranı* ve *Üniversite Öğrencisi Sayısının Toplam Nüfusa Oranı* değerleri yüksek seviyelerdedir. Araştırmada yer alan diğer eğitim değişkenlerinde ise nüfusa ve eğitim altyapı imkânlarına bağlı olarak ikinci kademe içerisinde heterojen bir yapı mevcuttur.

Sağlık değişkenlerinde de eğitim değişkenlerine benzer bir heterojen yapı görülmesine karşın, bunun sebebinin nüfus ile birlikte sağlık hizmetlerindeki hizmet sunumunun genelde büyükşehir ve illerin merkez ilçelerinde yoğunlaşması ile bağlantılı olduğu değerlendirilmektedir.

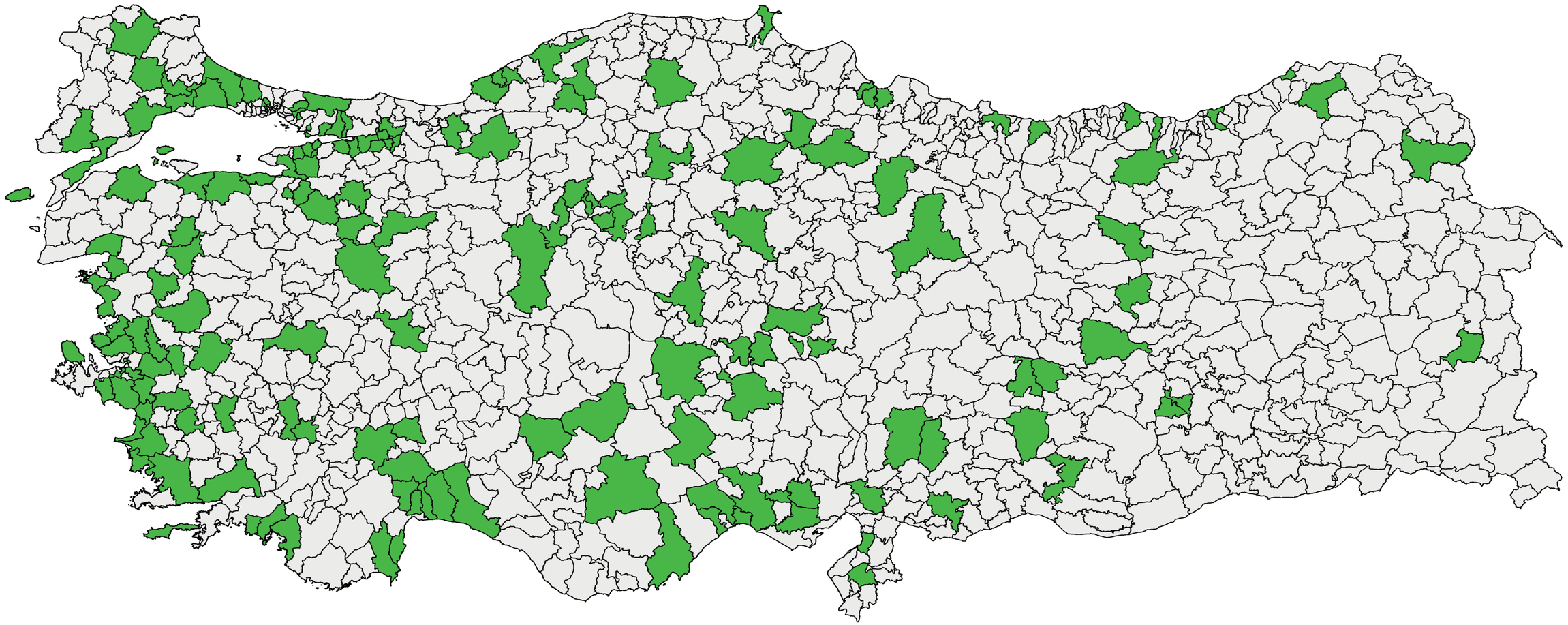
Yaşam kalitesi boyutundaki değişkenlerde de genellikle birinci gelişmişlik kademesinden sonra bu kademedeki ilçeler en iyi değerlere sahiptir. *Akaryakıt İstasyonu Sayısının Türkiye Payı* değişkeninde ilk 10 sırada gelen ilçelerin 7'si, *Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi* değişkeninde ise ilk 10 sırada gelen ilçelerin 5'i ikinci gelişmişlik kademesinde yer alan ilçelerdir. *Atık Hizmeti Verilen Nüfus Oranı* değişkeninde ise bu kademedeki ilçelerin çoğunluğu %100 değere sahiptir.

Erzurum-Yakutiye

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Harita 3. İkinci Kademe Gelişmiş İlçeler

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

3.4. Üçüncü Kademe Gelişmiş İlçeler

İlçe SEGE-2022 çalışmasında üçüncü gelişmişlik kademesi 175 ilçeden oluşmaktadır. Birinci ve ikinci kademelere nazaran bu kademede yer alan ilçelerin ülke sathına daha dengeli dağıldığı görülmektedir.

Üçüncü kademe gelişmiş ilçelerin coğrafi bölgeler bazında dağılımında Karadeniz Bölgesi'nden 45, Marmara Bölgesi'nden 37, İç Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesi'nden 26'şar, Ege Bölgesi'nden 23 ve Doğu Anadolu Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden ise 9'ar ilçenin yer aldığı görülmektedir.

Toplam nüfusu 2020 yılı itibarıyla 10,6 milyon seviyesinde olan ve bu değerle ülke nüfusunun yüzde 12,7'sini oluşturan üçüncü kademe gelişmiş ilçeler toplam 66 ilin sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyeleri birbirlerine benzeyen ve geniş bir coğrafyaya yayılan bu kademedeki ilçelerin eğitim, sağlık, yaşam kalitesi ve finans değişkenlerindeki ortalama değerleri, bazı ilçeler uç değerlere sahip olmasına rağmen birbirine yakın seviyededir.

Bu kademede yer alan ilçelerin imalat sanayii ve hizmetler sektörleri iş yerleri Türkiye payları (%8 ve %9) birinci ve ikinci gelişmişlik kademesine göre (%49,7-%49,6 ve %37-%35) oldukça düşüktür. Konya-Beyşehir dışında, bu kademede yüksek ve orta yüksek teknolojili imalat sanayii sektörlerinde yer alan iş yerlerinin Türkiye payı düşük değerlere sahiptir. İş yerlerinin bilgi yoğunluğu açısından paylarına bakıldığında da bu kademedeki ilçelerin toplam iş yerlerinin yaklaşık yüzde 7'sine sahip olduğu ifade edilebilir.

Üçüncü gelişmişlik kademesinde yer alan 175 ilçeden 124'ünde ilkokul ve üzeri kadın mezun nüfusun oranının yüzde 80'in üstünde seyrettiği buna karşın ilçelerin tümünde üniversite mezunu nüfus oranının yüzde 7 ila 25 arasında değiştiği görülmektedir.

Üçüncü gelişmişlik kademesinde yer alan Eskişehir-İnönü ilçesi *Ortalama Günlük Kazanç* değişkeninde birinci sırada yer alarak dikkat çekmektedir. İlçe, *Aktif Çalışanların Çalışma Çağı Nüfusuna Oranı* ve *Aktif Kadın Çalışanların Çalışma Çağı Kadın Nüfusuna Oranı* değişkenlerinde de sırasıyla üçüncü ve on ikinci sıradadır.

Bu kademedeki bazı turistik ilçelerin (Mersin-Erdemli, Antalya-Kaş, Nevşehir-Kozaklı) rekabetçilik boyutunda ele alınan *Turizm Tesisleri Yatak Kapasitesinin Türkiye Payı* değişkeninde üst sıralarda yer aldığı görülmektedir. Benzer şekilde yaşam kalitesi boyutunda yer alan *Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi* değişkeninde de bu kademeden üst sıralarda ilçeler (Tekirdağ-Marmaraereğlisi, Yalova-Armutlu, Antalya-Kaş) bulunmaktadır.

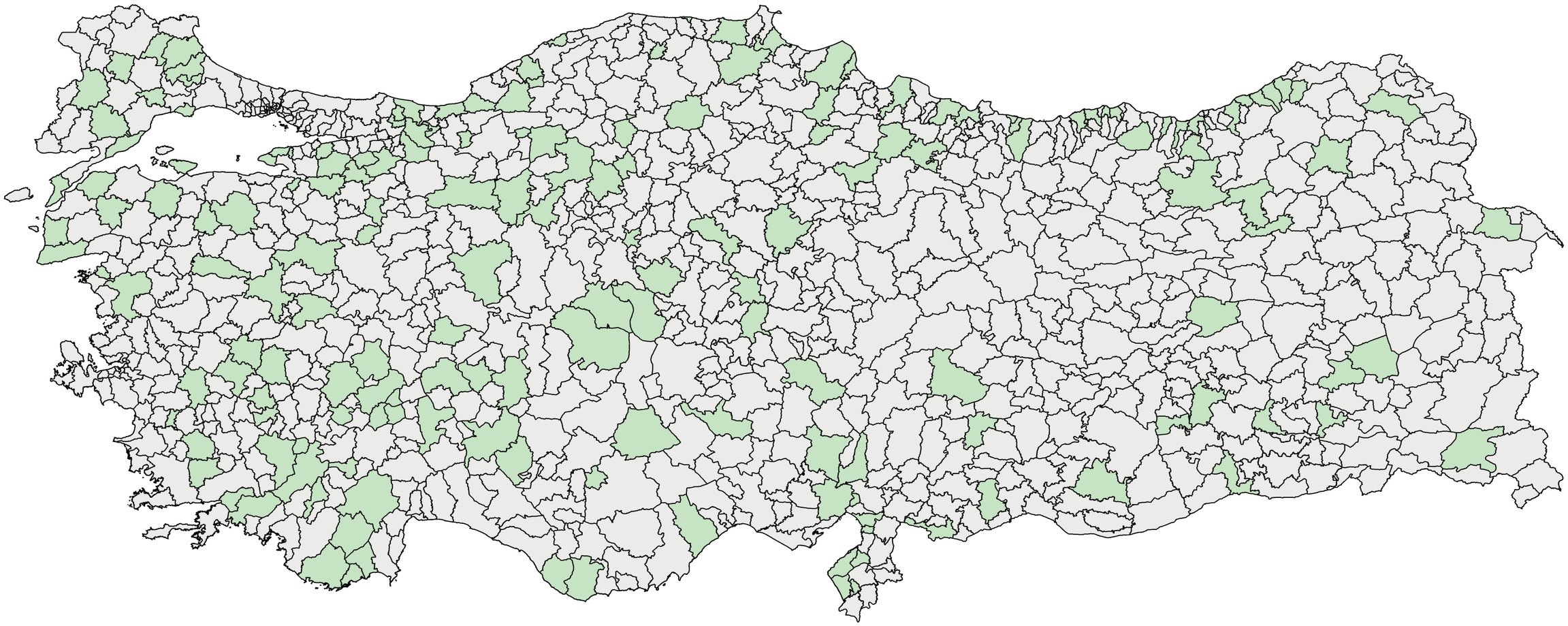

Bartın-Amasra

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Harita 4. Üçüncü Kademe Gelişmiş İlçeler

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

3.5. Dördüncü Kademe Gelişmiş İlçeler

İlçe SEGE-2022 çalışmasında dördüncü kademe gelişmişlik seviyesinde 215 ilçe yer almaktadır. 215 ilçenin 55'inin Karadeniz Bölgesi'nde, 41'inin İç Anadolu Bölgesi'nde, 37'sinin Ege Bölgesi'nde, 27'sinin Marmara Bölgesi'nde, 24'ünün Akdeniz Bölgesi'nde, 22'sinin Doğu Anadolu Bölgesi'nde ve 9'unun Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer aldığı görülmekte olup bu kademede yer alan ilçelerin ülke içinde yaygın bir dağılım sergilediği söylenebilir.

Bu kademedeki ilçelerin toplam nüfusu 2020 yılı itibarıyla 5,9 milyon seviyesinde olup ülke nüfusunun yüzde 7,1'ini oluşturmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerinin bir sonucu olarak bu kademede yer alan 215 ilçenin 154'ünün net göç değerlerinin negatif olduğu ve diğer yerleşimlere toplamda göç verdiği görülmektedir.

Bu kademede yer alan ilçelerin imalat sanayii ve hizmetler sektörleri iş yerleri Türkiye payları %3-4 arasında değişmektedir. Aynı şekilde bilgi yoğun hizmetler sektörlerindeki iş yerlerinin paylarına bakıldığında da bu kademedeki ilçelerin %3'lük bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Ülke genelinde iş yerleri payları düşük seyretmesine rağmen bu kademedeki bazı ilçeler belirli istihdam değişkenlerinde öne çıkmaktadır. Örneğin; Hakkâri-Çukurca *Çalışma Çağındaki Nüfusun Payı* değişkeninde ikinci, *Aktif Çalışanların Çalışma Çağı Nüfusuna Oranı* değişkeninde de doksan sekizinci sırada yer almaktadır. Aynı şekilde *Aktif Çalışanların Çalışma Çağı Nüfusuna Oranı* ile *Aktif Kadın Çalışanların Çalışma Çağı Kadın Nüfusuna Oranı* değişkenlerinde Kütahya-Dumlupınar ilçesi ülke genelinde üst sıralarda yer almaktadır.

Finans boyutu incelendiğinde ülkemizde işletmelerin net ticari satışları toplamının %3,8'inin ve banka kartıyla yapılan ödemelerin %2,5'inin bu kademede yer alan ilçelerde gerçekleştiği görülmektedir. Bununla beraber K*işi Başına Banka Şubesi Sayısı* ile *Kişi Başına Belediye Gideri* değişkenlerinde dördüncü gelişmişlik kademesindeki bazı ilçeler üst sıralarda yer almaktadır.

Çalışmanın geneline bakıldığında sosyal güvenlik ödemelerini temsil eden *Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfus Oranı* ve *Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı* değişkenleri ile ekonomik gelişmişliği temsil eden değişkenler arasında ters orantı olduğu söylenebilir. Bu durumun yansımalarını dördüncü gelişmişlik kademesinde de görmek mümkündür. Örneğin dördüncü gelişmişlik kademesinde yer alan ilçelerdeki *Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı* ortalaması (418 TL) ülke ortalamasının (411 TL) üzerindedir.

Sosyo-ekonomik gelişmişliğin en önemli başlıklarından olan eğitim boyutunda dördüncü kademede yer alan ilçelerin bazı değişkenlerde ülke ortalamasının üzerinde değerlere sahip olduğu görülmektedir. Örneğin; *Ortalama LGS Puanı* sıralamasında Tunceli-Çemişgezek, Giresun-Keşap ve Rize-Hemşin sırasıyla sekiz, on üç ve on sekizinci sırada; benzer şekilde *Ortalama TYT Puanı* değişkeninde de Yozgat-Çandır yedinci, Afyonkarahisar-Başmakçı ise altmış altıncı sırada bulunmaktadır. Bir başka eğitim değişkeni olan *Üniversite Mezunu Oranında* dördüncü gelişmişlik kademesi ortalamasının (%11) ülke ortalamasına (%13) yakın değerde olduğu görülmektedir.

Yaşam kalitesi boyutu değerlendirildiğinde dördüncü gelişmişlik kademesinde yer alan ilçelerin bu boyuttaki değişkenlerin genelinde ülke ortalamasının altında değerlere sahip olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte bu kademede yer alan ilçelerin %75'inde nüfusun tamamının atık hizmeti aldığı görülmektedir.

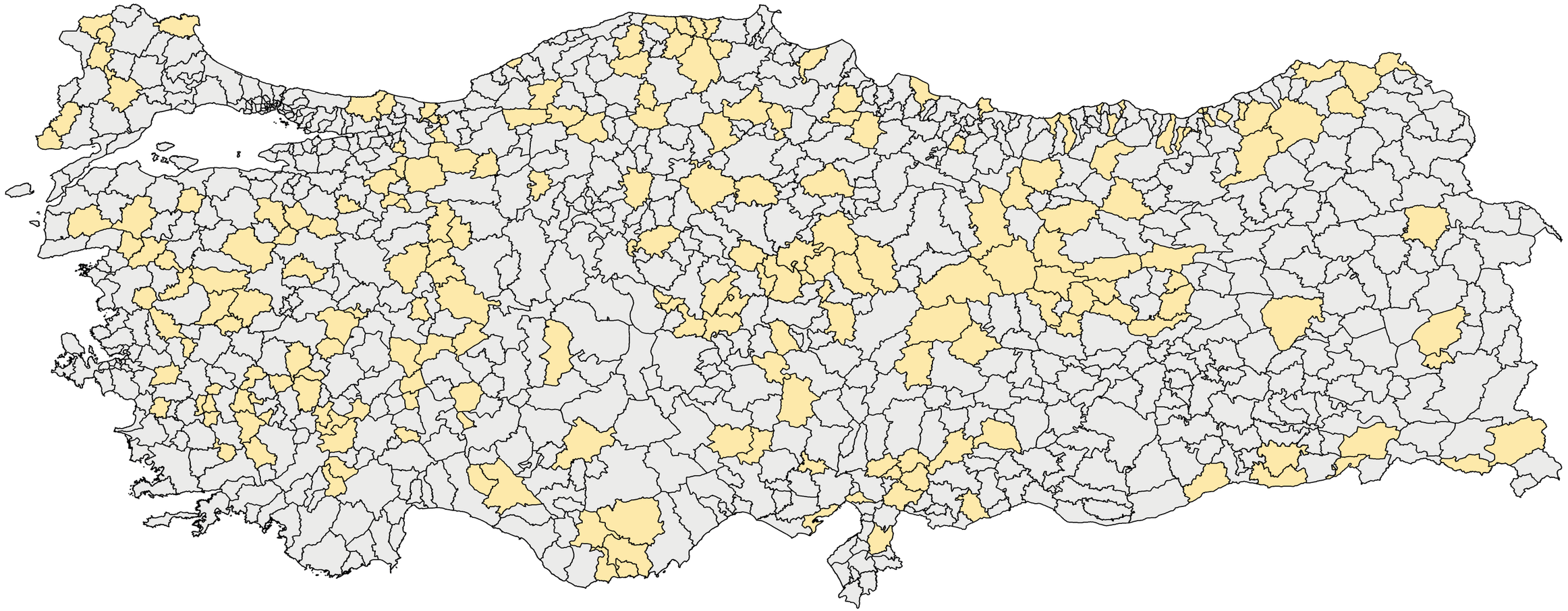

Edirne-Merkez

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Harita 5. Dördüncü Kademe Gelişmiş İlçeler

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

3.6. Beşinci Kademe Gelişmiş İlçeler

Beşinci kademe gelişmiş ilçeler, İlçe SEGE-2022 çalışmasında toplam 222 ilçeden oluşmaktadır. Beşinci kademe gelişmiş ilçelerin coğrafi bölgeler bazında dağılımı incelendiğinde; İç Anadolu Bölgesi'nden 64, Karadeniz Bölgesi'nden 55, Doğu Anadolu Bölgesi'nden 38, Ege Bölgesi'nden 24, Akdeniz Bölgesi'nden 18, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 17 ve Marmara Bölgesi'nden ise 6 ilçenin olduğu görülmektedir.

Beşinci kademe gelişmiş ilçelerin toplam nüfusu 2020 yılı itibarıyla 5,1 milyon seviyesinde olup ülke nüfusunun yüzde 6,1'ini oluşturmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlikleriyle doğru orantılı olarak bu ilçelerin net göç hızının genelde negatif olduğu görülmektedir. Öyle ki, 215 ilçeden yalnızca 49'u pozitif net göç hızına sahiptir.

İmalat sanayii ve hizmetler sektörlerindeki iş yeri sayısının Türkiye'deki paylarının kademeler arasındaki azalış seyri beşinci kademede de gözlemlenmektedir. Bu kademedeki ilçelerde imalat sanayii iş yeri sayısının Türkiye içindeki payı yüzde 1,7 ile kendinden önceki kademelerin bir hayli altında kalmıştır. Benzer bir durum hizmetler sektörü için de geçerlidir. Türkiye'de hizmetler sektörü iş yeri payının yaklaşık yüzde 1,8'i bu kademedeki ilçelere ait olup bu oran da kendinden önceki kademelerin altındadır. Söz konusu oranların düşüklüğünde kademenin iktisadi yapısı ile nüfus payının azlığı etkili olmaktadır.

Kıyı şeridinde sınırlı sayıda ilçenin bulunduğu bu kademede *Turizm Tesisleri Yatak Kapasitesinin Türkiye Payı* değişkeni değerleri bir hayli düşüktür. Bu kademedeki 222 ilçenin 84'ünde turizm yatırım-işletme veya belediye belgeli tesis bulunmamakta olup bu kademedeki ilçelerin Türkiye içindeki turizm yatak sayısı payı yüzde 1,7 seviyesinde kalmaktadır.

Turizm gibi rekabetçilik boyutundan başka bir değişken olan *OSB'lerde Üretim Yapılan Parsel Sayısının Türkiye Payı* değişkeninde de benzer bir durum söz konusudur. 222 ilçenin 213'ünde üretim yapılan OSB parseli bulunmamakta olup üretim yapılan OSB parseli bulunan 9 ilçenin bu değişkendeki Türkiye payı yüzde 1,1'dir.

Finans boyutundaki değişkenlerde beşinci kademe gelişmiş ilçeler hemen her değişkende altıncı kademeyle birlikte son sıralarda yer almaktadır. Örneğin *İşletmelerin Net Ticari Satış Tutarının Türkiye Payı* ve *Kişi Başına POS Cihazı Sayısı* değişkenlerinde ilk beş yüze giren ilçe sayısı sırasıyla 29 ve 23'tür. Bununla birlikte, *Kişi Başına Banka Şubesi Sayısı* değişkeninde ise bu kademede bulunan yirmiye yakın ilçe genel sıralamada ilk 50'de yer almaktadır.

Bu kademede yer alan ilçelerin ortalama günlük kazanç düzeyi bütün kademeler içerisinde en düşük değerlere sahiptir. Sosyo-ekonomik gelişmişlikle negatif ilişkili olan ve bölgenin yoksulluk oranı ile ilgili bilgi veren değişkenlerden *Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı* ortalaması bu kademede ülke ortalamasından yaklaşık yüzde 40 daha fazladır.

Beşinci kademe gelişmiş ilçeler eğitim değişkenlerinde de genel olarak altıncı kademeyle beraber son sıralarda yer almaktadır. Örneğin bu kademede ilk 100'e, TYT puanı sıralamasında sadece Aksaray-Sultanhanı (95), LGS puanı ortalamasında ise sadece Giresun-Yağlıdere (15) girebilmiştir.

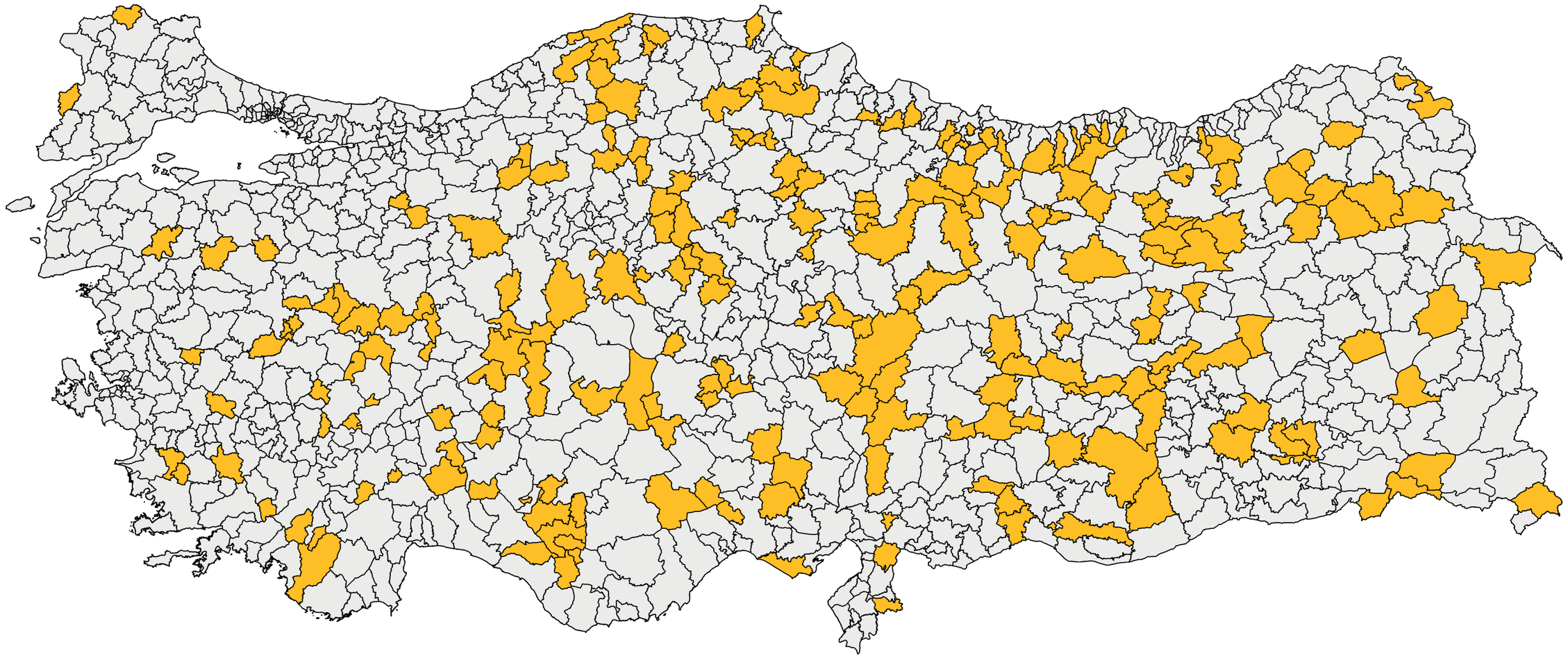

Batman-Hasankeyf

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Harita 6. Beşinci Kademe Gelişmiş İlçeler

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

3.7. Altıncı Kademe Gelişmiş İlçeler

Altıncı kademe gelişmiş ilçeler, İlçe SEGE-2022 çalışmasında toplam 121 ilçeden oluşmaktadır. Altıncı kademe gelişmiş ilçelerin coğrafi bölgeler bazında dağılımı incelendiğinde; Doğu Anadolu Bölgesi'nden 49, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 41, Karadeniz Bölgesi'nden 15, İç Anadolu Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi'nden ise 8'er ilçe altıncı kademede yer almaktadır. Ege Bölgesi ve Marmara Bölgesi'nden ilçenin yer almadığı bu kademede Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden ilçelerin yoğunluğu göze çarpsa da kademedeki toplam ilçelerin yüzde 25'ini diğer bölgelerden ilçeler oluşturmaktadır.

Altıncı kademe gelişmiş ilçelerin toplam nüfusu 2020 yılı itibarıyla 3,3 milyon seviyesinde olup ülke nüfusunun yüzde 3,9'unu oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan 2016-2020 dönemi ortalama göç verileri incelendiğinde bu kademede yer alan ilçelerin beş tanesi hariç diğer tüm ilçelerin net göç hızının negatif olduğu ve dolayısıyla toplamda göç verdiği görülmektedir. Ülkemizin toplam doğurganlık hızı en yüksek 100 ilçesinin 68'i bu kademede yer almakta olup göç veren bu kademe ilçelerinin yüksek doğurganlık hızı dikkat çekmektedir.

Çalışma Çağındaki Nüfusun Payı değişkenine bakıldığında bu kademedeki ilçelerin sadece sekiz tanesi ülke ortalamasının üzerinde değere sahiptir. Toplam doğurganlık hızının yüksek olduğu bu ilçelerde çalışma çağındaki nüfusun görece az olmasında çocuk bağımlılık oranı ile net göç değerlerinin etkili olduğu ifade edilebilir.

Çalışmada kullanılan 56 değişkenin çok büyük bölümünde en düşük (negatif değerli değişkenlerde ise en yüksek) değerlere sahip ilçelerin yer aldığı bu kademede, ilçelerin özellikle ekonomik değişkenlerdeki düşük değerleri öne çıkmaktadır.

Ülkemizdeki imalat sanayii ve hizmetler sektörlerindeki iş yerlerinin dağılımına bakıldığında bu kademenin her iki sektördeki iş yerlerinin yüzde 1'inden daha az paya sahip olduğu görülmektedir. TGB'lerde faaliyet gösteren veya Ar-Ge merkezine sahip firmanın bulunmadığı bu kademede yer alan ilçelerin 88'inde orta ve yüksek teknolojili imalat sanayii iş yeri bulunmamakta ve Türkiye genelinde sanayi elektriğinin binde 7'si tüketilmektedir. Rekabetçilik boyutunda yer alan *Turizm Tesisleri Yatak Kapasitesinin Türkiye Payı* değişkeni açısından bakıldığında da bu kademede yer alan ilçelerin yaklaşık yarısında turizm tesisi bulunmadığı görülmektedir.

Ekonomik faaliyetlerde ve dolayısıyla gelir seviyesindeki bu durumun sonuçları çalışmanın sosyal güvenlikle ilgili değişkenlerinde de izlenebilmektedir. *Primi Devlet Tarafından Ödenen Nüfus Oranı* değişkeninde ülke ortalaması yaklaşık yüzde 18 iken bu kademede yer alan ilçeler için bu oran yaklaşık yüzde 43 düzeyindedir. Bununla birlikte *Kişi Başına Sosyal Yardım Tutarı* değişkeninde kademe ortalaması (772 TL) ülke ortalamasının (411 TL) yaklaşık iki katı olarak gerçekleşmiştir.

Bu kademede sağlık değişkenlerinde ülke ortalamasının üzerinde değere sahip ilçeler bulunmaktadır. Örneğin; *Bebek Ölüm Hızı* değişkeninde bu kademede yer alan ilçelerin 29'u ülke ortalamasından daha iyi değerlere sahiptir. Bu durum sağlık yatırımlarının ve hizmetlerinin ülke genelinde yaygınlığının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Bu kademede yer alan ilçelerin dikkat çeken bir diğer özelliği nüfusun büyük çoğunluğunun kırsal kesimde yaşamasıdır. Çalışmada kullanılan *Şehirleşme Oranı* değişkeninde bu kademede yer alan 108 ilçenin sıfır değerini aldığı görülmektedir. Buna bağlı olarak özellikle yaşam kalitesi değişkenlerinde bu kademede yer alan ilçelerin diğer ilçelerden ayrıştığı görülmektedir.

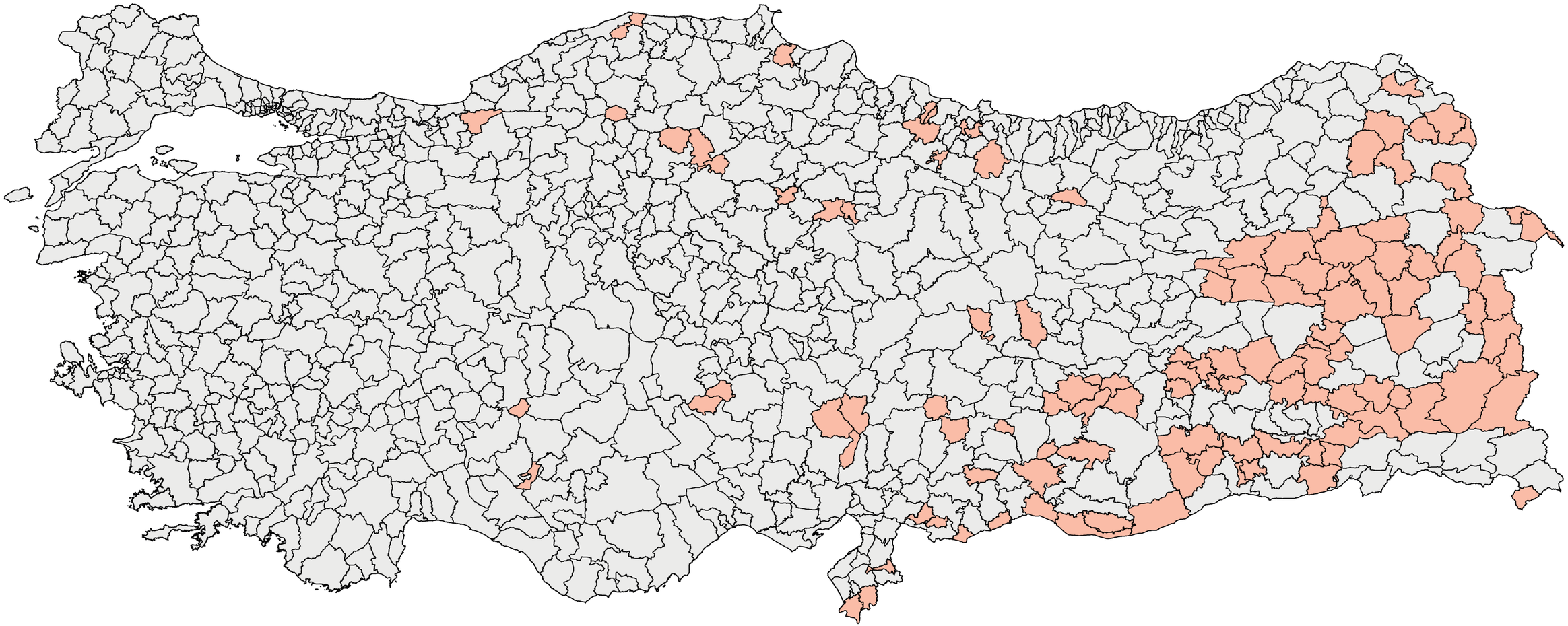

Ordu-Mesudiye

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

Harita 7. Altıncı Kademe Gelişmiş İlçeler

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma ile 2019 yılında yayımlanan İlçe SEGE-2017 çalışması yenilenmiştir. Böylece, önceki çalışmanın ardından geçen sürede ilçelerin güncel sosyo-ekonomik gelişmişlik durumları ortaya konulmuş, bölgesel gelişme politikalarının stratejik, kurumsal ve operasyonel olarak güçlendiği bu dönemde ilçelere ilişkin yapı ve değişim tespit edilmiştir.

İlçe SEGE-2022, önceki çalışmaya göre değişken sayısı ve niteliği bakımından zenginleştirilen ve güncel sosyo-ekonomik durumu tespit açısından dönemin mümkün olan tüm unsurlarını yansıtan bir çalışmadır. Bu bağlamda, sosyo-ekonomik gelişmişliği temsil noktasında önem kazanan yeni değişkenler çalışmaya ilave edilmiş ve 56 değişkenle İlçe SEGE-2022 tamamlanmıştır. Çalışma ile 973 ilçenin tamamına ilişkin sosyo-ekonomik gelişmişlik skor değerleri, sıraları ve gelişmişlik kademeleri elde edilmiştir.

İlçe SEGE-2022 çalışmasında kullanılan değişkenler için büyük oranda kamu kurum ve kuruluşlarımızın idari kayıtlarından faydalanılmıştır. Bu kapsamda, başta TÜİK olmak üzere STB, MEB, HMB, KTB, SB, ASHB, SGK, TÜRKPATENT, BDDK, TİTCK, ÖSYM, YÖK, NVİGM, HGM, TKGM ve TOBB verileri kullanılmıştır. Bununla birlikte TEDAŞ, BKM, AYD, Superonline, Vodafone, Türksat, Türknet, Türk Telekom ve Başarsoft Bilgi Teknolojileri verilerinden de yararlanılmıştır.

Kavramsal çerçeve çalışmalarında günümüzde sosyo-ekonomik gelişmişliği temsil ettiği değerlendirilen bazı değişkenler, veri yetersizliği ve veri kalitesi sorunları sebebiyle çalışmada kullanılamamıştır. Ayrıca ilk değerlendirmelerde sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından önemli görülen bazı değişkenler, verilerin tüm ilçeleri kapsamaması ve/veya bazı değişkenlerin farklı ilçelerde sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından aynı anlamı içermemesi sebepleriyle kapsam dışı bırakılmıştır.

Bu çalışma ile kurumlarımızda ilçe yapılanmasına uygun idari kayıtların tutulması konusunda önceki SEGE çalışmalarına kıyasla belli seviyede bilinç ve farkındalık oluştuğu görülmüştür. Bu husus, çalışmanın sonraki dönemlerde güncellenmesi açısından önemli görülmektedir.

Araştırma yönteminin tespitinde çok değişkenli analizler için literatürdeki gelişmeler ve uluslararası uygulamalar yeniden gözden geçirilmiş ve bir önceki çalışmada da kullanılan GTBA yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntem kullanılarak ilçelerin SEGE endeks değerleri ve sıralaması elde edilmiştir. Endeks değerlerindeki doğal kırınımlar göz önünde bulundurularak ilçeler altı gelişmişlik kademesinde gruplandırılmıştır.

Yapılan analiz neticesinde endeks değeri 1,632 ve üzerinde olan 67 ilçe birinci gelişmişlik kademesinde yer alan ilçeler olmuştur. En gelişmiş ilçeleri kapsayan birinci gelişmişlik kademesinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden Gaziantep-Şehitkamil ilçesi, Karadeniz Bölgesi'nden Trabzon-Ortahisar ve Samsun-Atakum ilçeleri ile Doğu Anadolu Bölgesi'nden Erzurum-Yakutiye ilçesinin yanı sıra Marmara, İç Anadolu, Ege ve Akdeniz Bölgelerinden ilçeler yer almaktadır. Ülkemiz nüfusunun yaklaşık yüzde otuzuna sahip olan ve yaşam kalitesinin yüksek olduğu, çoğunlukla bulunduğu ilin merkezi olma niteliğine sahip bu ilçeler üretim ve turizm merkezleri olarak öne çıkmakta olup çalışmada kullanılan değişkenlerin önemli bir kısmında en yüksek değerlere sahiptir.

İkinci gelişmişlik kademesinde 1,581 ila 0,396 arasında endeks değerlerine sahip 173 ilçe yer almaktadır. Bu kademede yer alan ilçeler çoğunlukla büyükşehirlerin birinci gelişmişlik kademesinde yer almayan ilçeleri, yine birinci kademede yer almayan turizm merkezi ilçeler ile diğer illerin merkez ilçelerinden oluşmaktadır. Birinci gelişmişlik kademesindeki ilçelerin çevresinde yer almanın sağladığı sosyal, kültürel ve ekonomik faydalar ile merkez ilçe olmanın sağladığı avantajlar bu ilçelerin ikinci gelişmişlik kademesinde yer almasına imkân sağlamıştır. Bu kademede yer alan ilçeler imalat sanayii ve hizmetler sektörlerinin yoğunlaştığı ilçeler olmakla birlikte diğer değişkenlerde de genel olarak ülke ortalamasının üzerinde değerlere sahiptir.

Üçüncü gelişmişlik kademesinde endeks değerleri 0,379 ila -0,173 arasında değişen 175 ilçe 66 ilin sınırları içerisinde bulunmaktadır. Üçüncü kademede 45 ilçesi ile yer alan Karadeniz Bölgesi bu kademede en çok ilçe sayısına sahip bölge olarak dikkat çekmektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri sınırlı olmak üzere geniş bir coğrafyaya yayılan bu kademedeki ilçelerden bazıları her ne kadar belli değişkenlerde önemli derecede öne çıksa da bunların sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir. Bu kademedeki ilçelerden başlayarak ülke içerisindeki imalat sanayii ve hizmetler sektörlerindeki iş yeri sayıları paylarının dikkate değer biçimde azaldığı görülmektedir. Bununla birlikte, kişi başına ortalama sosyal yardım miktarı da bu kademeden itibaren önemli miktarda artmaktadır.

Dördüncü gelişmişlik kademesinde endeks değerleri -0,178 ila -0,493 arasında değişen 215 ilçe bulunmaktadır. Üçüncü gelişmişlik kademesinde yer alan ilçeler gibi sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyeleri birbirine nispeten yakın olan bu kademedeki ilçelerin toplam nüfusu yaklaşık altı milyon seviyesindedir. Ülkemizin bütün bölgelerinden ilçelerin yer aldığı bu kademede ilçelerin çoğunlukla net göç hızlarının negatif olduğu ve daha gelişmiş diğer yerleşimlere toplamda göç verdiği görülmektedir. Dördüncü gelişmişlik kademesinde yer alan ilçelerin düşük nüfus ve görece az gelişmiş iktisadi yapı nedeniyle imalat sanayii ve hizmetler sektörlerindeki iş yeri payları yüzde 3-4 seviyesindedir. Bu ilçelerin

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

yaşam kalitesi değişkenlerinde aldığı değerler de ülke ortalamasının gerisinde kalmaktadır.

Beşinci gelişmişlik kademesinde endeks değerleri -0,500 ila -0,824 arasında değişen 222 ilçe bulunmaktadır. Coğrafi olarak ülke geneline yayılan bu ilçeler arasında İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ, Sakarya, Yalova ve Çanakkale gibi ülkemizin gelişmiş illeri ile Artvin, Düzce, Iğdır, Kilis, Mardin, Muş ve Zonguldak illerinden ilçeler bulunmamaktadır. Yaklaşık beş milyon nüfusun bulunduğu bu kademedeki bazı ilçeler birkaç değişkende üst sıralarda yer alsa da genel olarak altıncı kademe ilçelerle birlikte bütün boyutlarda ülke ortalamasının oldukça altında değerleri haizdir.

Çalışmanın son kademesinde ise endeks değerleri -0,831'in altında yer alan 121 ilçe mevcuttur. Marmara ve Ege Bölgelerinden ilçelerin bulunmadığı bu kademede çoğunlukla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki ilçeler yer almaktadır. Altıncı kademedeki ilçelerin şehirleşme oranlarının düşük seyrettiği ve bu kademede yer alan 121 ilçenin 5'i hariç tamamının net göç hızının negatif olduğu görülmektedir. Primi devlet tarafından ödenen nüfusun ilçe nüfusuna oranının yaklaşık yüzde 40 olduğu bu kademede kişi başına sosyal yardım tutarları da ülke ortalamasının üzerindedir.

Bu çalışmada ilçeler altı gelişmişlik kademesinde gruplandırılmasına rağmen, ilk ve son kademede yer alan ilçelerin diğer kademelerden çarpıcı şekilde ayrıldığı görülmektedir. Ülkemizin üretim, ticaret ve turizm merkezleri ve bu merkezlerin hinterlandına sağladığı yayılma etkisinden faydalanan komşu ilçeler ile kamu hizmet sunumu konusunda avantajlı olan merkez ilçeler üst kademelerde yer almaktadır.

Son yıllarda ülkemizin iktisadi ve sosyal gelişmişlik seviyesinin yükselmesine bağlı olarak ülke içerisinde erişilebilirliğin önemli oranda arttığı bilinmektedir. Bu durumun hem istihdam piyasası hem de kamu hizmetlerinden faydalanma konusunda etkileri olduğu görülmektedir. Bu nedenle ikamet edilen ilçeler ile çalışılan ve kamu hizmetlerinden faydalanılan ilçeler değişebilmektedir. Bu hususun da bu çalışmada göz önünde bulundurulması faydalı görülmektedir.

Diğer yandan, ilçe SEGE çalışmalarının karşılaştırılabilir olması açısından verilerin sürekliliği ve kalitesi önem taşımaktadır. Bu sebeple, her ne kadar ilgili kurum ve kuruluşlar son yıllarda ilçe düzeyinde idari kayıt tutma konusunda önemli ilerlemeler sağlamış olsalar da bu kurum ve kuruluşların verilerin üretilmesi noktasında kapasitelerini daha da artırmaları, ihtiyaç duyulan altyapıları iyileştirmeleri ve veri üretiminde belirli standartlar geliştirmeleri gerekmektedir.

SEGE çalışmalarının bölge, il ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerindeki değişimlerin izlenmesi ve sonuçlarının kanıta dayalı politika tasarım süreçlerine mekânsal altlık teşkil etmesi bakımından önemli olduğu değerlendirilmektedir. Hâlihazırda birçok kurum ve kuruluş tarafından çeşitli politika ve uygulamalarda referans olarak kullanılan bu çalışmaların, sosyal ve ekonomik hayatta yaşanan değişimleri sosyo-ekonomik gelişmişlik kavramıyla uyumlaştırarak yansıtmaya devam ettirilmesi ve düzenli aralıklarla güncellenmesi planlanmaktadır.

Çanakkale-Eceabat

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

KAYNAKÇA

Acar, S. (2018). *Sosyal sermayenin ekonomik büyüme üzerine etkisi: Türkiye'de iller için bir analiz* (Yayımlanmamış planlama uzmanlığı tezi). Kalkınma Bakanlığı, Ankara.

Alpar, R. (1997). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemlere giriş-I*. Bağırgan Yayınevi.

Campbell, N. A. (1980). *Robust procedures in multivariate analysis I: Robust covariance estimation.* Journal of the Royal Statistical Society: Series C (Applied Statistics), 29(3), 231-237.

Dinçer, B. ve Özaslan M. (2004). *İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması SEGE-2004, DPT-BGYUGM:* Ankara. Erişim adresi: https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/ilce-sege-raporlari

Ho, Robert. (2014). *Handbook of Univariate and Multivariate Data Analysis with IBM SPSS*. CRC press.

Kalkınma Bakanlığı, (2013). *İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması (SEGE-2011),* Ankara. Erişim adresi: https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/il-sege-raporlari

Ludwig, J.A., & Reynolds J.F. (1988). *Statistical ecology,* A Wiley-Intescience Publication.

Maronna, R.A., Martin, R.D., & Yohai, V.J. (2006) *Robust statistics: theory and methods.* Wiley Series in Probability and Statistics, John Wiley & Sons, Inc, England.

Joint Research Centre-European Commission. (2008). Handbook on constructing composite indicators: methodology and user guide. *OECD publishing,* Paris.

Pearson, K. (1901). LIII. On lines and planes of closest fit to systems of points in space. *The London, Edinburgh, and Dublin philosophical magazine and journal of science,* 2(11), 559-572.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2019a). *İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması SEGE-2017,* Ankara. Erişim adresi: https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/ilce-sege-raporlari

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2019b). *İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması SEGE-2017,* Ankara. Erişim adresi: https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/il-sege-raporlari

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2020a). *Türkiye'de kentsel ve kırsal hizmet merkezleri raporu,* Ankara. Erişim adresi: https://yersis.gov.tr/web/File/kentsel_kirsal_hizmet_raporu.pdf

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2020b). *İller ve bölgeler arası sosyo-ekonomik ağ ilişkileri raporu,* Ankara. Erişim adresi: https://yersis.gov.tr/web/File/ag_analizi_rapor.pdf

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2020c). *Türkiye'de kırsal yerleşimler saha çalışması raporu,* Ankara. Erişim adresi: https://yersis.gov.tr/web/File/kirsal_saha_calisma_raporu.pdf

Tatlıdil, H. (1996). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel analiz.* Ankara: Cem Web Ofset Ltd. Şti.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

EKLER

Ek-1: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması

Birinci Kademe Gelişmiş İlçeler

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
1	İstanbul	Şişli	6,959
2	Ankara	Çankaya	6,901
3	İstanbul	Beşiktaş	5,940
4	İstanbul	Kadıköy	4,910
5	Ankara	Yenimahalle	4,481
6	İstanbul	Bakırköy	4,465
7	İstanbul	Fatih	4,226
8	Bursa	Nilüfer	4,072
9	İstanbul	Ataşehir	3,545
10	İstanbul	Başakşehir	3,468
11	İzmir	Konak	3,465
12	İstanbul	Beyoğlu	3,394
13	İstanbul	Ümraniye	3,364
14	İstanbul	Sarıyer	3,249
15	Antalya	Muratpaşa	3,173
16	İstanbul	Üsküdar	3,045
17	İzmir	Bornova	3,028
18	İzmir	Balçova	2,902
19	İstanbul	Tuzla	2,730
20	İstanbul	Maltepe	2,685
21	Konya	Selçuklu	2,562
22	Ankara	Altındağ	2,528
23	İstanbul	Beylikdüzü	2,503
24	İstanbul	Pendik	2,485
25	Muğla	Bodrum	2,483
26	İstanbul	Esenyurt	2,479
27	Antalya	Konyaaltı	2,465
28	İstanbul	Bahçelievler	2,423
29	İstanbul	Zeytinburnu	2,382
30	Denizli	Merkezefendi	2,375
31	Gaziantep	Şehitkamil	2,375
32	Bursa	Osmangazi	2,374
33	İstanbul	Bağcılar	2,346
34	Kocaeli	Gebze	2,334
35	İstanbul	Kartal	2,321
36	İstanbul	Bayrampaşa	2,266
37	İzmir	Karşıyaka	2,222
38	İstanbul	Kağıthane	2,174
39	İstanbul	Küçükçekmece	2,161
40	Edirne	Merkez	2,113
41	İzmir	Çiğli	2,046
42	Adana	Seyhan	2,043
43	İzmir	Gaziemir	2,031
44	Kocaeli	İzmit	2,023
45	İzmir	Çeşme	1,998
46	Kayseri	Melikgazi	1,983
47	Ankara	Etimesgut	1,957
48	Eskişehir	Odunpazarı	1,950
49	Mersin	Yenişehir	1,948
50	İstanbul	Güngören	1,920
51	İstanbul	Büyükçekmece	1,891
52	İzmir	Güzelbahçe	1,882
53	Çanakkale	Merkez	1,846
54	İstanbul	Eyüpsultan	1,839
55	İstanbul	Adalar	1,822
56	Trabzon	Ortahisar	1,807
57	Ankara	Gölbaşı	1,790
58	Kırıkkale	Yahşihan	1,778
59	İzmir	Urla	1,768
60	Samsun	Atakum	1,734
61	İstanbul	Beykoz	1,732
62	Erzurum	Yakutiye	1,688
63	Çanakkale	Bozcaada	1,677
64	Antalya	Alanya	1,676
65	Muğla	Marmaris	1,671
66	İstanbul	Avcılar	1,640
67	İzmir	Narlıdere	1,632

İkinci Kademe Gelişmiş İlçeler

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
68	Manisa	Yunusemre	1,581
69	Tekirdağ	Çorlu	1,577
70	Kocaeli	Başiskele	1,562
71	Kayseri	Kocasinan	1,558
72	Muğla	Menteşe	1,555
73	Isparta	Merkez	1,551
74	Antalya	Manavgat	1,538
75	Ankara	Kahramankazan	1,538
76	Adana	Çukurova	1,529
77	Sakarya	Serdivan	1,527
78	Muğla	Fethiye	1,522
79	Aydın	Efeler	1,518
80	Antalya	Kemer	1,501
81	Aydın	Kuşadası	1,495
82	Konya	Karatay	1,481
83	Bolu	Merkez	1,480
84	Eskişehir	Tepebaşı	1,477
85	İstanbul	Gaziosmanpaşa	1,460
86	İstanbul	Çekmeköy	1,450
87	Sakarya	Adapazarı	1,392
88	Antalya	Kepez	1,392
89	Ankara	Keçiören	1,365
90	İstanbul	Esenler	1,354
91	Samsun	İlkadım	1,343
92	İzmir	Bayraklı	1,322
93	Tekirdağ	Süleymanpaşa	1,314
94	İstanbul	Silivri	1,312
95	İstanbul	Sancaktepe	1,275
96	Balıkesir	Altıeylül	1,245
97	Kütahya	Merkez	1,230
98	Denizli	Pamukkale	1,227
99	İzmir	Buca	1,227
100	Antalya	Döşemealtı	1,216
101	Uşak	Merkez	1,204
102	Zonguldak	Merkez	1,189
103	Mersin	Akdeniz	1,183
104	Afyonkarahisar	Merkez	1,178
105	İzmir	Aliağa	1,154
106	Sakarya	Arifiye	1,148
107	Mersin	Mezitli	1,147
108	Hatay	Antakya	1,146
109	Giresun	Merkez	1,145
110	Sivas	Merkez	1,138
111	Yalova	Merkez	1,137
112	Elazığ	Merkez	1,135
113	Ordu	Altınordu	1,121
114	Kırklareli	Lüleburgaz	1,120
115	Balıkesir	Karesi	1,108
116	Bursa	Yıldırım	1,085
117	Tunceli	Merkez	1,084
118	Nevşehir	Merkez	1,082
119	Rize	Merkez	1,079
120	İzmir	Karabağlar	1,078
121	Balıkesir	Edremit	1,072
122	Balıkesir	Bandırma	1,072
123	Hatay	İskenderun	1,056
124	Konya	Meram	1,053
125	Ankara	Sincan	1,050
126	Bursa	Mudanya	1,037
127	Tekirdağ	Çerkezköy	1,034
128	Düzce	Merkez	1,032
129	Çorum	Merkez	1,026
130	Malatya	Yeşilyurt	1,023
131	Bursa	İnegöl	1,018
132	Tokat	Merkez	1,015
133	İzmir	Kemalpaşa	0,983
134	Kayseri	Hacılar	0,963
135	Kocaeli	Çayırova	0,962
136	Karabük	Merkez	0,962
137	Aksaray	Merkez	0,960
138	İzmir	Torbalı	0,927
139	İzmir	Seferihisar	0,924

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
140	Muğla	Datça	0,923
141	Sinop	Merkez	0,917
142	Burdur	Merkez	0,917
143	Artvin	Merkez	0,913
144	Balıkesir	Ayvalık	0,907
145	İzmir	Menderes	0,903
146	Kastamonu	Merkez	0,892
147	Kocaeli	Gölcük	0,892
148	Muğla	Ortaca	0,884
149	Adana	Sarıçam	0,862
150	Diyarbakır	Kayapınar	0,857
151	Gaziantep	Şahinbey	0,854
152	Antalya	Serik	0,852
153	Kırklareli	Merkez	0,850
154	İzmir	Foça	0,844
155	Aydın	Didim	0,842
156	İzmir	Menemen	0,838
157	Kocaeli	Kartepe	0,837
158	Yalova	Çiftlikköy	0,828
159	Bilecik	Merkez	0,821
160	Aydın	Söke	0,821
161	İstanbul	Sultangazi	0,816
162	Malatya	Battalgazi	0,813
163	Yozgat	Merkez	0,812
164	Manisa	Şehzadeler	0,797
165	Ankara	Mamak	0,779
166	Bursa	Kestel	0,777
167	İstanbul	Arnavutköy	0,771
168	Karaman	Merkez	0,761
169	İstanbul	Çatalca	0,761
170	Aydın	Nazilli	0,756
171	Bursa	Gemlik	0,743
172	Kırıkkale	Merkez	0,726
173	Erzincan	Merkez	0,724
174	Ankara	Akyurt	0,705
175	Çankırı	Merkez	0,704
176	İstanbul	Şile	0,698

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
177	Sakarya	Sapanca	0,695
178	İzmir	Selçuk	0,690
179	Sakarya	Erenler	0,690
180	Tekirdağ	Ergene	0,687
181	Kırşehir	Merkez	0,686
182	Kahramanmaraş	Onikişubat	0,686
183	İstanbul	Sultanbeyli	0,684
184	Muğla	Milas	0,681
185	Kocaeli	Derince	0,680
186	İzmir	Karaburun	0,676
187	Kocaeli	Dilovası	0,665
188	Karabük	Safranbolu	0,662
189	Gümüşhane	Merkez	0,655
190	Amasya	Merkez	0,651
191	Samsun	Tekkeköy	0,650
192	Denizli	Honaz	0,636
193	Çanakkale	Gökçeada	0,635
194	Kayseri	Talas	0,631
195	Edirne	Keşan	0,623
196	Zonguldak	Kozlu	0,622
197	Manisa	Salihli	0,616
198	Mersin	Tarsus	0,613
199	Zonguldak	Ereğli	0,612
200	İzmir	Dikili	0,609
201	Bilecik	Bozüyük	0,608
202	Kocaeli	Darıca	0,603
203	Adana	Yüreğir	0,596
204	Kahramanmaraş	Dulkadiroğlu	0,595
205	Balıkesir	Burhaniye	0,586
206	Ankara	Polatlı	0,581
207	Niğde	Merkez	0,575
208	Bursa	Karacabey	0,560
209	Yalova	Altınova	0,556
210	Samsun	Canik	0,553
211	Kocaeli	Körfez	0,550
212	Muğla	Dalaman	0,548
213	Amasya	Merzifon	0,547

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
214	Manisa	Akhisar	0,543
215	Adıyaman	Merkez	0,542
216	Nevşehir	Ürgüp	0,527
217	Mersin	Silifke	0,519
218	Osmaniye	Merkez	0,515
219	Antalya	Kumluca	0,515
220	Artvin	Hopa	0,502
221	İzmir	Tire	0,500
222	Manisa	Turgutlu	0,489
223	Bursa	Orhangazi	0,486
224	Trabzon	Yomra	0,480
225	Antalya	Aksu	0,476
226	Bartın	Merkez	0,475
227	Diyarbakır	Yenişehir	0,466

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
228	Çanakkale	Gelibolu	0,465
229	Ankara	Elmadağ	0,462
230	Konya	Ereğli	0,453
231	Ankara	Pursaklar	0,447
232	Şanlıurfa	Karaköprü	0,446
233	Burdur	Bucak	0,439
234	Çanakkale	Biga	0,426
235	Manisa	Soma	0,416
236	Trabzon	Akçaabat	0,405
237	Balıkesir	Marmara	0,405
238	Van	İpekyolu	0,404
239	Kars	Merkez	0,398
240	Mersin	Toroslar	0,396

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Üçüncü Kademe Gelişmiş İlçeler

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
241	İzmir	Bergama	0,379
242	Erzurum	Palandöken	0,378
243	Konya	Akşehir	0,372
244	Konya	Beyşehir	0,369
245	Batman	Merkez	0,367
246	Ordu	Fatsa	0,363
247	Muğla	Ula	0,355
248	Balıkesir	Erdek	0,352
249	Hatay	Defne	0,338
250	İzmir	Ödemiş	0,336
251	Mersin	Erdemli	0,331
252	Kocaeli	Karamürsel	0,328
253	Sakarya	Hendek	0,328
254	Balıkesir	Gönen	0,326
255	Hatay	Dörtyol	0,323
256	Eskişehir	İnönü	0,323
257	Mersin	Anamur	0,316
258	Antalya	Finike	0,315
259	Mardin	Artuklu	0,311
260	Kütahya	Tavşanlı	0,309
261	Ankara	Çubuk	0,298
262	Tekirdağ	Marmaraereğlisi	0,287
263	Bursa	Mustafakemalpaşa	0,285
264	Ankara	Beypazarı	0,269
265	Trabzon	Vakfıkebir	0,268
266	Ordu	Ünye	0,266
267	Çanakkale	Çan	0,258
268	Düzce	Akçakoca	0,257
269	Samsun	Bafra	0,256
270	Kırklareli	Babaeski	0,252
271	Konya	Seydişehir	0,228
272	Balıkesir	Susurluk	0,225
273	Artvin	Arhavi	0,222
274	Bingöl	Merkez	0,214
275	Muğla	Köyceğiz	0,205
276	Antalya	Kaş	0,203
277	Rize	Pazar	0,199
278	Tekirdağ	Muratlı	0,193
279	Kilis	Merkez	0,193
280	Antalya	Demre	0,180
281	Bursa	Gürsu	0,176
282	Muğla	Yatağan	0,170
283	Trabzon	Beşikdüzü	0,170
284	Bayburt	Merkez	0,161
285	Sakarya	Karasu	0,159
286	Yalova	Termal	0,158
287	Osmaniye	Kadirli	0,157
288	Sakarya	Akyazı	0,153
289	Antalya	Gazipaşa	0,152
290	Tekirdağ	Kapaklı	0,149
291	Sinop	Ayancık	0,146
292	Yalova	Çınarcık	0,141
293	Çanakkale	Ayvacık	0,133
294	Kahramanmaraş	Elbistan	0,130
295	Tekirdağ	Saray	0,125
296	Diyarbakır	Sur	0,124
297	Niğde	Bor	0,116
298	Ankara	Şereflikoçhisar	0,115
299	Adana	Ceyhan	0,103
300	Bilecik	Söğüt	0,102
301	Edirne	Uzunköprü	0,100
302	Bursa	İznik	0,099
303	Tekirdağ	Şarköy	0,097
304	Şanlıurfa	Haliliye	0,096
305	Ardahan	Merkez	0,088
306	Kastamonu	Abana	0,084
307	Antalya	Korkuteli	0,081
308	Zonguldak	Çaycuma	0,080
309	Yozgat	Yerköy	0,079
310	Denizli	Sarayköy	0,078
311	Rize	Ardeşen	0,078
312	Burdur	Gölhisar	0,074
313	Siirt	Merkez	0,074
314	Tekirdağ	Malkara	0,068
315	Hatay	Belen	0,064
316	Giresun	Bulancak	0,063
317	Balıkesir	Gömeç	0,062
318	Bursa	Yenişehir	0,062
319	Erzurum	Aziziye	0,062
320	Amasya	Suluova	0,061
321	Çanakkale	Eceabat	0,058
322	Trabzon	Sürmene	0,056
323	Rize	Çayeli	0,054
324	Afyonkarahisar	Sandıklı	0,052
325	Denizli	Acıpayam	0,052
326	Çanakkale	Ezine	0,043
327	Manisa	Alaşehir	0,038
328	Tokat	Turhal	0,037
329	Iğdır	Merkez	0,033
330	Ankara	Ayaş	0,032
331	Yalova	Armutlu	0,029
332	Erzurum	Oltu	0,025
333	Bolu	Gerede	0,024
334	Karaman	Kazımkarabekir	0,022
335	Ankara	Kızılcahamam	0,022
336	Rize	Fındıklı	0,018
337	Diyarbakır	Bağlar	0,017
338	Adana	Kozan	0,016
339	Giresun	Tirebolu	0,014
340	Kırklareli	Pınarhisar	0,002
341	Sinop	Boyabat	-0,003
342	Kırıkkale	Bahşili	-0,005
343	Denizli	Buldan	-0,011
344	Samsun	Çarşamba	-0,015
345	Trabzon	Çaykara	-0,023
346	Sakarya	Pamukova	-0,024
347	Kütahya	Simav	-0,027
348	Hatay	Payas	-0,028
349	Hatay	Samandağ	-0,029
350	Kırklareli	Vize	-0,032
351	Isparta	Gönen	-0,034
352	Burdur	Karamanlı	-0,034
353	Yozgat	Sorgun	-0,038
354	Zonguldak	Devrek	-0,038
355	Sakarya	Geyve	-0,043
356	Nevşehir	Avanos	-0,044
357	Giresun	Görele	-0,045
358	Afyonkarahisar	Bolvadin	-0,045
359	Bitlis	Merkez	-0,046
360	Çanakkale	Lapseki	-0,056
361	Trabzon	Of	-0,060
362	Denizli	Serinhisar	-0,064
363	Hatay	Arsuz	-0,064
364	Kastamonu	Tosya	-0,066
365	Aydın	Çine	-0,070
366	Hakkari	Merkez	-0,077
367	Sakarya	Söğütlü	-0,077
368	Kütahya	Gediz	-0,083
369	Trabzon	Arsin	-0,083
370	Osmaniye	Toprakkale	-0,084
371	Isparta	Eğirdir	-0,087
372	Afyonkarahisar	Dazkırı	-0,088
373	Aydın	İncirliova	-0,091
374	Bolu	Yeniçağa	-0,091
375	Tokat	Erbaa	-0,097
376	Düzce	Kaynaşlı	-0,099
377	Isparta	Yalvaç	-0,100
378	Ankara	Nallıhan	-0,102
379	Bartın	Amasra	-0,102
380	Sinop	Gerze	-0,106
381	Isparta	Uluborlu	-0,113
382	Manisa	Kula	-0,119
383	Konya	Ilgın	-0,121
384	Samsun	Havza	-0,124
385	Konya	Kulu	-0,125
386	Kırşehir	Kaman	-0,126

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
387	Denizli	Çivril	-0,127
388	Bitlis	Tatvan	-0,128
389	Çankırı	Şabanözü	-0,130
390	Nevşehir	Kozaklı	-0,130
391	Afyonkarahisar	Dinar	-0,132
392	Adıyaman	Gölbaşı	-0,133
393	Düzce	Gümüşova	-0,134
394	Samsun	Ondokuzmayıs	-0,137
395	Balıkesir	Bigadiç	-0,138
396	Kayseri	Develi	-0,139
397	Sakarya	Ferizli	-0,139
398	Ordu	Gülyalı	-0,145
399	Isparta	Keçiborlu	-0,147
400	Trabzon	Maçka	-0,150
401	Antalya	Elmalı	-0,150

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
402	Bilecik	Osmaneli	-0,154
403	Gaziantep	Nizip	-0,157
404	Konya	Cihanbeyli	-0,159
405	Konya	Karapınar	-0,161
406	Eskişehir	Sivrihisar	-0,163
407	Denizli	Tavas	-0,165
408	Artvin	Murgul	-0,165
409	Giresun	Piraziz	-0,168
410	Kastamonu	Seydiler	-0,169
411	Tokat	Niksar	-0,169
412	Zonguldak	Gökçebey	-0,170
413	Zonguldak	Alaplı	-0,170
414	Uşak	Eşme	-0,172
415	Çankırı	Kurşunlu	-0,173

Dördüncü Kademe Gelişmiş İlçeler

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
416	Giresun	Espiye	-0,178
417	Sivas	Şarkışla	-0,178
418	Mersin	Mut	-0,179
419	Antalya	Akseki	-0,182
420	Tekirdağ	Hayrabolu	-0,182
421	Afyonkarahisar	Emirdağ	-0,183
422	Adana	Pozantı	-0,185
423	Tokat	Zile	-0,186
424	Mersin	Aydıncık	-0,186
425	Rize	İyidere	-0,187
426	Van	Tuşba	-0,190
427	Manisa	Demirci	-0,192
428	Manisa	Saruhanlı	-0,192
429	Sinop	Türkeli	-0,194
430	Çorum	Osmancık	-0,194
431	Rize	Güneysu	-0,195
432	Düzce	Çilimli	-0,196
433	Zonguldak	Kilimli	-0,197
434	Yozgat	Boğazlıyan	-0,197
435	Edirne	Havsa	-0,198
436	Mardin	Kızıltepe	-0,201
437	Eskişehir	Çifteler	-0,202
438	Samsun	Terme	-0,202
439	Giresun	Şebinkarahisar	-0,204
440	Hatay	Kırıkhan	-0,206
441	Kayseri	Yeşilhisar	-0,209
442	Mersin	Bozyazı	-0,211
443	Nevşehir	Hacıbektaş	-0,211
444	Aksaray	Ortaköy	-0,212
445	Sivas	Divriği	-0,218
446	Manisa	Kırkağaç	-0,219
447	Aydın	Kuyucak	-0,224
448	Kastamonu	Bozkurt	-0,225
449	Kütahya	Dumlupınar	-0,226
450	Çanakkale	Bayramiç	-0,229

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
451	Ağrı	Merkez	-0,231
452	Denizli	Bekilli	-0,231
453	Denizli	Çal	-0,232
454	Çankırı	Çerkeş	-0,232
455	Konya	Çumra	-0,233
456	Kocaeli	Kandıra	-0,235
457	Kastamonu	İnebolu	-0,236
458	Denizli	Çardak	-0,236
459	Düzce	Cumayeri	-0,237
460	Giresun	Keşap	-0,240
461	Hatay	Erzin	-0,240
462	Trabzon	Araklı	-0,240
463	Çorum	Sungurlu	-0,243
464	Bolu	Mengen	-0,245
465	Yozgat	Çandır	-0,246
466	Isparta	Şarkikaraağaç	-0,249
467	Çankırı	Ilgaz	-0,249
468	Sakarya	Kocaali	-0,253
469	Samsun	Ladik	-0,260
470	Uşak	Ulubey	-0,261
471	Antalya	İbradı	-0,264
472	Uşak	Banaz	-0,264
473	Aydın	Sultanhisar	-0,265
474	Amasya	Gümüşhacıköy	-0,269
475	Osmaniye	Düziçi	-0,269
476	Rize	Hemşin	-0,270
477	Karaman	Ermenek	-0,275
478	Erzincan	Kemaliye	-0,276
479	Mersin	Gülnar	-0,278
480	Sivas	Suşehri	-0,280
481	Kırşehir	Mucur	-0,281
482	Aydın	Germencik	-0,282
483	Edirne	Enez	-0,284
484	Edirne	Süloğlu	-0,285
485	Kırklareli	Demirköy	-0,286

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
486	Rize	Çamlıhemşin	-0,287
487	Artvin	Yusufeli	-0,290
488	Artvin	Borçka	-0,290
489	Manisa	Ahmetli	-0,292
490	Aydın	Buharkent	-0,293
491	Kayseri	İncesu	-0,295
492	Aydın	Yenipazar	-0,296
493	İzmir	Kınık	-0,297
494	Kütahya	Emet	-0,299
495	Isparta	Atabey	-0,299
496	Manisa	Sarıgöl	-0,300
497	Bilecik	Pazaryeri	-0,301
498	Erzincan	İliç	-0,301
499	Osmaniye	Bahçe	-0,302
500	Muş	Merkez	-0,303
501	Balıkesir	Manyas	-0,303
502	Tunceli	Hozat	-0,304
503	İzmir	Bayındır	-0,304
504	Aydın	Köşk	-0,306
505	Kahramanmaraş	Afşin	-0,307
506	Eskişehir	Seyitgazi	-0,310
507	Denizli	Bozkurt	-0,311
508	Niğde	Ulukışla	-0,314
509	Kastamonu	Taşköprü	-0,319
510	Kayseri	Özvatan	-0,325
511	Burdur	Tefenni	-0,325
512	Afyonkarahisar	Çay	-0,328
513	Samsun	Kavak	-0,331
514	Şırnak	Merkez	-0,333
515	Burdur	Yeşilova	-0,336
516	Çorum	Alaca	-0,339
517	Trabzon	Çarşıbaşı	-0,340
518	Muğla	Kavaklıdere	-0,340
519	Giresun	Eynesil	-0,350
520	Sakarya	Kaynarca	-0,351
521	Eskişehir	Mahmudiye	-0,351
522	Edirne	Lalapaşa	-0,351
523	Yozgat	Yenifakılı	-0,352
524	Bursa	Orhaneli	-0,354
525	Ankara	Kalecik	-0,359
526	Mardin	Midyat	-0,360
527	Yozgat	Şefaatli	-0,362
528	Manisa	Gördes	-0,362
529	Gümüşhane	Torul	-0,368
530	Afyonkarahisar	Sultandağı	-0,368
531	Rize	Derepazarı	-0,370
532	Gaziantep	İslahiye	-0,370
533	Bursa	Harmancık	-0,372
534	Trabzon	Dernekpazarı	-0,374
535	Tunceli	Ovacık	-0,375
536	Van	Edremit	-0,377
537	Kayseri	Bünyan	-0,379
538	Denizli	Kale	-0,379
539	Erzurum	İspir	-0,381
540	Karabük	Eskipazar	-0,383
541	Nevşehir	Gülşehir	-0,385
542	Hakkari	Çukurca	-0,386
543	Konya	Sarayönü	-0,386
544	Isparta	Senirkent	-0,387
545	Kırklareli	Pehlivanköy	-0,387
546	Kahramanmaraş	Pazarcık	-0,388
547	Gaziantep	Oğuzeli	-0,389
548	Erzincan	Refahiye	-0,391
549	Bursa	Keles	-0,392
550	Afyonkarahisar	İscehisar	-0,392
551	Malatya	Arapgir	-0,393
552	Yozgat	Akdağmadeni	-0,393
553	Kayseri	Yahyalı	-0,395
554	Mardin	Nusaybin	-0,395
555	Yozgat	Çayıralan	-0,398
556	Sivas	Zara	-0,400
557	Eskişehir	Alpu	-0,401
558	Çanakkale	Yenice	-0,404
559	Artvin	Şavşat	-0,405
560	Edirne	İpsala	-0,408
561	Yozgat	Sarıkaya	-0,411
562	Manisa	Köprübaşı	-0,412
563	Elazığ	Keban	-0,416
564	Kastamonu	Devrekani	-0,416
565	Samsun	Alaçam	-0,417
566	Ordu	Perşembe	-0,418
567	Isparta	Yenişarbademli	-0,421
568	Aydın	Karacasu	-0,422
569	Kırıkkale	Karakeçili	-0,423
570	Eskişehir	Beylikova	-0,424
571	Bolu	Seben	-0,425
572	Balıkesir	Savaştepe	-0,426
573	Tunceli	Çemişgezek	-0,427
574	Afyonkarahisar	Başmakçı	-0,427
575	Kastamonu	Hanönü	-0,427
576	Elazığ	Kovancılar	-0,428
577	Gümüşhane	Kelkit	-0,429
578	Malatya	Darende	-0,430
579	Bilecik	İnhisar	-0,430
580	Denizli	Babadağ	-0,430
581	Artvin	Kemalpaşa	-0,432
582	Uşak	Sivaslı	-0,434
583	Adana	İmamoğlu	-0,434
584	Sakarya	Taraklı	-0,437
585	Bolu	Göynük	-0,441
586	Adıyaman	Besni	-0,444
587	Bilecik	Gölpazarı	-0,446
588	Burdur	Çavdır	-0,448
589	Adana	Yumurtalık	-0,448
590	Karabük	Yenice	-0,448
591	Kastamonu	Çatalzeytin	-0,448
592	Gaziantep	Nurdağı	-0,450
593	Bingöl	Yayladere	-0,451
594	Kastamonu	Daday	-0,451
595	Eskişehir	Mihalgazi	-0,452
596	Kastamonu	Azdavay	-0,453
597	Sakarya	Karapürçek	-0,453
598	Rize	Kalkandere	-0,453
599	Artvin	Ardanuç	-0,454
600	Balıkesir	Dursunbey	-0,456
601	Denizli	Güney	-0,457
602	Bolu	Mudurnu	-0,461
603	Ordu	Aybastı	-0,464
604	Tunceli	Pertek	-0,465
605	Trabzon	Tonya	-0,469
606	Balıkesir	Havran	-0,471
607	Düzce	Gölyaka	-0,472
608	Sivas	Kangal	-0,472
609	Sivas	Gürün	-0,475
610	Şırnak	Cizre	-0,475
611	Burdur	Ağlasun	-0,476
612	Kahramanmaraş	Türkoğlu	-0,477
613	Hakkari	Yüksekova	-0,477
614	Balıkesir	Sındırgı	-0,477
615	Sivas	Gemerek	-0,478
616	Ankara	Evren	-0,478
617	Kırıkkale	Keskin	-0,480
618	İzmir	Beydağ	-0,481
619	Trabzon	Köprübaşı	-0,482
620	Balıkesir	İvrindi	-0,483
621	Elazığ	Karakoçan	-0,483
622	Kütahya	Domaniç	-0,483
623	Afyonkarahisar	Şuhut	-0,488
624	Kastamonu	İhsangazi	-0,490
625	Amasya	Taşova	-0,490
626	Aksaray	Sarıyahşi	-0,491
627	Çorum	İskilip	-0,492
628	Tunceli	Pülümür	-0,492
629	Ardahan	Posof	-0,492
630	Ankara	Güdül	-0,493

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Beşinci Kademe Gelişmiş İlçeler

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
631	Rize	İkizdere	-0,500
632	Bilecik	Yenipazar	-0,501
633	Kahramanmaraş	Göksun	-0,502
634	Kastamonu	Ağlı	-0,503
635	Muğla	Seydikemer	-0,505
636	Mersin	Çamlıyayla	-0,505
637	Konya	Hüyük	-0,506
638	Erzincan	Otlukbeli	-0,508
639	Çorum	Dodurga	-0,511
640	Sivas	Akıncılar	-0,511
641	Kayseri	Pınarbaşı	-0,512
642	Adıyaman	Kahta	-0,512
643	Kütahya	Hisarcık	-0,514
644	Aydın	Bozdoğan	-0,514
645	Malatya	Akçadağ	-0,514
646	Gümüşhane	Şiran	-0,515
647	Kütahya	Şaphane	-0,516
648	Kütahya	Altıntaş	-0,516
649	Bingöl	Kiğı	-0,517
650	Çankırı	Atkaracalar	-0,518
651	Adana	Tufanbeyli	-0,521
652	Afyonkarahisar	Evciler	-0,525
653	Eskişehir	Sarıcakaya	-0,525
654	Ankara	Çamlıdere	-0,526
655	Konya	Kadınhanı	-0,526
656	Kırıkkale	Balışeyh	-0,527
657	Erzincan	Tercan	-0,527
658	Trabzon	Şalpazarı	-0,527
659	Manisa	Selendi	-0,528
660	Burdur	Çeltikçi	-0,528
661	Karaman	Başyayla	-0,528
662	Aydın	Koçarlı	-0,531
663	Denizli	Baklan	-0,532
664	Kastamonu	Cide	-0,533
665	Balıkesir	Kepsut	-0,536
666	Samsun	Vezirköprü	-0,537
667	Samsun	Yakakent	-0,538
668	Hatay	Reyhanlı	-0,540
669	Giresun	Alucra	-0,540
670	Eskişehir	Günyüzü	-0,541
671	Denizli	Çameli	-0,542
672	Aksaray	Eskil	-0,542
673	Manisa	Gölmarmara	-0,543
674	Erzincan	Çayırlı	-0,543
675	Konya	Çeltik	-0,544
676	Adana	Karaisalı	-0,546
677	Burdur	Kemer	-0,549
678	Kayseri	Felahiye	-0,552
679	Eskişehir	Mihalıççık	-0,552
680	Konya	Yunak	-0,559
681	Erzurum	Uzundere	-0,561
682	Kütahya	Çavdarhisar	-0,562
683	Aksaray	Ağaçören	-0,563
684	Adana	Karataş	-0,564
685	Kastamonu	Küre	-0,564
686	Kastamonu	Araç	-0,565
687	Kırıkkale	Delice	-0,567
688	Şanlıurfa	Eyyübiye	-0,568
689	Denizli	Beyağaç	-0,570
690	Diyarbakır	Ergani	-0,572
691	Çankırı	Eldivan	-0,573
692	Konya	Bozkır	-0,574
693	Bartın	Ulus	-0,576
694	Giresun	Yağlıdere	-0,576
695	Ankara	Haymana	-0,578
696	Erzurum	Aşkale	-0,578
697	Osmaniye	Hasanbeyli	-0,580
698	Tunceli	Mazgirt	-0,580
699	Tokat	Artova	-0,583
700	Çorum	Kargı	-0,583
701	Kırşehir	Boztepe	-0,584
702	Sinop	Erfelek	-0,585
703	Yozgat	Saraykent	-0,587
704	Sivas	İmranlı	-0,587
705	Malatya	Doğanşehir	-0,590
706	Erzurum	Tortum	-0,592
707	Kütahya	Pazarlar	-0,592
708	Elazığ	Maden	-0,592
709	Afyonkarahisar	İhsaniye	-0,592
710	Giresun	Doğankent	-0,593
711	Sivas	Gölova	-0,594
712	Sivas	Ulaş	-0,595
713	Kırşehir	Akpınar	-0,596
714	Bayburt	Aydıntepe	-0,598
715	İzmir	Kiraz	-0,599
716	Balıkesir	Balya	-0,600
717	Çorum	Boğazkale	-0,604
718	Erzincan	Kemah	-0,604
719	Çankırı	Korgun	-0,606
720	Ordu	Kumru	-0,606
721	Malatya	Hekimhan	-0,606
722	Kırıkkale	Çelebi	-0,608
723	Uşak	Karahallı	-0,609
724	Ordu	Gölköy	-0,610
725	Ankara	Bala	-0,611
726	Erzurum	Pazaryolu	-0,612
727	Kayseri	Sarıoğlan	-0,613
728	Nevşehir	Derinkuyu	-0,615
729	Konya	Doğanhisar	-0,616
730	Trabzon	Düzköy	-0,616
731	Yozgat	Çekerek	-0,619
732	Afyonkarahisar	Bayat	-0,620
733	Konya	Derebucak	-0,621
734	Şırnak	Silopi	-0,621
735	Konya	Güneysınır	-0,621
736	Elazığ	Ağın	-0,622
737	Sivas	Doğanşar	-0,625
738	Tokat	Almus	-0,626
739	Hatay	Hassa	-0,627
740	Afyonkarahisar	Sinanpaşa	-0,627
741	Gümüşhane	Köse	-0,629
742	Erzincan	Üzümlü	-0,630
743	Kastamonu	Pınarbaşı	-0,630
744	Adıyaman	Çelikhan	-0,631
745	Karaman	Sarıveliler	-0,631
746	Hakkari	Şemdinli	-0,633
747	Tokat	Pazar	-0,633
748	Giresun	Çanakçı	-0,637
749	Erzurum	Olur	-0,637
750	Afyonkarahisar	Kızılören	-0,640
751	Konya	Altınekin	-0,641
752	Isparta	Gelendost	-0,641
753	Bingöl	Genç	-0,646
754	Ağrı	Doğubayazıt	-0,647
755	Elazığ	Sivrice	-0,647
756	Bolu	Kıbrıscık	-0,655
757	Tokat	Reşadiye	-0,657
758	Karabük	Eflani	-0,658
759	Şanlıurfa	Birecik	-0,660
760	Kahramanmaraş	Nurhak	-0,661
761	Burdur	Altınyayla	-0,663
762	Sivas	Altınyayla	-0,664
763	Amasya	Hamamözü	-0,665
764	Aksaray	Sultanhanı	-0,667
765	Kayseri	Sarız	-0,670
766	Konya	Akören	-0,672
767	Kayseri	Tomarza	-0,674
768	Trabzon	Hayrat	-0,676
769	Kırklareli	Kofçaz	-0,677
770	Isparta	Aksu	-0,679
771	Konya	Hadim	-0,681
772	Konya	Yalıhüyük	-0,682
773	Karaman	Ayrancı	-0,683
774	Konya	Tuzlukçu	-0,686
775	Sinop	Durağan	-0,687
776	Eskişehir	Han	-0,687
777	Aksaray	Gülağaç	-0,688
778	Aydın	Karpuzlu	-0,693

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
779	Malatya	Yazıhan	-0,696
780	Çorum	Ortaköy	-0,697
781	Batman	Hasankeyf	-0,697
782	Kırşehir	Çiçekdağı	-0,697
783	Çankırı	Orta	-0,699
784	Ordu	Korgan	-0,704
785	Gümüşhane	Kürtün	-0,705
786	Bitlis	Ahlat	-0,706
787	Konya	Taşkent	-0,710
788	Elazığ	Baskil	-0,714
789	Çankırı	Kızılırmak	-0,715
790	Van	Erciş	-0,715
791	Malatya	Kale	-0,717
792	Kahramanmaraş	Andırın	-0,718
793	Çorum	Mecitözü	-0,719
794	Şırnak	Beytüşşebap	-0,723
795	Bayburt	Demirözü	-0,724
796	Diyarbakır	Bismil	-0,727
797	Tokat	Yeşilyurt	-0,729
798	Elazığ	Alacakaya	-0,729
799	Bingöl	Solhan	-0,730
800	Samsun	Salıpazarı	-0,730
801	Ordu	Ulubey	-0,730
802	Bartın	Kurucaşile	-0,732
803	Konya	Emirgazi	-0,733
804	Niğde	Çamardı	-0,733
805	Gaziantep	Araban	-0,736
806	Elazığ	Palu	-0,737
807	Sivas	Hafik	-0,742
808	Tunceli	Nazımiye	-0,744
809	Ordu	Kabadüz	-0,744
810	Samsun	Asarcık	-0,745
811	Nevşehir	Acıgöl	-0,746
812	Siirt	Kurtalan	-0,746
813	Sivas	Koyulhisar	-0,748
814	Sinop	Saraydüzü	-0,751
815	Bursa	Büyükorhan	-0,752
816	Aksaray	Güzelyurt	-0,755

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
817	Sivas	Yıldızeli	-0,762
818	Adana	Aladağ	-0,764
819	Konya	Halkapınar	-0,765
820	Erzurum	Pasinler	-0,765
821	Afyonkarahisar	Hocalar	-0,772
822	Ardahan	Çıldır	-0,773
823	Ordu	Çamaş	-0,776
824	Karabük	Ovacık	-0,776
825	Erzurum	Horasan	-0,778
826	Kütahya	Aslanapa	-0,782
827	Kars	Kağızman	-0,784
828	Bolu	Dörtdivan	-0,784
829	Samsun	Ayvacık	-0,784
830	Çorum	Laçin	-0,789
831	Batman	Beşiri	-0,792
832	Van	Gevaş	-0,794
833	Erzurum	Narman	-0,796
834	Şanlıurfa	Siverek	-0,797
835	Şanlıurfa	Halfeti	-0,798
836	Amasya	Göynücek	-0,798
837	Afyonkarahisar	Çobanlar	-0,801
838	Şanlıurfa	Viranşehir	-0,803
839	Kars	Sarıkamış	-0,804
840	Giresun	Güce	-0,805
841	Ordu	Kabataş	-0,805
842	Edirne	Meriç	-0,806
843	Kırıkkale	Sulakyurt	-0,809
844	Şırnak	Uludere	-0,810
845	Isparta	Sütçüler	-0,811
846	Kayseri	Akkışla	-0,812
847	Ardahan	Damal	-0,814
848	Antalya	Gündoğmuş	-0,815
849	Kırşehir	Akçakent	-0,816
850	Çorum	Oğuzlar	-0,820
851	Giresun	Dereli	-0,824
852	Diyarbakır	Silvan	-0,824

Altıncı Kademe Gelişmiş İlçeler

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
853	Ardahan	Göle	-0,831
854	Bitlis	Adilcevaz	-0,832
855	Kars	Akyaka	-0,832
856	Kilis	Elbeyli	-0,835
857	Şanlıurfa	Ceylanpınar	-0,835
858	Çankırı	Bayramören	-0,836
859	Gaziantep	Karkamış	-0,837
860	Şanlıurfa	Hilvan	-0,840
861	Adıyaman	Samsat	-0,840
862	Kahramanmaraş	Çağlayancerit	-0,840
863	Şırnak	İdil	-0,842
864	Ordu	Mesudiye	-0,842
865	Muş	Varto	-0,844
866	Yozgat	Kadışehri	-0,847
867	Iğdır	Aralık	-0,852
868	Ordu	Çatalpınar	-0,854
869	Mardin	Ömerli	-0,858
870	Kastamonu	Şenpazar	-0,859
871	Ordu	Gürgentepe	-0,859
872	Hatay	Yayladağı	-0,863
873	Mardin	Dargeçit	-0,866
874	Çorum	Bayat	-0,868
875	Malatya	Kuluncak	-0,873
876	Malatya	Arguvan	-0,877
877	Düzce	Yığılca	-0,880
878	Batman	Kozluk	-0,885
879	Diyarbakır	Çermik	-0,887
880	Çankırı	Yapraklı	-0,893
881	Konya	Ahırlı	-0,907
882	Erzurum	Hınıs	-0,909
883	Şanlıurfa	Suruç	-0,910
884	Tokat	Sulusaray	-0,911
885	Kahramanmaraş	Ekinözü	-0,920
886	Giresun	Çamoluk	-0,920
887	Çorum	Uğurludağ	-0,923
888	Ardahan	Hanak	-0,926

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
889	Yozgat	Aydıncık	-0,928
890	Ordu	Çaybaşı	-0,932
891	Konya	Derbent	-0,936
892	Tokat	Başçiftlik	-0,936
893	Mardin	Yeşilli	-0,936
894	Kars	Arpaçay	-0,943
895	Adana	Saimbeyli	-0,946
896	Şanlıurfa	Bozova	-0,947
897	Hatay	Kumlu	-0,951
898	Iğdır	Tuzluca	-0,953
899	Adana	Feke	-0,954
900	Şırnak	Güçlükonak	-0,959
901	Batman	Gercüş	-0,962
902	Bingöl	Yedisu	-0,968
903	Malatya	Doğanyol	-0,973
904	Niğde	Altunhisar	-0,975
905	Kars	Selim	-0,977
906	Niğde	Çiftlik	-0,977
907	Ordu	İkizce	-0,979
908	Adıyaman	Tut	-0,979
909	Osmaniye	Sumbas	-0,987
910	Bitlis	Güroymak	-1,002
911	Iğdır	Karakoyunlu	-1,008
912	Ordu	Akkuş	-1,012
913	Ağrı	Eleşkirt	-1,013
914	Sinop	Dikmen	-1,014
915	Bingöl	Karlıova	-1,017
916	Mardin	Mazıdağı	-1,019
917	Diyarbakır	Lice	-1,022
918	Muş	Malazgirt	-1,027
919	Muş	Hasköy	-1,032
920	Muş	Bulanık	-1,036
921	Hatay	Altınözü	-1,038
922	Gaziantep	Yavuzeli	-1,049
923	Ağrı	Patnos	-1,050
924	Siirt	Baykan	-1,061

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
925	Batman	Sason	-1,063
926	Kars	Susuz	-1,064
927	Van	Çatak	-1,064
928	Elazığ	Arıcak	-1,070
929	Mardin	Derik	-1,085
930	Diyarbakır	Çüngüş	-1,092
931	Siirt	Tillo	-1,092
932	Bingöl	Adaklı	-1,097
933	Malatya	Pütürge	-1,097
934	Siirt	Eruh	-1,098
935	Diyarbakır	Kulp	-1,102
936	Bitlis	Hizan	-1,103
937	Van	Muradiye	-1,112
938	Kastamonu	Doğanyurt	-1,113
939	Van	Gürpınar	-1,116
940	Erzurum	Şenkaya	-1,119
941	Diyarbakır	Dicle	-1,122
942	Ağrı	Taşlıçay	-1,124
943	Van	Başkale	-1,130
944	Erzurum	Çat	-1,131
945	Diyarbakır	Kocaköy	-1,131
946	Hakkari	Derecik	-1,135
947	Ağrı	Diyadin	-1,147
948	Kilis	Polateli	-1,155
949	Van	Özalp	-1,159

Sıra	İl Adı	İlçe Adı	Skor
950	Kars	Digor	-1,164
951	Diyarbakır	Eğil	-1,166
952	Erzurum	Karaçoban	-1,172
953	Mardin	Savur	-1,187
954	Erzurum	Köprüköy	-1,189
955	Adıyaman	Sincik	-1,202
956	Van	Çaldıran	-1,220
957	Muş	Korkut	-1,220
958	Van	Saray	-1,237
959	Kilis	Musabeyli	-1,243
960	Van	Bahçesaray	-1,244
961	Ağrı	Tutak	-1,254
962	Diyarbakır	Çınar	-1,256
963	Bitlis	Mutki	-1,257
964	Şanlıurfa	Akçakale	-1,258
965	Diyarbakır	Hani	-1,267
966	Erzurum	Karayazı	-1,274
967	Ağrı	Hamur	-1,275
968	Siirt	Şirvan	-1,277
969	Erzurum	Tekman	-1,277
970	Diyarbakır	Hazro	-1,285
971	Adıyaman	Gerger	-1,289
972	Siirt	Pervari	-1,345
973	Şanlıurfa	Harran	-1,447

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Ek-2: İlçelerin İl Bazında Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamaları

ADANA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Seyhan	42	1	2,043	1
Çukurova	76	2	1,529	2
Sarıçam	149	3	0,862	2
Yüreğir	203	4	0,596	2
Ceyhan	299	5	0,103	3
Kozan	338	6	0,016	3
Pozantı	422	7	-0,185	4
İmamoğlu	583	8	-0,434	4
Yumurtalık	589	9	-0,448	4
Tufanbeyli	651	10	-0,521	5
Karaisalı	676	11	-0,546	5
Karataş	684	12	-0,564	5
Aladağ	818	13	-0,764	5
Saimbeyli	895	14	-0,946	6
Feke	899	15	-0,954	6

ADIYAMAN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	215	1	0,542	2
Gölbaşı	392	2	-0,133	3
Besni	586	3	-0,444	4
Kahta	642	4	-0,512	5
Çelikhan	744	5	-0,631	5
Samsat	861	6	-0,840	6
Tut	908	7	-0,979	6
Sincik	955	8	-1,202	6
Gerger	971	9	-1,289	6

AFYONKARAHİSAR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	104	1	1,178	2
Sandıklı	324	2	0,052	3
Bolvadin	358	3	-0,045	3
Dazkırı	372	4	-0,088	3
Dinar	391	5	-0,132	3
Emirdağ	421	6	-0,183	4
Çay	512	7	-0,328	4
Sultandağı	530	8	-0,368	4
İscehisar	550	9	-0,392	4
Başmakçı	574	10	-0,427	4
Şuhut	623	11	-0,488	4
Evciler	652	12	-0,525	5
İhsaniye	709	13	-0,592	5
Bayat	732	14	-0,620	5
Sinanpaşa	740	15	-0,627	5
Kızılören	750	16	-0,640	5
Hocalar	821	17	-0,772	5
Çobanlar	837	18	-0,801	5

AĞRI

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	451	1	-0,231	4
Doğubayazıt	754	2	-0,647	5
Eleşkirt	913	3	-1,013	6
Patnos	923	4	-1,050	6
Taşlıçay	942	5	-1,124	6
Diyadin	947	6	-1,147	6
Tutak	961	7	-1,254	6
Hamur	967	8	-1,275	6

AMASYA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	190	1	0,651	2
Merzifon	213	2	0,547	2
Suluova	320	3	0,061	3
Gümüşhacıköy	474	4	-0,269	4
Taşova	625	5	-0,490	4
Hamamözü	763	6	-0,665	5
Göynücek	836	7	-0,798	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

ANKARA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Çankaya	2	1	6,901	1
Yenimahalle	5	2	4,481	1
Altındağ	22	3	2,528	1
Etimesgut	47	4	1,957	1
Gölbaşı	57	5	1,790	1
Kahramankazan	75	6	1,538	2
Keçiören	89	7	1,365	2
Sincan	125	8	1,050	2
Mamak	165	9	0,779	2
Akyurt	174	10	0,705	2
Polatlı	206	11	0,581	2
Elmadağ	229	12	0,462	2
Pursaklar	231	13	0,447	2
Çubuk	261	14	0,298	3
Beypazarı	264	15	0,269	3
Şereflikoçhisar	298	16	0,115	3
Ayaş	330	17	0,032	3
Kızılcahamam	335	18	0,022	3
Nallıhan	378	19	-0,102	3
Kalecik	525	20	-0,359	4
Evren	616	21	-0,478	4
Güdül	630	22	-0,493	4
Çamlıdere	654	23	-0,526	5
Haymana	695	24	-0,578	5
Bala	725	25	-0,611	5

ANTALYA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Muratpaşa	15	1	3,173	1
Konyaaltı	27	2	2,465	1
Alanya	64	3	1,676	1
Manavgat	74	4	1,538	2
Kemer	80	5	1,501	2
Kepez	88	6	1,392	2
Döşemealtı	100	7	1,216	2
Serik	152	8	0,852	2
Kumluca	219	9	0,515	2
Aksu	225	10	0,476	2
Finike	258	11	0,315	3
Kaş	276	12	0,203	3
Demre	280	13	0,180	3
Gazipaşa	289	14	0,152	3
Korkuteli	307	15	0,081	3
Elmalı	401	16	-0,150	3
Akseki	419	17	-0,182	4
İbradı	471	18	-0,264	4
Gündoğmuş	848	19	-0,815	5

ARTVİN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	143	1	0,913	2
Hopa	220	2	0,502	2
Arhavi	273	3	0,222	3
Murgul	408	4	-0,165	3
Yusufeli	487	5	-0,290	4
Borçka	488	6	-0,290	4
Şavşat	559	7	-0,405	4
Kemalpaşa	581	8	-0,432	4
Ardanuç	599	9	-0,454	4

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

AYDIN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Efeler	79	1	1,518	2
Kuşadası	81	2	1,495	2
Didim	155	3	0,842	2
Söke	160	4	0,821	2
Nazilli	170	5	0,756	2
Çine	365	6	-0,070	3
İncirliova	373	7	-0,091	3
Kuyucak	447	8	-0,224	4
Sultanhisar	473	9	-0,265	4
Germencik	482	10	-0,282	4
Buharkent	490	11	-0,293	4
Yenipazar	492	12	-0,296	4
Köşk	504	13	-0,306	4
Karacasu	568	14	-0,422	4
Bozdoğan	644	15	-0,514	5
Koçarlı	662	16	-0,531	5
Karpuzlu	778	17	-0,693	5

BALIKESİR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Altıeylül	96	1	1,245	2
Karesi	115	2	1,108	2
Edremit	121	3	1,072	2
Bandırma	122	4	1,072	2
Ayvalık	144	5	0,907	2
Burhaniye	205	6	0,586	2
Marmara	237	7	0,405	2
Erdek	248	8	0,352	3
Gönen	254	9	0,326	3
Susurluk	272	10	0,225	3
Gömeç	317	11	0,062	3
Bigadiç	395	12	-0,138	3
Manyas	501	13	-0,303	4
Savaştepe	572	14	-0,426	4
Dursunbey	600	15	-0,456	4
Havran	606	16	-0,471	4
Sındırgı	614	17	-0,477	4
İvrindi	620	18	-0,483	4
Kepsut	665	19	-0,536	5
Balya	716	20	-0,600	5

BİLECİK

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	159	1	0,821	2
Bozüyük	201	2	0,608	2
Söğüt	300	3	0,102	3
Osmaneli	402	4	-0,154	3
Pazaryeri	497	5	-0,301	4
İnhisar	579	6	-0,430	4
Gölpazarı	587	7	-0,446	4
Yenipazar	632	8	-0,501	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

BİNGÖL

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	274	1	0,214	3
Yayladere	593	2	-0,451	4
Kiğı	649	3	-0,517	5
Genç	753	4	-0,646	5
Solhan	799	5	-0,730	5
Yedisu	902	6	-0,968	6
Karlıova	915	7	-1,017	6
Adaklı	932	8	-1,097	6

BİTLİS

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	359	1	-0,046	3
Tatvan	388	2	-0,128	3
Ahlat	786	3	-0,706	5
Adilcevaz	854	4	-0,832	6
Güroymak	910	5	-1,002	6
Hizan	936	6	-1,103	6
Mutki	963	7	-1,257	6

BOLU

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	83	1	1,480	2
Gerede	333	2	0,024	3
Yeniçağa	374	3	-0,091	3
Mengen	464	4	-0,245	4
Seben	571	5	-0,425	4
Göynük	585	6	-0,441	4
Mudurnu	602	7	-0,461	4
Kıbrıscık	756	8	-0,655	5
Dörtdivan	828	9	-0,784	5

BURDUR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	142	1	0,917	2
Bucak	233	2	0,439	2
Gölhisar	312	3	0,074	3
Karamanlı	352	4	-0,034	3
Tefenni	511	5	-0,325	4
Yeşilova	515	6	-0,336	4
Çavdır	588	7	-0,448	4
Ağlasun	611	8	-0,476	4
Çeltikçi	660	9	-0,528	5
Kemer	677	10	-0,549	5
Altınyayla	761	11	-0,663	5

BURSA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Nilüfer	8	1	4,072	1
Osmangazi	32	2	2,374	1
Yıldırım	116	3	1,085	2
Mudanya	126	4	1,037	2
İnegöl	131	5	1,018	2
Kestel	166	6	0,777	2
Gemlik	171	7	0,743	2
Karacabey	208	8	0,560	2
Orhangazi	223	9	0,486	2
Mustafakemalpaşa	263	10	0,285	3
Gürsu	281	11	0,176	3
İznik	302	12	0,099	3
Yenişehir	318	13	0,062	3
Orhaneli	524	14	-0,354	4
Harmancık	533	15	-0,372	4
Keles	549	16	-0,392	4
Büyükorhan	815	17	-0,752	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

ÇANAKKALE

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	53	1	1,846	1
Bozcaada	63	2	1,677	1
Gökçeada	193	3	0,635	2
Gelibolu	228	4	0,465	2
Biga	234	5	0,426	2
Çan	267	6	0,258	3
Ayvacık	293	7	0,133	3
Eceabat	321	8	0,058	3
Ezine	326	9	0,043	3
Lapseki	360	10	-0,056	3
Bayramiç	450	11	-0,229	4
Yenice	558	12	-0,404	4

ÇANKIRI

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	175	1	0,704	2
Şabanözü	389	2	-0,130	3
Kurşunlu	415	3	-0,173	3
Çerkeş	454	4	-0,232	4
Ilgaz	467	5	-0,249	4
Atkaracalar	650	6	-0,518	5
Eldivan	691	7	-0,573	5
Korgun	719	8	-0,606	5
Orta	783	9	-0,699	5
Kızılırmak	789	10	-0,715	5
Bayramören	858	11	-0,836	6
Yapraklı	880	12	-0,893	6

ÇORUM

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	129	1	1,026	2
Osmancık	430	2	-0,194	4
Sungurlu	463	3	-0,243	4
Alaca	516	4	-0,339	4
İskilip	627	5	-0,492	4
Dodurga	639	6	-0,511	5
Kargı	700	7	-0,583	5
Boğazkale	717	8	-0,604	5
Ortaköy	780	9	-0,697	5
Mecitözü	793	10	-0,719	5
Laçin	830	11	-0,789	5
Oğuzlar	850	12	-0,820	5
Bayat	874	13	-0,868	6
Uğurludağ	887	14	-0,923	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

DENİZLİ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkezefendi	30	1	2,375	1
Pamukkale	98	2	1,227	2
Honaz	192	3	0,636	2
Sarayköy	310	4	0,078	3
Acıpayam	325	5	0,052	3
Buldan	343	6	-0,011	3
Serinhisar	362	7	-0,064	3
Çivril	387	8	-0,127	3
Tavas	407	9	-0,165	3
Bekilli	452	10	-0,231	4
Çal	453	11	-0,232	4
Çardak	458	12	-0,236	4
Bozkurt	507	13	-0,311	4
Kale	538	14	-0,379	4
Babadağ	580	15	-0,430	4
Güney	601	16	-0,457	4
Baklan	663	17	-0,532	5
Çameli	671	18	-0,542	5
Beyağaç	689	19	-0,570	5

DİYARBAKIR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Kayapınar	150	1	0,857	2
Yenişehir	227	2	0,466	2
Sur	296	3	0,124	3
Bağlar	337	4	0,017	3
Ergani	690	5	-0,572	5
Bismil	796	6	-0,727	5
Silvan	852	7	-0,824	5
Çermik	879	8	-0,887	6
Lice	917	9	-1,022	6
Çüngüş	930	10	-1,092	6
Kulp	935	11	-1,102	6
Dicle	941	12	-1,122	6
Kocaköy	945	13	-1,131	6
Eğil	951	14	-1,166	6
Çınar	962	15	-1,256	6
Hani	965	16	-1,267	6
Hazro	970	17	-1,285	6

EDİRNE

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	40	1	2,113	1
Keşan	195	2	0,623	2
Uzunköprü	301	3	0,100	3
Havsa	435	4	-0,198	4
Enez	483	5	-0,284	4
Süloğlu	484	6	-0,285	4
Lalapaşa	522	7	-0,351	4
İpsala	560	8	-0,408	4
Meriç	842	9	-0,806	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

ELAZIĞ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	112	1	1,135	2
Keban	563	2	-0,416	4
Kovancılar	576	3	-0,428	4
Karakoçan	621	4	-0,483	4
Maden	708	5	-0,592	5
Ağın	736	6	-0,622	5
Sivrice	755	7	-0,647	5
Baskil	788	8	-0,714	5
Alacakaya	798	9	-0,729	5
Palu	806	10	-0,737	5
Arıcak	928	11	-1,070	6

ERZİNCAN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	173	1	0,724	2
Kemaliye	478	2	-0,276	4
İliç	498	3	-0,301	4
Refahiye	548	4	-0,391	4
Otlukbeli	638	5	-0,508	5
Tercan	657	6	-0,527	5
Çayırlı	674	7	-0,543	5
Kemah	718	8	-0,604	5
Üzümlü	742	9	-0,630	5

ERZURUM

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Yakutiye	62	1	1,688	1
Palandöken	242	2	0,378	3
Aziziye	319	3	0,062	3
Oltu	332	4	0,025	3
İspir	539	5	-0,381	4
Uzundere	681	6	-0,561	5
Aşkale	696	7	-0,578	5
Tortum	706	8	-0,592	5
Pazaryolu	726	9	-0,612	5
Olur	749	10	-0,637	5
Pasinler	820	11	-0,765	5
Horasan	825	12	-0,778	5
Narman	833	13	-0,796	5
Hınıs	882	14	-0,909	6
Şenkaya	940	15	-1,119	6
Çat	944	16	-1,131	6
Karaçoban	952	17	-1,172	6
Köprüköy	954	18	-1,189	6
Karayazı	966	19	-1,274	6
Tekman	969	20	-1,277	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

ESKİŞEHİR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Odunpazarı	48	1	1,950	1
Tepebaşı	84	2	1,477	2
İnönü	256	3	0,323	3
Sivrihisar	406	4	-0,163	3
Çifteler	437	5	-0,202	4
Seyitgazi	506	6	-0,310	4
Mahmudiye	521	7	-0,351	4
Alpu	557	8	-0,401	4
Beylikova	570	9	-0,424	4
Mihalgazi	595	10	-0,452	4
Sarıcakaya	653	11	-0,525	5
Günyüzü	670	12	-0,541	5
Mihalıççık	679	13	-0,552	5
Han	776	14	-0,687	5

GAZİANTEP

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Şehitkamil	31	1	2,375	1
Şahinbey	151	2	0,854	2
Nizip	403	3	-0,157	3
İslahiye	532	4	-0,370	4
Oğuzeli	547	5	-0,389	4
Nurdağı	592	6	-0,450	4
Araban	805	7	-0,736	5
Karkamış	859	8	-0,837	6
Yavuzeli	922	9	-1,049	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

GİRESUN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	109	1	1,145	2
Bulancak	316	2	0,063	3
Tirebolu	339	3	0,014	3
Görele	357	4	-0,045	3
Piraziz	409	5	-0,168	3
Espiye	416	6	-0,178	4
Şebinkarahisar	439	7	-0,204	4
Keşap	460	8	-0,240	4
Eynesil	519	9	-0,350	4
Alucra	669	10	-0,540	5
Yağlıdere	694	11	-0,576	5
Doğankent	710	12	-0,593	5
Çanakçı	748	13	-0,637	5
Güce	840	14	-0,805	5
Dereli	851	15	-0,824	5
Çamoluk	886	16	-0,920	6

GÜMÜŞHANE

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	189	1	0,655	2
Torul	529	2	-0,368	4
Kelkit	577	3	-0,429	4
Şiran	646	4	-0,515	5
Köse	741	5	-0,629	5
Kürtün	785	6	-0,705	5

HAKKARİ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	366	1	-0,077	3
Çukurca	542	2	-0,386	4
Yüksekova	613	3	-0,477	4
Şemdinli	746	4	-0,633	5
Derecik	946	5	-1,135	6

HATAY

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Antakya	108	1	1,146	2
İskenderun	123	2	1,056	2
Defne	249	3	0,338	3
Dörtyol	255	4	0,323	3
Belen	315	5	0,064	3
Payas	348	6	-0,028	3
Samandağ	349	7	-0,029	3
Arsuz	363	8	-0,064	3
Kırıkhan	440	9	-0,206	4
Erzin	461	10	-0,240	4
Reyhanlı	668	11	-0,540	5
Hassa	739	12	-0,627	5
Yayladağı	872	13	-0,863	6
Kumlu	897	14	-0,951	6
Altınözü	921	15	-1,038	6

ISPARTA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	73	1	1,551	2
Gönen	351	2	-0,034	3
Eğirdir	371	3	-0,087	3
Yalvaç	377	4	-0,100	3
Uluborlu	381	5	-0,113	3
Keçiborlu	399	6	-0,147	3
Şarkikaraağaç	466	7	-0,249	4
Atabey	495	8	-0,299	4
Senirkent	544	9	-0,387	4
Yenişarbademli	567	10	-0,421	4
Gelendost	752	11	-0,641	5
Aksu	770	12	-0,679	5
Sütçüler	845	13	-0,811	5

MERSİN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Yenişehir	49	1	1,948	1
Akdeniz	103	2	1,183	2
Mezitli	107	3	1,147	2
Tarsus	198	4	0,613	2
Silifke	217	5	0,519	2
Toroslar	240	6	0,396	2
Erdemli	251	7	0,331	3
Anamur	257	8	0,316	3
Mut	418	9	-0,179	4
Aydıncık	424	10	-0,186	4
Bozyazı	442	11	-0,211	4
Gülnar	479	12	-0,278	4
Çamlıyayla	636	13	-0,505	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Evrak Tarih ve Sayısı : 14/04/2022 / 58733 -

İSTANBUL

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Şişli	1	1	6,959	1
Beşiktaş	3	2	5,940	1
Kadıköy	4	3	4,910	1
Bakırköy	6	4	4,465	1
Fatih	7	5	4,226	1
Ataşehir	9	6	3,545	1
Başakşehir	10	7	3,468	1
Beyoğlu	12	8	3,394	1
Ümraniye	13	9	3,364	1
Sarıyer	14	10	3,249	1
Üsküdar	16	11	3,045	1
Tuzla	19	12	2,730	1
Maltepe	20	13	2,685	1
Beylikdüzü	23	14	2,503	1
Pendik	24	15	2,485	1
Esenyurt	26	16	2,479	1
Bahçelievler	28	17	2,423	1
Zeytinburnu	29	18	2,382	1
Bağcılar	33	19	2,346	1
Kartal	35	20	2,321	1
Bayrampaşa	36	21	2,266	1
Kağıthane	38	22	2,174	1
Küçükçekmece	39	23	2,161	1
Güngören	50	24	1,920	1
Büyükçekmece	51	25	1,891	1
Eyüpsultan	54	26	1,839	1
Adalar	55	27	1,822	1
Beykoz	61	28	1,732	1
Avcılar	66	29	1,640	1
Gaziosmanpaşa	85	30	1,460	2
Çekmeköy	86	31	1,450	2
Esenler	90	32	1,354	2
Silivri	94	33	1,312	2
Sancaktepe	95	34	1,275	2
Sultangazi	161	35	0,816	2
Arnavutköy	167	36	0,771	2
Çatalca	169	37	0,761	2
Şile	176	38	0,698	2
Sultanbeyli	183	39	0,684	2

İZMİR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Konak	11	1	3,465	1
Bornova	17	2	3,028	1
Balçova	18	3	2,902	1
Karşıyaka	37	4	2,222	1
Çiğli	41	5	2,046	1
Gaziemir	43	6	2,031	1
Çeşme	45	7	1,998	1
Güzelbahçe	52	8	1,882	1
Urla	59	9	1,768	1
Narlıdere	67	10	1,632	1
Bayraklı	92	11	1,322	2
Buca	99	12	1,227	2
Aliağa	105	13	1,154	2
Karabağlar	120	14	1,078	2
Kemalpaşa	133	15	0,983	2
Torbalı	138	16	0,927	2
Seferihisar	139	17	0,924	2
Menderes	145	18	0,903	2
Foça	154	19	0,844	2
Menemen	156	20	0,838	2
Selçuk	178	21	0,690	2
Karaburun	186	22	0,676	2
Dikili	200	23	0,609	2
Tire	221	24	0,500	2
Bergama	241	25	0,379	3
Ödemiş	250	26	0,336	3
Kınık	493	27	-0,297	4
Bayındır	503	28	-0,304	4
Beydağ	618	29	-0,481	4
Kiraz	715	30	-0,599	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

KARS

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	239	1	0,398	2
Kağızman	827	2	-0,784	5
Sarıkamış	839	3	-0,804	5
Akyaka	855	4	-0,832	6
Arpaçay	894	5	-0,943	6
Selim	905	6	-0,977	6
Susuz	926	7	-1,064	6
Digor	950	8	-1,164	6

KASTAMONU

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	146	1	0,892	2
Abana	306	2	0,084	3
Tosya	364	3	-0,066	3
Seydiler	410	4	-0,169	3
Bozkurt	448	5	-0,225	4
İnebolu	457	6	-0,236	4
Taşköprü	509	7	-0,319	4
Devrekani	564	8	-0,416	4
Hanönü	575	9	-0,427	4
Çatalzeytin	591	10	-0,448	4
Daday	594	11	-0,451	4
Azdavay	596	12	-0,453	4
İhsangazi	624	13	-0,490	4
Ağlı	634	14	-0,503	5
Cide	664	15	-0,533	5
Küre	685	16	-0,564	5
Araç	686	17	-0,565	5
Pınarbaşı	743	18	-0,630	5
Şenpazar	870	19	-0,859	6
Doğanyurt	938	20	-1,113	6

KAYSERİ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Melikgazi	46	1	1,983	1
Kocasinan	71	2	1,558	2
Hacılar	134	3	0,963	2
Talas	194	4	0,631	2
Develi	396	5	-0,139	3
Yeşilhisar	441	6	-0,209	4
İncesu	491	7	-0,295	4
Özvatan	510	8	-0,325	4
Bünyan	537	9	-0,379	4
Yahyalı	553	10	-0,395	4
Pınarbaşı	641	11	-0,512	5
Felahiye	678	12	-0,552	5
Sarıoğlan	727	13	-0,613	5
Sarız	765	14	-0,670	5
Tomarza	767	15	-0,674	5
Akkışla	846	16	-0,812	5

KIRKLARELİ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Lüleburgaz	114	1	1,120	2
Merkez	153	2	0,850	2
Babaeski	270	3	0,252	3
Pınarhisar	340	4	0,002	3
Vize	350	5	-0,032	3
Demirköy	485	6	-0,286	4
Pehlivanköy	545	7	-0,387	4
Kofçaz	769	8	-0,677	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

KIRŞEHİR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	181	1	0,686	2
Kaman	386	2	-0,126	3
Mucur	481	3	-0,281	4
Boztepe	701	4	-0,584	5
Akpınar	713	5	-0,596	5
Çiçekdağı	782	6	-0,697	5
Akçakent	849	7	-0,816	5

KOCAELİ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Gebze	34	1	2,334	1
İzmit	44	2	2,023	1
Başiskele	70	3	1,562	2
Çayırova	135	4	0,962	2
Gölcük	147	5	0,892	2
Kartepe	157	6	0,837	2
Derince	185	7	0,680	2
Dilovası	187	8	0,665	2
Darıca	202	9	0,603	2
Körfez	211	10	0,550	2
Karamürsel	252	11	0,328	3
Kandıra	456	12	-0,235	4

KONYA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Selçuklu	21	1	2,562	1
Karatay	82	2	1,481	2
Meram	124	3	1,053	2
Ereğli	230	4	0,453	2
Akşehir	243	5	0,372	3
Beyşehir	244	6	0,369	3
Seydişehir	271	7	0,228	3
Ilgın	383	8	-0,121	3
Kulu	385	9	-0,125	3
Cihanbeyli	404	10	-0,159	3
Karapınar	405	11	-0,161	3
Çumra	455	12	-0,233	4
Sarayönü	543	13	-0,386	4
Hüyük	637	14	-0,506	5
Kadınhanı	655	15	-0,526	5
Çeltik	675	16	-0,544	5
Yunak	680	17	-0,559	5
Bozkır	692	18	-0,574	5
Doğanhisar	729	19	-0,616	5
Derebucak	733	20	-0,621	5
Güneysınır	735	21	-0,621	5
Altınekin	751	22	-0,641	5
Akören	766	23	-0,672	5
Hadim	771	24	-0,681	5
Yalıhüyük	772	25	-0,682	5
Tuzlukçu	774	26	-0,686	5
Taşkent	787	27	-0,710	5
Emirgazi	803	28	-0,733	5
Halkapınar	819	29	-0,765	5
Ahırlı	881	30	-0,907	6
Derbent	891	31	-0,936	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

KÜTAHYA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	97	1	1,230	2
Tavşanlı	260	2	0,309	3
Simav	347	3	-0,027	3
Gediz	368	4	-0,083	3
Dumlupınar	449	5	-0,226	4
Emet	494	6	-0,299	4
Domaniç	622	7	-0,483	4
Hisarcık	643	8	-0,514	5
Şaphane	647	9	-0,516	5
Altıntaş	648	10	-0,516	5
Çavdarhisar	682	11	-0,562	5
Pazarlar	707	12	-0,592	5
Aslanapa	826	13	-0,782	5

MALATYA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Yeşilyurt	130	1	1,023	2
Battalgazi	162	2	0,813	2
Arapgir	551	3	-0,393	4
Darende	578	4	-0,430	4
Akçadağ	645	5	-0,514	5
Doğanşehir	705	6	-0,590	5
Hekimhan	721	7	-0,606	5
Yazıhan	779	8	-0,696	5
Kale	791	9	-0,717	5
Kuluncak	875	10	-0,873	6
Arguvan	876	11	-0,877	6
Doğanyol	903	12	-0,973	6
Pütürge	933	13	-1,097	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

MANİSA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Yunusemre	68	1	1,581	2
Şehzadeler	164	2	0,797	2
Salihli	197	3	0,616	2
Akhisar	214	4	0,543	2
Turgutlu	222	5	0,489	2
Soma	235	6	0,416	2
Alaşehir	327	7	0,038	3
Kula	382	8	-0,119	3
Demirci	427	9	-0,192	4
Saruhanlı	428	10	-0,192	4
Kırkağaç	446	11	-0,219	4
Ahmetli	489	12	-0,292	4
Sarıgöl	496	13	-0,300	4
Gördes	528	14	-0,362	4
Köprübaşı	562	15	-0,412	4
Selendi	659	16	-0,528	5
Gölmarmara	673	17	-0,543	5

KAHRAMANMARAŞ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Onikişubat	182	1	0,686	2
Dulkadiroğlu	204	2	0,595	2
Elbistan	294	3	0,130	3
Afşin	505	4	-0,307	4
Pazarcık	546	5	-0,388	4
Türkoğlu	612	6	-0,477	4
Göksun	633	7	-0,502	5
Nurhak	760	8	-0,661	5
Andırın	792	9	-0,718	5
Çağlayancerit	862	10	-0,840	6
Ekinözü	885	11	-0,920	6

MARDİN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Artuklu	259	1	0,311	3
Kızıltepe	436	2	-0,201	4
Midyat	526	3	-0,360	4
Nusaybin	554	4	-0,395	4
Ömerli	869	5	-0,858	6
Dargeçit	873	6	-0,866	6
Yeşilli	893	7	-0,936	6
Mazıdağı	916	8	-1,019	6
Derik	929	9	-1,085	6
Savur	953	10	-1,187	6

MUĞLA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Bodrum	25	1	2,483	1
Marmaris	65	2	1,671	1
Menteşe	72	3	1,555	2
Fethiye	78	4	1,522	2
Datça	140	5	0,923	2
Ortaca	148	6	0,884	2
Milas	184	7	0,681	2
Dalaman	212	8	0,548	2
Ula	247	9	0,355	3
Köyceğiz	275	10	0,205	3
Yatağan	282	11	0,170	3
Kavaklıdere	518	12	-0,340	4
Seydikemer	635	13	-0,505	5

MUŞ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	500	1	-0,303	4
Varto	865	2	-0,844	6
Malazgirt	918	3	-1,027	6
Hasköy	919	4	-1,032	6
Bulanık	920	5	-1,036	6
Korkut	957	6	-1,220	6

NEVŞEHİR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	118	1	1,082	2
Ürgüp	216	2	0,527	2
Avanos	356	3	-0,044	3
Kozaklı	390	4	-0,130	3
Hacıbektaş	443	5	-0,211	4
Gülşehir	541	6	-0,385	4
Derinkuyu	728	7	-0,615	5
Acıgöl	811	8	-0,746	5

NİĞDE

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	207	1	0,575	2
Bor	297	2	0,116	3
Ulukışla	508	3	-0,314	4
Çamardı	804	4	-0,733	5
Altunhisar	904	5	-0,975	6
Çiftlik	906	6	-0,977	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

ORDU

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Altınordu	113	1	1,121	2
Fatsa	246	2	0,363	3
Ünye	266	3	0,266	3
Gülyalı	398	4	-0,145	3
Perşembe	566	5	-0,418	4
Aybastı	603	6	-0,464	4
Kumru	720	7	-0,606	5
Gölköy	724	8	-0,610	5
Korgan	784	9	-0,704	5
Ulubey	801	10	-0,730	5
Kabadüz	809	11	-0,744	5
Çamaş	823	12	-0,776	5
Kabataş	841	13	-0,805	5
Mesudiye	864	14	-0,842	6
Çatalpınar	868	15	-0,854	6
Gürgentepe	871	16	-0,859	6
Çaybaşı	890	17	-0,932	6
İkizce	907	18	-0,979	6
Akkuş	912	19	-1,012	6

RİZE

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	119	1	1,079	2
Pazar	277	2	0,199	3
Ardeşen	311	3	0,078	3
Çayeli	323	4	0,054	3
Fındıklı	336	5	0,018	3
İyidere	425	6	-0,187	4
Güneysu	431	7	-0,195	4
Hemşin	476	8	-0,270	4
Çamlıhemşin	486	9	-0,287	4
Derepazarı	531	10	-0,370	4
Kalkandere	598	11	-0,453	4
İkizdere	631	12	-0,500	5

SAKARYA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Serdivan	77	1	1,527	2
Adapazarı	87	2	1,392	2
Arifiye	106	3	1,148	2
Sapanca	177	4	0,695	2
Erenler	179	5	0,690	2
Hendek	253	6	0,328	3
Karasu	285	7	0,159	3
Akyazı	288	8	0,153	3
Pamukova	346	9	-0,024	3
Geyve	355	10	-0,043	3
Söğütlü	367	11	-0,077	3
Ferizli	397	12	-0,139	3
Kocaali	468	13	-0,253	4
Kaynarca	520	14	-0,351	4
Taraklı	584	15	-0,437	4
Karapürçek	597	16	-0,453	4

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

SAMSUN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Atakum	60	1	1,734	1
İlkadım	91	2	1,343	2
Tekkeköy	191	3	0,650	2
Canik	210	4	0,553	2
Bafra	269	5	0,256	3
Çarşamba	344	6	-0,015	3
Havza	384	7	-0,124	3
Ondokuzmayıs	394	8	-0,137	3
Terme	438	9	-0,202	4
Ladik	469	10	-0,260	4
Kavak	513	11	-0,331	4
Alaçam	565	12	-0,417	4
Vezirköprü	666	13	-0,537	5
Yakakent	667	14	-0,538	5
Salıpazarı	800	15	-0,730	5
Asarcık	810	16	-0,745	5
Ayvacık	829	17	-0,784	5

SİİRT

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	313	1	0,074	3
Kurtalan	812	2	-0,746	5
Baykan	924	3	-1,061	6
Tillo	931	4	-1,092	6
Eruh	934	5	-1,098	6
Şirvan	968	6	-1,277	6
Pervari	972	7	-1,345	6

SİNOP

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	141	1	0,917	2
Ayancık	291	2	0,146	3
Boyabat	341	3	-0,003	3
Gerze	380	4	-0,106	3
Türkeli	429	5	-0,194	4
Erfelek	702	6	-0,585	5
Durağan	775	7	-0,687	5
Saraydüzü	814	8	-0,751	5
Dikmen	914	9	-1,014	6

SİVAS

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	110	1	1,138	2
Şarkışla	417	2	-0,178	4
Divriği	445	3	-0,218	4
Suşehri	480	4	-0,280	4
Zara	556	5	-0,400	4
Kangal	608	6	-0,472	4
Gürün	609	7	-0,475	4
Gemerek	615	8	-0,478	4
Akıncılar	640	9	-0,511	5
İmranlı	704	10	-0,587	5
Gölova	711	11	-0,594	5
Ulaş	712	12	-0,595	5
Doğanşar	737	13	-0,625	5
Altınyayla	762	14	-0,664	5
Hafik	807	15	-0,742	5
Koyulhisar	813	16	-0,748	5
Yıldızeli	817	17	-0,762	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

TEKİRDAĞ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Çorlu	69	1	1,577	2
Süleymanpaşa	93	2	1,314	2
Çerkezköy	127	3	1,034	2
Ergene	180	4	0,687	2
Marmaraereğlisi	262	5	0,287	3
Muratlı	278	6	0,193	3
Kapaklı	290	7	0,149	3
Saray	295	8	0,125	3
Şarköy	303	9	0,097	3
Malkara	314	10	0,068	3
Hayrabolu	420	11	-0,182	4

TOKAT

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	132	1	1,015	2
Turhal	328	2	0,037	3
Erbaa	375	3	-0,097	3
Niksar	411	4	-0,169	3
Zile	423	5	-0,186	4
Artova	699	6	-0,583	5
Almus	738	7	-0,626	5
Pazar	747	8	-0,633	5
Reşadiye	757	9	-0,657	5
Yeşilyurt	797	10	-0,729	5
Sulusaray	884	11	-0,911	6
Başçiftlik	892	12	-0,936	6

TRABZON

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Ortahisar	56	1	1,807	1
Yomra	224	2	0,480	2
Akçaabat	236	3	0,405	2
Vakfıkebir	265	4	0,268	3
Beşikdüzü	283	5	0,170	3
Sürmene	322	6	0,056	3
Çaykara	345	7	-0,023	3
Of	361	8	-0,060	3
Arsin	369	9	-0,083	3
Maçka	400	10	-0,150	3
Araklı	462	11	-0,240	4
Çarşıbaşı	517	12	-0,340	4
Dernekpazarı	534	13	-0,374	4
Tonya	605	14	-0,469	4
Köprübaşı	619	15	-0,482	4
Şalpazarı	658	16	-0,527	5
Düzköy	730	17	-0,616	5
Hayrat	768	18	-0,676	5

TUNCELİ

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	117	1	1,084	2
Hozat	502	2	-0,304	4
Ovacık	535	3	-0,375	4
Çemişgezek	573	4	-0,427	4
Pertek	604	5	-0,465	4
Pülümür	628	6	-0,492	4
Mazgirt	698	7	-0,580	5
Nazımiye	808	8	-0,744	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

ŞANLIURFA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Karaköprü	232	1	0,446	2
Haliliye	304	2	0,096	3
Eyyübiye	688	3	-0,568	5
Birecik	759	4	-0,660	5
Siverek	834	5	-0,797	5
Halfeti	835	6	-0,798	5
Viranşehir	838	7	-0,803	5
Ceylanpınar	857	8	-0,835	6
Hilvan	860	9	-0,840	6
Suruç	883	10	-0,910	6
Bozova	896	11	-0,947	6
Akçakale	964	12	-1,258	6
Harran	973	13	-1,447	6

UŞAK

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	101	1	1,204	2
Eşme	414	2	-0,172	3
Ulubey	470	3	-0,261	4
Banaz	472	4	-0,264	4
Sivaslı	582	5	-0,434	4
Karahallı	723	6	-0,609	5

VAN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
İpekyolu	238	1	0,404	2
Tuşba	426	2	-0,190	4
Edremit	536	3	-0,377	4
Erciş	790	4	-0,715	5
Gevaş	832	5	-0,794	5
Çatak	927	6	-1,064	6
Muradiye	937	7	-1,112	6
Gürpınar	939	8	-1,116	6
Başkale	943	9	-1,130	6
Özalp	949	10	-1,159	6
Çaldıran	956	11	-1,220	6
Saray	958	12	-1,237	6
Bahçesaray	960	13	-1,244	6

YOZGAT

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	163	1	0,812	2
Yerköy	309	2	0,079	3
Sorgun	353	3	-0,038	3
Boğazlıyan	434	4	-0,197	4
Çandır	465	5	-0,246	4
Yenifakılı	523	6	-0,352	4
Şefaatli	527	7	-0,362	4
Akdağmadeni	552	8	-0,393	4
Çayıralan	555	9	-0,398	4
Sarıkaya	561	10	-0,411	4
Saraykent	703	11	-0,587	5
Çekerek	731	12	-0,619	5
Kadışehri	866	13	-0,847	6
Aydıncık	889	14	-0,928	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

ZONGULDAK

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	102	1	1,189	2
Kozlu	196	2	0,622	2
Ereğli	199	3	0,612	2
Çaycuma	308	4	0,080	3
Devrek	354	5	-0,038	3
Gökçebey	412	6	-0,170	3
Alaplı	413	7	-0,170	3
Kilimli	433	8	-0,197	4

AKSARAY

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	137	1	0,960	2
Ortaköy	444	2	-0,212	4
Sarıyahşi	626	3	-0,491	4
Eskil	672	4	-0,542	5
Ağaçören	683	5	-0,563	5
Sultanhanı	764	6	-0,667	5
Gülağaç	777	7	-0,688	5
Güzelyurt	816	8	-0,755	5

BAYBURT

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	284	1	0,161	3
Aydıntepe	714	2	-0,598	5
Demirözü	795	3	-0,724	5

KARAMAN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	168	1	0,761	2
Kazımkarabekir	334	2	0,022	3
Ermenek	477	3	-0,275	4
Başyayla	661	4	-0,528	5
Sarıveliler	745	5	-0,631	5
Ayrancı	773	6	-0,683	5

KIRIKKALE

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Yahşihan	58	1	1,778	1
Merkez	172	2	0,726	2
Bahşili	342	3	-0,005	3
Karakeçili	569	4	-0,423	4
Keskin	617	5	-0,480	4
Balışeyh	656	6	-0,527	5
Delice	687	7	-0,567	5
Çelebi	722	8	-0,608	5
Sulakyurt	843	9	-0,809	5

BATMAN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	245	1	0,367	3
Hasankeyf	781	2	-0,697	5
Beşiri	831	3	-0,792	5
Kozluk	878	4	-0,885	6
Gercüş	901	5	-0,962	6
Sason	925	6	-1,063	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

ŞIRNAK

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	514	1	-0,333	4
Cizre	610	2	-0,475	4
Silopi	734	3	-0,621	5
Beytüşşebap	794	4	-0,723	5
Uludere	844	5	-0,810	5
İdil	863	6	-0,842	6
Güçlükonak	900	7	-0,959	6

BARTIN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	226	1	0,475	2
Amasra	379	2	-0,102	3
Ulus	693	3	-0,576	5
Kurucaşile	802	4	-0,732	5

ARDAHAN

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	305	1	0,088	3
Posof	629	2	-0,492	4
Çıldır	822	3	-0,773	5
Damal	847	4	-0,814	5
Göle	853	5	-0,831	6
Hanak	888	6	-0,926	6

IĞDIR

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	329	1	0,033	3
Aralık	867	2	-0,852	6
Tuzluca	898	3	-0,953	6
Karakoyunlu	911	4	-1,008	6

YALOVA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	111	1	1,137	2
Çiftlikköy	158	2	0,828	2
Altınova	209	3	0,556	2
Termal	286	4	0,158	3
Çınarcık	292	5	0,141	3
Armutlu	331	6	0,029	3

KARABÜK

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	136	1	0,962	2
Safranbolu	188	2	0,662	2
Eskipazar	540	3	-0,383	4
Yenice	590	4	-0,448	4
Eflani	758	5	-0,658	5
Ovacık	824	6	-0,776	5

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

KİLİS

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	279	1	0,193	3
Elbeyli	856	2	-0,835	6
Polateli	948	3	-1,155	6
Musabeyli	959	4	-1,243	6

OSMANİYE

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	218	1	0,515	2
Kadirli	287	2	0,157	3
Toprakkale	370	3	-0,084	3
Düziçi	475	4	-0,269	4
Bahçe	499	5	-0,302	4
Hasanbeyli	697	6	-0,580	5
Sumbas	909	7	-0,987	6

DÜZCE

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	128	1	1,032	2
Akçakoca	268	2	0,257	3
Kaynaşlı	376	3	-0,099	3
Gümüşova	393	4	-0,134	3
Çilimli	432	5	-0,196	4
Cumayeri	459	6	-0,237	4
Gölyaka	607	7	-0,472	4
Yığılca	877	8	-0,880	6

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.ito.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.

Ülkemizin ekonomik ve sosyal olarak gelişimi, ülkemizdeki bütün bireylerin temel hizmetlere erişimi ve yaşam kalitesinin artırılması ile üretilen refahın toplumun tüm kesimlerine ulaşmasını hedefleyen bölgesel gelişme politikaları hem ulusal hem de bölgesel düzeyde temel politika önceliklerinden birisi olmayı sürdürmektedir.

On Birinci Kalkınma Planı'nda, bölgesel gelişmenin temel amacı "bölgeleri, yeniliğe ve iş birliğine dayalı şekilde imkân ve kabiliyetlerini yönetişim temelinde geliştirerek dönüştürmek ve böylece ülkemizin dengeli kalkınmasına azami katkıyı sağlamak, bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak" olarak açıklanmıştır. 2014 2023 dönemini kapsayan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde ise "daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye" vizyonu benimsenmiştir.

Hem geliştirilen politikalara altlık olması hem de yürütülen faaliyetlerin etkilerinin izlenmesi amacıyla hazırlanan Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları (SEGE) bölgesel gelişme alanında önde gelen çalışmalar arasında yer almaktadır. SEGE çalışmalarının bölge, il ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerindeki değişimlerin izlenmesi ve sonuçlarının kanıta dayalı politika tasarım süreçlerine mekânsal altlık teşkil etmesi bakımından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Önümüzdeki dönemler için de bölgesel gelişme alanında referans çalışmalardan biri olacağı değerlendirilen İlçe SEGE-2022 çalışması bilimsel temellere dayalı ve objektif kriterler çerçevesinde hazırlanmış olup çalışmanın kamu, üniversite, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine önemli katkılar sunması beklenmektedir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://dogrula.tto.org.tr/enVision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSL887JT36&eS=58733 adresinden yapılabilir.